

5/10/20

**ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกวุฒิสภา กรณีศึกษาการเลือกตั้ง
สมาชิกวุฒิสภา จังหวัดนนทบุรี ปี 2549**

นายวิษณุ อุทานวรพจน์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาการเมืองการปกครอง สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2551

**Factors Affecting Voting Decisions in the Senate Election: A Case Study of the 2006 Senate
Election in Nonthaburi Province**

Mr.Witsanu Utanvorapot

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Political Science in Politics and Government

School of Political Science

Sukhothai Thammathirat Open University

2008

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกวุฒิสภา กรณีศึกษาการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา จังหวัดนนทบุรี ปี 2549

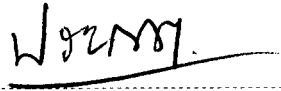
ชื่อและนามสกุล นายวิษณุ อุทานวรพจน์

แขนงวิชา การเมืองการปกครอง

สาขาวิชา รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

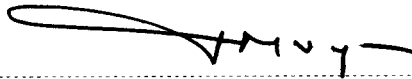
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์ ดร.ปธาน สุวรรณมงคล
2. รองศาสตราจารย์ วรรณธรรม กาญจนสุวรรณ

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ได้ให้ความเห็นชอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว

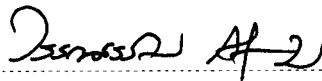
ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ประสงค์ นันทิยะกุล)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ปธาน สุวรรณมงคล)

กรรมการ

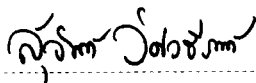
(รองศาสตราจารย์ วรรณธรรม กาญจนสุวรรณ)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ รุจน์นรต พรหมอินทร์)

คณะกรรมการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการเมืองการปกครอง สาขาวิชา รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุจินต์ วิสวธีรานนท์)

วันที่ 24 เดือน กันยายน พ.ศ. 2552

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี เพราะได้รับอนุเคราะห์จากบุคคลหลายท่านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายแห่ง ซึ่งผู้วิจัยไม่สามารถกล่าว ณ ที่นี้ได้ครบถ้วน

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. ปธาน สุวรรณมงคล และรองศาสตราจารย์วรรณธรรม กาญจนสุวรรณ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ให้ความช่วยเหลืออย่างดียิ่ง โดยเฉพาะการเอาใจใส่ให้คำปรึกษา แนะนำแนวคิดต่าง ๆ ตรวจสอบเครื่องมือ ตลอดจนตรวจแก้วิทยานิพนธ์เพื่อให้สมบูรณ์ที่สุด และกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. สมศักดิ์ กงเทียง และ ดร. สมเดช บุญประจักษ์ ที่กรุณาสละเวลาและรับเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือในการจัดทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้

ขอขอบคุณ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรีทุกท่าน ที่ให้ความช่วยเหลือ ในการเก็บข้อมูลทั้งแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ และขอบคุณ คุณอดุลย์ รสศิริ และเพื่อน ๆ นักศึกษาปริญญาโท รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราช ที่ให้ความช่วยเหลือในเรื่องต่าง ๆ อีกทั้งเป็นกำลังใจที่ดีเสมอมา

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้ เป็นเครื่องมือบูชาพระคุณ บิดา มารดา และครูอาจารย์ที่ล่วงลับไปแล้ว

วิษณุ อุทานวรพจน์

กุมภาพันธ์ 2551

ชื่อวิทยานิพนธ์ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกวุฒิสภา กรณีศึกษาการเลือกตั้ง
สมาชิกวุฒิสภา จังหวัดนนทบุรี ปี 2549

ผู้วิจัย นายวิษณุ อุทานวรพจน์ **ปริญญา** รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การเมืองการปกครอง)
อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร.ปธาน สุวรรณมงคล (2) รองศาสตราจารย์วรรณธรรม
กาญจนสุวรรณ **ปีการศึกษา** 2551

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ปัจจัยสำคัญ ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกวุฒิสภาจังหวัดนนทบุรี (2) ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกวุฒิสภา จังหวัดนนทบุรี

กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งและ ไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา ซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตจังหวัดนนทบุรี จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติ ความถี่ ค่าร้อยละ การทดสอบไค-สแควร์ และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า (1) ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกวุฒิสภาจังหวัดนนทบุรี ได้แก่ ปัจจัยทางสภาพสังคมและเศรษฐกิจ ปัจจัยในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ปัจจัยระบบอุปถัมภ์ ปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และปัจจัยของอิทธิพลและผลต่างตอบแทน (2) ปัจจัยทางสภาพสังคมและเศรษฐกิจ ปัจจัยในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ปัจจัยระบบอุปถัมภ์ ปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และปัจจัยของอิทธิพลและผลต่างตอบแทน มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกสมาชิกวุฒิสภาจังหวัดนนทบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ การตัดสินใจเลือกตั้ง สมาชิกวุฒิสภา จังหวัดนนทบุรี

Thesis title: Factors Affecting Voting Decisions in the Senate Election: A Case Study of the 2006 Senate Election in Nonthaburi Province

Researcher: Mr. Witsanu Utanvorapot; **Degree:** Master of Political Science (Politics and Government); **Thesis advisors:** (1) Dr. Pathan Suvanamongkol, Associate Professor; (2) Varnadham Kanchanasuwon, Associate Professor; **Academic year:** 2008

Abstract

The purposes of this research were to study (1) main factors affecting voting decisions in the Senate Election in Nonthaburi Province; and (2) the relationship between these factors and voting decisions in the Senate Election in Nonthaburi Province.

The sample consisted of 400 electors, living in Nonthaburi Province and casting their votes in the Senate Election. The research instruments were questionnaires and interview forms. Data were analyzed using statistics, frequency, percentage, chi-square and content analysis.

The findings were that (1) main factors affecting voting decisions in the Senate Election in Nonthaburi Province were socio-economic factor, the factors of receipt of information, patronage system, interpersonal relations, and influence and rewards; and (2) the socio-economic factor, the factors of receipt of information, patronage system, interpersonal relations, and influence and rewards were related to the Senate Election in Nonthaburi Province to a statistically significant level of 0.05.

Keywords: Voting decisions in the Senate Election, Nonthaburi Province

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญภาพ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
กรอบแนวคิดการวิจัย	5
สมมติฐานการวิจัย	6
ขอบเขตของการวิจัย	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	8
แนวความคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน	8
ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมือง	9
ลักษณะของการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง	12
ระดับของการมีส่วนร่วมทางการเมือง	13
ปัจจัยการมีส่วนร่วม	14
แนวความคิดที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง	18
ความหมายและความสำคัญของการเลือกตั้ง	19
หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการเลือกตั้ง	21
แนวความคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเลือกตั้ง	25
ปัจจัยทางสภาพสังคมและเศรษฐกิจ	29
ปัจจัยการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร	31
ปัจจัยระบบอุปถัมภ์	33
ปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล	35

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ปัจจัยของอิทธิพลและผลต่างตอบแทน	36
ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้สิทธิในการเลือกตั้ง	40
ทฤษฎีปัจจัยตัวกำหนด	40
ทฤษฎีการตัดสินใจเชิงเหตุผล	41
ทฤษฎีการตัดสินใจและการกระทำทางสังคม	43
แนวความคิดเกี่ยวกับสมาชิกวุฒิสภา	44
การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา	44
อำนาจหน้าที่ของวุฒิสภา	47
กระบวนการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา	48
ข้อมูลเบื้องต้นของการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา จังหวัดนนทบุรี	54
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	60
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	65
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	65
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	67
การเก็บรวบรวมข้อมูล	68
การวิเคราะห์ข้อมูล	69
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	70
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	70
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกวุฒิสภา จังหวัดนนทบุรี	73
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับการตัดสินใจเลือก สมาชิกวุฒิสภา จังหวัดนนทบุรี	92
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	100
สรุปการวิจัย	100
อภิปรายผล	104
ข้อเสนอแนะ	110

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บรรณานุกรม	112
ภาคผนวก	120
ก แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	121
ข หนังสือเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัยและรายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	128
ค หนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย.....	133
ง รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์	135
จ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2541 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2542 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2543	137
ประวัติผู้วิจัย	141

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1.1 ผลการใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้ง	3
ตารางที่ 2.1 รูปแบบของรัฐสภาไทย ตั้งแต่ พ.ศ. 2475-2543	45
ตารางที่ 2.2 บัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา จังหวัดนนทบุรี ปี 2549	54
ตารางที่ 2.3 ผลคะแนนการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา จังหวัดนนทบุรี ปี 2549	56
ตารางที่ 3.1 จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งและไปใช้สิทธิเลือกตั้ง (แยกตามรายอำเภอ/เขต)	65
ตารางที่ 3.2 จำนวนประชากรกลุ่มตัวอย่าง	66
ตารางที่ 4.1 ร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	70
ตารางที่ 4.2 ร้อยละของปัจจัยทางสภาพสังคมและเศรษฐกิจ ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือก ส.ว. จังหวัดนนทบุรี	73
ตารางที่ 4.3 ร้อยละของปัจจัยในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือก ส.ว. จังหวัดนนทบุรี	80
ตารางที่ 4.4 ร้อยละของปัจจัยระบบอุปถัมภ์ ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือก ส.ว. จังหวัดนนทบุรี	83
ตารางที่ 4.5 ร้อยละของปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือก ส.ว. จังหวัดนนทบุรี	86
ตารางที่ 4.6 ร้อยละของปัจจัยของอิทธิพลและผลต่างตอบแทน ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือก ส.ว. จังหวัดนนทบุรี	88
ตารางที่ 4.7 ร้อยละของปัจจัยสำคัญที่ตัดสินใจเลือกผู้สมัคร ส.ว. จังหวัดนนทบุรี	90
ตารางที่ 4.8 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางสภาพสังคมและเศรษฐกิจ ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับการแจกเงินกับการตัดสินใจเลือก ส.ว. จังหวัดนนทบุรี	92
ตารางที่ 4.9 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ด้านความสนใจและติดตามข่าวสารกับการตัดสินใจเลือก ส.ว. จังหวัดนนทบุรี	93
ตารางที่ 4.10 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ด้านการติดตามข่าวสารการเลือกตั้ง ส.ว. จากแหล่งข่าวกับการตัดสินใจเลือก ส.ว. จังหวัดนนทบุรี	94
ตารางที่ 4.11 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยระบบอุปถัมภ์กับการตัดสินใจเลือก ส.ว. จังหวัดนนทบุรี	95

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.12 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลด้านความผูกพันกับ นักการเมืองกับการตัดสินใจเลือก ส.ว. จังหวัดนนทบุรี	96
ตารางที่ 4.13 ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลด้านความผูกพันกับผู้สมัคร ส.ว. กับการตัดสินใจเลือก ส.ว. จังหวัดนนทบุรี	97
ตารางที่ 4.14 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยของอิทธิพลและผลต่างตอบแทนด้านผู้ที่มีอิทธิพลกับ การตัดสินใจเลือก ส.ว. จังหวัดนนทบุรี	98
ตารางที่ 4.15 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยของอิทธิพลและผลต่างตอบแทนด้านผลประโยชน์กับ การตัดสินใจเลือก ส.ว. จังหวัดนนทบุรี	99

๓

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย	5

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 เป็นรัฐธรรมนูญฉบับที่มีเนื้อหาสาระสำคัญในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน มีการปรับปรุงโครงสร้างทางการเมืองให้มีเสถียรภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งมุ่งเน้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองและสามารถตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐเพิ่มขึ้น

ในบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ได้รับรองสิทธิเสรีภาพของประชาชนไว้อย่างชัดเจน ทั้งนี้เพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างแท้จริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของนักการเมือง ที่ประชาชนใช้สิทธิเลือกตั้งให้เข้าไปปฏิบัติหน้าที่ทางการเมืองแทนประชาชน การมีส่วนร่วมของประชาชนดังกล่าว ในทางวิชาการรัฐศาสตร์เรียกว่าเป็นอำนาจควบคุมตรวจสอบของประชาชน (Popular Control) ซึ่งถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของระบอบประชาธิปไตยที่ประชาชนในฐานะเจ้าของอำนาจอธิปไตยจะต้องมีบทบาทและใช้อำนาจอย่างแท้จริง อันจะมีผลโดยตรงที่จะทำให้การเมืองการปกครองเป็นไปอย่างถูกต้อง ครอบคลุม (Good Government) ซึ่งจะเป็นผลดีแก่ประเทศชาติและประชาชนโดยรวม (ประหยัค หงษ์ทองคำ 2544: 4-5)

ภายใต้ระบบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ประชาชนสามารถใช้สิทธิทางการเมืองเลือกตัวแทนหรือสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เข้าไปทำหน้าที่แทนตนในการออกกฎหมายเพื่อบริหารประเทศและยังทำหน้าที่อื่น ๆ ตามที่กฎหมายรัฐธรรมนูญได้กำหนดไว้ ตัวแทนของประชาชนในที่นี้คือ “นักการเมือง” ซึ่งทำหน้าที่แทนประชาชนในการใช้อำนาจรัฐ ทำการตัดสินใจหรือกำหนดนโยบายทางการเมือง เพื่อจัดสรรแบ่งปันทรัพยากรเพื่อประโยชน์สุขต่าง ๆ ให้กับประชาชนนั่นเอง (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช 2536: 4-7) การเป็นสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพื่อทำหน้าที่ในการใช้อำนาจรัฐแทนประชาชนได้นั้น ต้องผ่านกระบวนการเลือกตั้งตามวิธีการที่รัฐธรรมนูญได้กำหนดไว้ การเลือกตั้งจึงกล่าวได้ว่าเป็นกิจกรรมที่สำคัญอย่างหนึ่งในกระบวนการทางการเมืองและการปกครอง เป็นกิจกรรมที่จะขาด

ไม่ได้สำหรับประเทศที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย ต่างก็มีความจำเป็นที่จะต้องจัดให้มีการเลือกตั้งตัวแทน (พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว 2527: 1)

หัวใจสำคัญของการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยอยู่ที่กระบวนการเลือกตั้ง และกลไกที่สำคัญโดยต้องเริ่มที่ประชาชนเป็นหลัก อย่างไรก็ตามการเลือกตั้งภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2540 จากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2548 พบว่า พฤติกรรมการเลือกตั้งของประชาชนได้มีพัฒนาการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นดังเช่น จำนวนสัดส่วนการออกไปใช้สิทธิลงคะแนนที่สูงขึ้นและพฤติกรรมการเลือกตั้งหลายอย่างแสดงให้เห็นว่า ประชาชนมีการตัดสินใจเลือกตั้งอยู่บนพื้นฐานของความมีเหตุผล เห็นได้ชัดเจนก็คือ การเลือกตั้งผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในระบบเขตเลือกตั้งกับระบบบัญชีรายชื่อที่มีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดเจนในบางจังหวัด จึงคาดได้ว่าแนวโน้มการตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในครั้งต่อไป จะมีพัฒนาการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดียิ่งขึ้น ดังนั้น ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในสมัยหน้า ที่ต้องการทำหน้าที่เป็นตัวแทนของประชาชนจะใช้กระบวนการหาเสียงในการชักจูงให้ประชาชนลงคะแนนเสียงให้ นั้น จะใช้วิธีการหาเสียงแบบเดิมๆ เช่น การสัญญาให้ผลตอบแทน การใช้จ่ายซื้อเสียงหรือวิธีการอื่นใดในทางทุจริตการเลือกตั้งเพื่อให้ตนเองได้รับการเลือกตั้งคงจะกระทำได้ยากยิ่งขึ้น ประกอบกับการมีองค์กรที่เป็นกลางคอยตรวจสอบกระบวนการเลือกตั้งให้บริสุทธิ์ โปร่งใสและยุติธรรมอย่างเข้มงวดอีกด้วย

ในส่วนของการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) ของประเทศไทย จัดขึ้นเมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2543 และเสร็จสิ้นในวันที่ 22 กรกฎาคม 2543 รวมเวลาเกือบ 5 เดือน บางจังหวัดมีการเลือกตั้งหลายครั้ง เนื่องจากปัญหาความไม่โปร่งใสและการทุจริตในการเลือกตั้ง อย่างไรก็ตาม จำนวนผู้ออกมาใช้สิทธิเลือกตั้งเมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2543 มีจำนวนผู้ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง 30,593,259 คน จากจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียง 42,557,583 คน คิดเป็นร้อยละ 71.89 ซึ่งสูงกว่าการเลือกตั้งอื่น ๆ อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนมีการตื่นตัวมากต่อการเลือกตั้งครั้งนี้ ประกอบกับความเข้าใจว่ามีการจำกัดสิทธิบางประการแก่ผู้ไม่ออกไปใช้สิทธิ ทำให้ประชาชนตระหนักในเรื่องนี้และเกิดความกลัวและออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง จำนวนผู้ไปใช้สิทธิเลือกสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) ที่ผ่านมาจึงเป็นปรากฏการณ์ใหม่อันเนื่องมาจากความพยายามปฏิรูปการเมืองหลังจากเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ (พฤษภาคม 2535) สำหรับการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาครั้งล่าสุดที่ผ่านมาเมื่อวันที่ 19 เมษายน 2549 ของจังหวัดนนทบุรี ใน 6 อำเภอ มีผลสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 1.1 ผลการใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้ง

อำเภอ	การใช้สิทธิเลือกตั้ง						บัตรดี (ฉบับ)		บัตรเสีย (ฉบับ)		ไม่ประสงค์ลงคะแนน (ฉบับ)	
	ผู้มีสิทธิ		ผู้ใช้สิทธิ				จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	ชาย	หญิง	ชาย	ร้อยละ	หญิง	ร้อยละ						
เมือง	118,024	140,329	65,225	25.24	78,100	30.22	120,915	84.36	2,247	1.56	20,163	14.06
ปากเกร็ด	67,910	80,656	39,507	26.59	47,039	31.66	75,211	86.63	1,321	1.52	10,014	11.53
บางบัวทอง	66,783	79,888	38,069	25.95	45,224	30.83	69,211	83.09	1,288	1.54	12,794	15.36
บางกรวย	32,881	38,145	19,577	31.56	23,207	37.41	36,341	84.98	709	1.65	5,734	13.40
บางใหญ่	27,459	32,406	16,097	26.88	18,535	30.96	28,773	83.08	704	2.03	5,155	14.88
ไทรน้อย	18,230	20,391	11,228	29.07	12,119	31.37	20,239	86.68	519	2.22	2,589	11.08
รวม	322,287	391,815	189,703	26.56	224,224	31.39	350,690	84.72	6,788	1.63	56,449	13.63

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) จังหวัดนนทบุรี ปี 2549 (เอกสารอัดสำเนา)

การเลือกตั้งในปัจจุบันนับวันแต่จะมีความซับซ้อนหรือมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องมากขึ้น มีการใช้เงินในการเลือกตั้งเป็นจำนวนมาก สร้างความสำคัญให้แก่องค์กรทางการเมืองต่าง ๆ มากขึ้น และที่สำคัญคือการเลือกตั้งได้สร้างความชอบธรรมให้กับการปกครองสมัยใหม่ได้อย่างดียิ่งขึ้น สามารถกำหนดได้ทันทีว่าจะให้ใครหรือกลุ่มใดเป็นผู้ปกครอง

ในประเทศไทยการศึกษาเกี่ยวกับการเลือกตั้งส่วนมาก จะให้ความสนใจในด้านหลักกฎหมายยิ่งกว่าด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของประชาชน การศึกษาโดยยึดหลักกฎหมายดังกล่าว มุ่งเน้นที่จะให้ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้งอย่าง “บริสุทธิ์ยุติธรรม” และเสนอมาตรการแบบต่าง ๆ ที่เห็นว่าจะสร้างความบริสุทธิ์ยุติธรรมและความเหมาะสมสูงสุดของการเป็นตัวแทนยิ่งกว่าประเด็นอื่น ผลการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการลงคะแนนเสียงทั้งหมดสรุปได้ว่า “บุคคลมีความนึกคิดทางการเมืองตามฐานะทางสังคมของตน” ซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญของทฤษฎีที่ว่าด้วยพฤติกรรมกรรมการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของบุคคล ได้พิสูจน์แล้วว่า การตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของบุคคลเป็นไปตามฐานะทางเศรษฐกิจสังคมของเขา ไม่ใช่เพราะประเด็นปัญหาทางการเมืองที่เป็นประโยชน์แล้วนำมาใช้ในการหาเสียง

การตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของประชาชน ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ของการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างหนึ่งนั้น เป็นปรากฏการณ์ที่ค่อนข้างซับซ้อน มีเงื่อนไขที่เกี่ยวข้อง

จำนวนมาก โดยทั่วไปแล้ว นักรัฐศาสตร์ได้แบ่งประเภทของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกรรมมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคคลออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ คือ (สุจิต บุญบงการและพรรคีค์ ผ่องแผ้ว 2527: 125-127)

1. ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของบุคคล เช่น เพศ ที่อยู่อาศัย อาชีพ การศึกษารายได้ เป็นต้น
2. ปัจจัยทางด้านความรู้สึกหรือทางจิตใจของบุคคล เช่น ความต้องการ แรงจูงใจ บุคลิกภาพ ทศนคติ ความรู้สึกทางการเมืองและการนิยมต่อพรรคการเมือง เป็นต้น
3. ปัจจัยทางด้านสภาพแวดล้อมทางการเมือง เช่น ระบบพรรคการเมือง การรณรงค์หาเสียง การบริหารการเลือกตั้ง การอบรมกล่อมเกลากองการเมืองของสังคม เป็นต้น

ปัจจัยสำคัญทั้งสามกลุ่มนี้ต่างมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้สิทธิในการลงคะแนนเสียงของบุคคลในลักษณะที่แตกต่างกัน กล่าวคือ บุคคลที่อยู่ในระบบที่แตกต่างกันจะได้รับประสบการณ์แตกต่างกัน ซึ่งทำให้บุคคลในแต่ละกลุ่มมีลักษณะเฉพาะตัว มีท่าทีในการที่จะมีปฏิกิริยาตอบสนองหรือสิ่งเร้าหรือสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คล้ายคลึงกัน กล่าวเชิงสมมติฐาน คือ บุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสังคมเหมือนกันมักจะมีการแสดงออกทางการเมืองที่คล้ายคลึงกัน

สิ่งที่น่าสนใจคือ การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาในแต่ละครั้ง มีปัจจัยใดบ้างที่ประชาชนผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงจะต้องคำนึงถึง และนำมาพิจารณาประกอบการตัดสินใจ โดยเฉพาะการคำนึงถึงตัวบุคคลผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งว่ามีคุณสมบัติเป็นเช่นไร เช่น เป็นบุคคลที่มีสภาพสังคมปรากฏเป็นคนที่มีความรู้ความสามารถ มีชื่อเสียง ดำรงตำแหน่งระดับสูงหรือไม่ สภาพทางเศรษฐกิจเป็นคนที่มีความรู้ทางการเงินดี และใช้ช่วยเหลือชาวบ้าน มีการเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับตัวผู้สมัครด้วยวิธีใด มีการอุปถัมภ์ค้ำชูประชาชนในพื้นที่อย่างไร มีความสัมพันธ์กับกลุ่มคนเป็นส่วนตัว จำนวนมากหรือไม่ รวมไปถึงมีการใช้อิทธิพลและผลต่างตอบแทนเพื่อชักจูงให้ประชาชนลงคะแนนด้วยหรือไม่ เป็นต้น โดยเฉพาะจังหวัดนนทบุรีที่มีผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งจำนวนหลายคน แต่ละคนมีคุณสมบัติที่โดดเด่นแตกต่างกัน บางคนเป็นที่รู้จัก บางคนไม่รู้จักว่าเป็นใคร มาจากที่ใด การรับรู้ข้อมูลของผู้สมัครแต่ละคนจึงไม่ค่อยได้รับอย่างละเอียด ประกอบกับยังมีการใช้หวัะแนนและใช้อิทธิพลในการชักจูงให้ประชาชนไปลงคะแนนเลือกตั้งอยู่ จึงเป็นสิ่งที่น่าพิจารณาว่าประชาชนจะคำนึงถึงปัจจัยใดเป็นสำคัญในการลงคะแนนเสียงให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา ในครั้งนี้

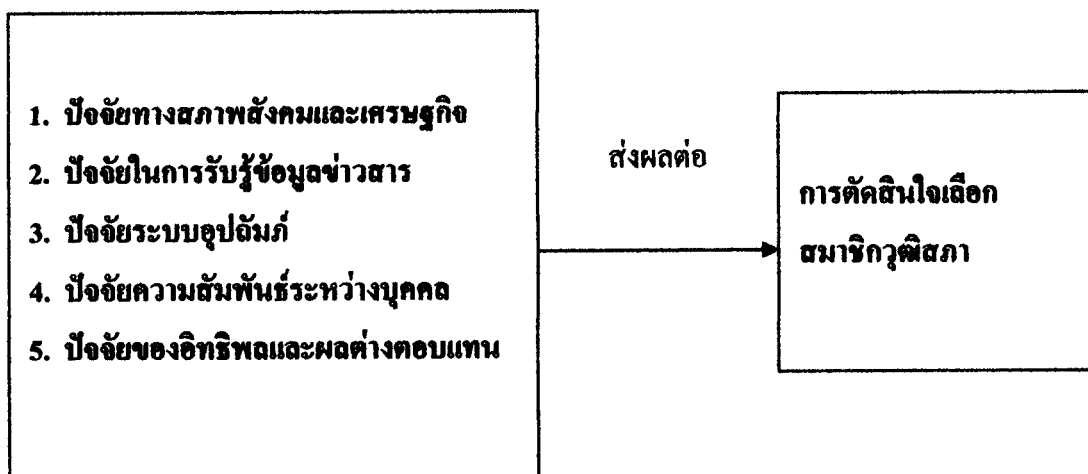
จากข้อมูลปัญหาดังกล่าวข้างต้น จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ ปัจจัยทางสภาพสังคมและเศรษฐกิจ ปัจจัยในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ปัจจัยระบบอุปถัมภ์

ปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ปัจจัยของอิทธิพลและผลต่างตอบแทนว่าจะมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา ปี 2549 อย่างไร โดยเลือกพื้นที่ที่จะศึกษาคือ พื้นที่ในจังหวัดนนทบุรี ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ในการวางแผนและกำหนดนโยบายในการเลือกตั้งของผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภาได้อย่างมีประสิทธิภาพและตอบสนองสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาปัจจัยสำคัญ ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกวุฒิสภา จังหวัดนนทบุรี
- 2.2 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกวุฒิสภา จังหวัดนนทบุรี

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. สมมติฐานการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานการวิจัยไว้ดังนี้

ปัจจัยทางสภาพสังคมและเศรษฐกิจ ปัจจัยในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ปัจจัยระบบอุปถัมภ์ ปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และปัจจัยของอิทธิพลและผลต่างตอบแทน เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจ และมีความสัมพันธ์กับการเลือกสมาชิกวุฒิสภาจังหวัดนนทบุรี

5. ขอบเขตของการวิจัย

5.1 ขอบเขตของประชากร ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป และมีภูมิลำเนาอยู่ใน 6 อำเภอ อันประกอบด้วย 1) อำเภอเมืองนนทบุรี 2) อำเภอปากเกร็ด 3) อำเภอบางบัวทอง 4) อำเภอบางกรวย 5) อำเภอบางใหญ่ และ 6) อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี

5.2 ขอบเขตของตัวแปร

5.2.1 *ตัวแปรอิสระ* ได้แก่ ปัจจัยทางสภาพสังคมและเศรษฐกิจ ปัจจัยในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ปัจจัยระบบอุปถัมภ์ ปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และปัจจัยของอิทธิพลและผลต่างตอบแทน

5.2.2 *ตัวแปรตาม* ได้แก่ การตัดสินใจเลือกสมาชิกวุฒิสภาจังหวัดนนทบุรี

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 การตัดสินใจเลือกสมาชิกวุฒิสภา หมายถึง ความรู้สึก ทศนคติหรือท่าทีของประชาชนที่มีต่อการลงคะแนนเสียงให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาโดยพิจารณาจากปัจจัยในด้านต่าง ๆ

6.2 ปัจจัยทางสภาพสังคมและเศรษฐกิจ เป็นคุณลักษณะของบุคคล ที่ปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจนต่อสาธารณชน

6.2.1 *ปัจจัยทางสภาพสังคม* หมายถึง บทบาท หน้าที่ในการดำเนินกิจกรรมทางสังคม เช่น ความเป็นคนดี มีความรู้ ความสามารถ ซื่อสัตย์สุจริต มีชื่อเสียง เป็นที่ยอมรับของสังคม การมีความรู้ ความเข้าใจ และรู้จักหน้าที่ บทบาท ของตนเอง การปฏิบัติตนตามกฎหมาย เป็นต้น

6.2.2 ป้องัยทางสภาพเศรษฐกิจ หมายถึง ฐานะทางการเงิน เช่น มีความร่ำรวย ไม่มีหนี้สินล้นพ้นตัว เคยบริจาคเงินช่วยเหลือสังคม ชาวบ้านสามารถพึ่งพาอาศัยได้ เป็นต้น

6.3 ป้องัยในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร หมายถึง ป้องัยที่มีผลต่อการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้ง เช่น ความสนใจข่าวสาร สื่อที่ทำให้ได้รับหรือติดตามข่าวสารทางการเลือกตั้ง เป็นต้น

6.4 ป้องัยระบบอุปถัมภ์ หมายถึง ลักษณะ วัฒนธรรม ของระบบอุปถัมภ์ทางการเมืองของประชาชนชาวไทย เช่น การเป็นหนี้บุญคุณ ความเป็นพวกพ้อง การเคยได้รับอุปถัมภ์คำชูกันมาก่อน เป็นต้น

6.5 ป้องัยความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สมัครรับเลือกตั้งกับผู้ใช้สิทธิเลือกตั้ง เช่น ความผูกพันใกล้ชิดกันโดยตรง ความเป็นสมาชิกกลุ่มเดียวกัน เป็นต้น

6.6 ป้องัยของอิทธิพลและผลต่างตอบแทน หมายถึง ผู้ที่มีอิทธิพลหรือสิ่งตอบแทนที่สามารถโน้มน้าวผู้ใช้สิทธิให้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งได้ เช่น ผู้นำชุมชน ญาติพี่น้อง สิ่งของ เครื่องใช้ หรือเงิน เป็นต้น

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 ทำให้มีความรู้ความเข้าใจในลักษณะพฤติกรรมการตัดสินใจใช้สิทธิในการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา และป้องัยต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้สิทธิในการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา อันเป็นการเสริมสร้างความรู้ทางสาขารัฐศาสตร์ให้ขยายกว้างขวางยิ่งขึ้น

7.2 ทำให้ทราบสาเหตุที่แท้จริงของปัญหาในการตัดสินใจเลือกตั้งและความต้องการของประชาชนในการเลือกสมาชิกวุฒิสภา

7.3 ทำให้ทราบแนวทางในการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาในครั้งต่อไป

7.4 ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา จังหวัดนนทบุรีในครั้งต่อไป สามารถนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ เพื่อให้ได้รับการเลือกตั้งได้

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกวุฒิสภา: ศึกษากรณีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาจังหวัดนนทบุรี ปี 2549” ผู้วิจัยขอเสนอวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดแนวทางในการวิจัย โดยนำเสนอแนวคิดที่ได้ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ในประเด็นต่อไปนี้ คือ

1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
 - 1.1 แนวความคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน
 - 1.2 แนวความคิดที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง
 - 1.3 แนวความคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้สิทธิในการเลือกตั้ง
 - 1.4 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้สิทธิในการเลือกตั้ง
 2. แนวความคิดเกี่ยวกับสมาชิกวุฒิสภา
 3. ข้อมูลเบื้องต้นของการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา จังหวัดนนทบุรี
 4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- ผู้วิจัยขอนำเสนอรายละเอียดตามลำดับ ดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1.1 แนวความคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

พฤติกรรมแนวคิดหรือมโนทัศน์ (Concept) เรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเป็นมโนทัศน์ที่สำคัญเรื่องหนึ่งในการศึกษาทางสังคมวิทยาการเมือง (Political sociology) และโดยข้อเท็จจริงแล้ว มโนทัศน์หรือแนวคิดเช่นนี้มักเกิดขึ้นในสังคมที่มีความเป็นประชาธิปไตยมากกว่า เนื่องจากในสังคมเช่นนี้การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในรูปแบบต่าง ๆ มีความเป็นไปได้ค่อนข้างสูง เพราะระบบได้มีการเปิดช่องทางหรือโอกาสให้ประชาชนได้แสดงออกถึงความต้องการทางการเมือง และเป็นตัวชี้วัดสำคัญอันหนึ่งของความเป็นประชาธิปไตย ซึ่งให้ความสำคัญกับประชาชนในฐานะที่เป็นแกนหลักแห่งการเคลื่อนไหวของสังคมการเมือง ที่ยืนยันหลักการว่า ในสังคมประชาธิปไตยอำนาจสูงสุดเป็นของประชาชน กล่าวคือ

ประชาชนมีสิทธิและอำนาจอันชอบธรรมในการปกครองตนเอง ดังนั้น ประชาชนต้องมีส่วนร่วมทางการเมือง

การมีส่วนร่วมทางการเมืองในแต่ละระบอบการปกครองนั้น มีลักษณะแตกต่างกันไป กล่าวคือ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระบอบเผด็จการประชาชนมักถูกกำหนดให้มีบทบาทในวงจำกัดหรือถูกกำหนดกรอบแห่งพฤติกรรม แต่การเมืองแบบเสรีประชาธิปไตย มีการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบต่าง ๆ มากขึ้น ทั้งนี้แล้วแต่ว่าเป็นระบอบประชาธิปไตยแบบโดยตรงหรือแบบโดยอ้อม นอกจากนี้ยังเกี่ยวข้องกับรูปแบบของรัฐบาลว่า เป็นแบบรัฐสภาหรือแบบประธานาธิบดีด้วย

การมีส่วนร่วมของประชาชนโดยทั่วไปแล้วจะเป็นตัวการส่งเสริมให้ระบอบประชาธิปไตยมีการพัฒนาขึ้น ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ได้เปิดช่องทางและมีเจตนารมณ์ให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้นอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน นอกจากนั้น การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนยังเป็นองค์ประกอบสำคัญของหลักการธรรมาภิบาล หากประชาชนมีความตื่นตัวและให้ความสนใจเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น จะส่งผลให้การปฏิรูปการเมืองบรรลุเป้าหมาย เพราะการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นการกำหนดคุณภาพของนักการเมือง และสถาบันทางการเมืองไปในตัว ทำให้ผู้ปกครองกับผู้ถูกปกครอง ได้มีโอกาสสื่อสารความหมายซึ่งกันและกัน ทำให้การดำเนินนโยบายทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมของประเทศเป็นไปตามเจตจำนงของประชาชนมากขึ้น

1.1.1 ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

มีนักวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศให้ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้มากมาย ทั้งเหมือนกันและแตกต่างกันทั้งในมุมมองที่กว้างและแคบ ขึ้นอยู่กับจุดยืนและแนวทัศน์ (Perspectives) ของนักคิดและนักวิชาการแต่ละสาขาวิชาและวัตถุประสงค์ของการศึกษานั้น ๆ โดยทั่วไปมีนักวิชาการอยู่สองสาขาที่สนใจศึกษาเรื่องการเมืองมาแต่ดั้งเดิม คือ นักรัฐศาสตร์และนักสังคมวิทยาการเมือง ดังเห็นได้จากการให้นิยามความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้แตกต่างกัน ดังนี้

แมคโครสกี (McClosky 1968 อ้างถึงใน ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ 2545: 14) เห็นว่า การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การกระทำที่มีจุดมุ่งหมายที่จะเข้าไปมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายและการบริหารงานของรัฐ หรือการเลือกผู้นำรัฐบาล และการกระทำนั้นต้องเป็นการกระทำด้วยความสมัครใจ

รัชและอัลทอป (Rush & Althoff อ้างถึงใน สถิต นิยมญาติ 2524) เห็นว่า การมีส่วนร่วมทางการเมือง คือ การที่บุคคลเข้าไปเกี่ยวข้องกับพหุพันธ์ในระดับต่าง ๆ ของระบบการเมือง

ไนและเวอร์บา (Nie & Verba 1975 อ้างถึงใน ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ 2545: 15) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่า หมายถึง กิจกรรมในทางที่ชอบด้วยกฎหมายของประชาชนซึ่งอาจมีมากหรือน้อย โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะมีอิทธิพลในการกำหนดเลือกตัวบุคคลที่จะมาเป็นรัฐบาล หรือการดำเนินการของรัฐบาล หรือการดำเนินงานของรัฐบาล โดยทั้งสองคนเน้นย้ำว่า การกระทำนั้นต้องหวังผลในการที่จะมีอิทธิพลต่อการเลือกนโยบายของรัฐบาล หรือการบริหารงานของรัฐ หรือต่อการเลือกผู้นำทางการเมืองในรัฐบาล ฉะนั้นผลที่หวังจึงอยู่ที่การเลือกนโยบาย หรือเลือกตัวบุคคล หรือเลือกทั้งนโยบายและตัวบุคคล

เซอร์แมนและโคลเคอร์ (Sherman & Kolker 1987) กล่าวสั้น ๆ ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมือง คือ ความพยายามที่จะเข้าไปมีอิทธิพลต่อกระบวนการทางการเมืองจากภายนอก

ไวเนอร์ ไมรอน (Weiner, Myron 1971 อ้างถึงใน อภิรัช รัตนะเจริญธรรม 2544) นักรัฐศาสตร์ชาวอเมริกัน ให้ความหมายการมีส่วนร่วมทางการเมือง ไว้ดังนี้

- 1) การกระทำหรือสนับสนุนเรียกร้องต่อผู้ปกครอง
- 2) การพยายามทำให้เกิดผลสำเร็จในการใช้อิทธิพลต่อการปฏิบัติการของรัฐบาล
- 3) การกระทำที่ถูกต้องตามกฎหมายและได้รับการยอมรับว่าชอบธรรม
- 4) การกระทำที่มีตัวตน
- 5) ความหมายที่กว้างที่จะเข้าไปเกี่ยวข้องเพราะรู้สึกว่าการเข้าไปเกี่ยวข้องไม่ทำให้เกิดผลอะไรขึ้นมา
- 6) ความกระตือรือร้นที่จะเข้าไปเกี่ยวข้องหรือเป็นพวกที่กระตือรือร้นที่จะทำ
- 7) การกระทำที่ต่อเนื่องอย่างคงเส้นคงวาซึ่งผลจะเป็นการจัดการอย่างเป็นสถาบัน และมีการจัดตั้งหรืออาจเป็นการกระทำที่เกิดขึ้นอย่างทันทีทันใด เช่น การก่อการจลาจล
- 8) การกระทำที่มุ่งต่อการเลือกผู้นำทางการเมืองมุ่งที่จะมีอิทธิพลต่อนโยบายสาธารณะหรือเป็นความพยายามที่จะมีอิทธิพลต่อการกระทำต่าง ๆ ของหน่วยราชการ
- 9) การกระทำที่เป็นกิจกรรมอันมีผลกระทบต่อการเมืองระดับชาติเท่านั้น
- 10) เป็นการกระทำที่กระทำทางการเมือง

ฮันติงตันและเนลสัน (Huntington & Nelson 1976 อ้างถึงใน ถวิตวิติ บุรีกุล และคณะ 2545: 15) ได้นิยามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในทางการเมืองว่า เป็นกิจกรรมของประชาชนแต่ละคนที่มีมุ่งเพื่อการมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาล การมีส่วนร่วมหมายถึงเฉพาะการกระทำไม่รวมถึงทัศนคติ เป็นการกระทำของผู้มีส่วนร่วมที่เป็นพลเมืองธรรมดา เพราะจะมีลักษณะไม่ต่อเนื่อง (Intermittent) ไม่เต็มเวลา (Part time) การมีส่วนร่วมทางการเมืองยังหมายความเฉพาะการกระทำที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาล ไม่ว่าจะกิจกรรมหรือการกระทำนั้นสำเร็จผลหรือไม่ก็ตาม หรืออาจเป็นไปได้ด้วยความคิดของตนเองหรือผู้อื่นชักจูงให้เข้าร่วมก็ได้

ทิพาพร พิมพ์พิสุทธิ (2538: 104) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่าหมายถึง การมีส่วนร่วมในการกระทำ (Activity) ของแต่ละบุคคล ซึ่งมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาลโดยตรง รวมทั้งการมีส่วนร่วมที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในนโยบายโดยอ้อม

สิทธิพันธ์ พุทธหุน (2526: 148) ให้ความหมายว่า คือกิจกรรมของประชาชนที่มุ่งจะเข้าไปมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ นโยบายของรัฐบาลในระดับต่าง ๆ ซึ่งรูปแบบการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในแต่ละสังคมนั้น มีลักษณะแตกต่างกันไป

สรุป การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การกระทำที่มีจุดมุ่งหมายที่จะเข้าไปมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐบาล หรือนโยบายสาธารณะ หรือการเลือกผู้นำรัฐบาลทั้งในระดับชาติ และระดับท้องถิ่น ซึ่งการกระทำดังกล่าวนี้อาจมีความสำคัญแตกต่างกันไป การกระทำใด ๆ ก็ตามที่เกิดจากความสมัครใจ ไม่ว่าจะการกระทำนั้นจะประสบความสำเร็จหรือไม่ และอาจเกิดขึ้นเป็นครั้งคราวหรือเป็นการกระทำที่ต่อเนื่อง อาจจะใช้วิธีการที่ถูกต้องตามตัวบทกฎหมายหรือไม่ก็ได้ โดยที่การกระทำดังกล่าวนี้ก็เพื่อต้องการมีอิทธิพลในการจัดการนโยบายสาธารณะและการบริหารนโยบายของรัฐบาล ตลอดจนการเลือกผู้นำทางการเมืองทั้งในระดับชาติ และในระดับท้องถิ่นด้วย

ส่วนการมีส่วนร่วมทางจิตวิทยา หมายถึง การเปลี่ยนแปลงทัศนคติและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทำให้เกิดขึ้นได้ โดยการสร้างสถานการณ์ให้เกิดการมีส่วนร่วมในกลุ่มบุคคลอย่างมีประสิทธิภาพ การทำให้สมาชิกมีส่วนร่วมในกิจกรรม การตัดสินใจ การเกิดความรู้สึกผูกพันต่อกิจกรรมหรือเรื่องนั้น ๆ และมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ จะทำให้บุคคล กลุ่มชุมชน เกิดความรู้สึกรู้สึกว่าตนเองได้ลงทุนให้ความคิดเห็นตัดสินใจและอุทิศพลังงานทุกอย่างเพื่อให้ได้มาซึ่งวิธีการแก้ปัญหาเหล่านั้น ๆ มีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของตนเอง ซึ่งเทคนิคในการก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมได้แก่ การกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจหรือการให้แรงเสริม จึงสรุปได้ว่าการมีส่วนร่วมในทางจิตวิทยา ประกอบด้วย

1) การตัดสินใจ

2) การเกิดความรู้สึกผูกพันต่อกิจกรรมหรือเรื่องนั้น ๆ

3) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ

จากความหมายและแนวคิดทฤษฎีดังกล่าวข้างต้น สรุปว่า การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การที่บุคคลเข้ามาร่วมในการแสดงความคิดเห็น ร่วมตัดสินใจ ร่วมเสียสละเวลา แรงงาน หรือการกระทำที่มีจุดหมายที่จะเข้าไปมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐบาล หรือนโยบายสาธารณะ หรือการเลือกผู้นำรัฐบาล ทั้งในระดับชาติ และระดับท้องถิ่น ซึ่งการกระทำดังกล่าวนี้อาจมีความสำคัญแตกต่างกันไป และตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเสมอภาค

1.1.2 ลักษณะของการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง

ธีรพล เกษมสุวรรณ (2528) ได้อ้างถึงความคิดของ อาร์เธอร์ คับบลิว โบรมเมจ (Arthur W. Bromage) ในการจำแนกลักษณะการเข้ามีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครอง โดยแยกเป็น

1) การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง (*Voting*) เป็นการแสดงออกซึ่งเจตนาของประชาชนต่อวิธีกำหนดนโยบายในการปกครองประเทศ การแสดงเจตจำนงดังกล่าวนี้ จะมีความหมายหรือไม่ขึ้นอยู่กับความสนใจและการมีส่วนร่วมของประชาชน

2) การบังคับชักจูงอย่างไม่เป็นทางการ (*Informal method of pressure and persuasion*) เช่น การติดตามการปฏิบัติงานของผู้แทนทางสื่อมวลชนและแสดงเจตจำนงในรูปของการรวมกลุ่มกันเดินขบวนเพื่อหาทางเปลี่ยนแปลงผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งที่ตนเองไม่พอใจ ดังนั้น ผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งจึงจำเป็นต้องรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ที่เป็นแรงกดดันอยู่ตลอดเวลา เพื่อผ่อนคลายความรู้สึกของประชาชนให้ใช้วิธีการมีส่วนร่วมอย่างสันติวิธี ได้แก่ การรวมกลุ่มต่อรอง หรือการมีพรรคการเมืองหรือกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ เพื่อเป็นตัวกลางในการรับฟังและถ่ายทอดความคิดเห็นของประชาชน

3) การดำเนินการอย่างเป็นทางการ (*Formal actions*) ได้แก่ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน โดยการใช้สิทธิที่ได้รับตามรัฐธรรมนูญ เช่น การริเริ่มกฎหมาย (*Initiative*) การแสดงประชามติ (*Referendum*) และการเพิกถอนให้ออกจากตำแหน่ง (*Recall*)

สิทธิพันธ์ พุทธิสุน (2526: 148) ได้เสนอลักษณะของการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ 2 ประการ คือ

1) การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างอิสระ (*Autonomous Political Participation*) ซึ่งหมายถึง ลักษณะที่ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองรูปแบบใด ๆ ด้วยความพึงพอใจส่วนตัว เป็นไปโดยสมัครใจ หรือได้พิจารณาพิเคราะห์ ใช้วิจารณญาณของตนเอง

มองเห็นประโยชน์ของการมีส่วนร่วมและมองเห็นว่า ตนเองสามารถก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองได้

2) การมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยถูกปลุกกระดม (Mobilization Political Participation) ซึ่งหมายถึง ลักษณะของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่เป็นไปโดยที่ไม่ได้เกิดจากเจตจำนงของตนเอง แต่เกิดจากถูกปลุกกระดมให้เข้ามีส่วนร่วมในการกระทำกิจกรรมทางการเมืองในรูปแบบต่าง ๆ โดยขู่เข็ญ บังคับ ชักจูง หรือใช้อิทธิพลทางการเงิน

1.1.3 ระดับของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ในระดับของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน มีมากน้อยแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับเหตุผล หรือลักษณะของการเข้าไปมีส่วนร่วมในแต่ละกิจกรรม

เลสเตอร์ มิลเบรธ (Milbrath 1965: 16-29 อ้างถึงใน สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง 2543: 10) ได้จัดลำดับของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนออกเป็น 14 ระดับ ดังนี้

- 1) รับฟังหรือรับทราบข่าวสารทางการเมือง
 - 2) ไปออกเสียงลงคะแนน
 - 3) ชักชวนผู้อื่นสนทนากันที่บ้านการเมือง
 - 4) ชักชวนผู้อื่นใช้สิทธิออกเสียงให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใดคนหนึ่ง
 - 5) ช่วยโฆษณาให้พรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้งด้วยวิธีการต่าง ๆ
- กัน
- 6) ติดต่อแสดงความคิดเห็นหรือข้อเรียกร้องต่อเจ้าหน้าที่การเมืองหรือนักการเมือง
 - 7) สนับสนุนด้วยการบริจาคเงินให้พรรคการเมือง หรือผู้สมัครรับเลือกตั้ง
 - 8) ติดตามการหาเสียงของนักการเมืองบางคนหรือหลายคน
 - 9) ช่วยผู้สมัครรับเลือกตั้งรณรงค์หาเสียง
 - 10) เป็นสมาชิกพรรค โดยทำงานให้พรรคการเมืองเป็นประจำเสมอ
 - 11) เข้ามีส่วนร่วมในการวางแผนของพรรค
 - 12) ช่วยหาเงินเข้าเป็นกองทุนของพรรค
 - 13) สมัครเข้าแข่งขันเลือกตั้ง เพื่อตำแหน่งทางการเมือง
 - 14) เป็นเจ้าหน้าที่พรรค หรือ ได้รับเลือกตั้ง

จะเห็นได้ว่าระดับของการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองนี้ มีระดับที่เกี่ยวข้องกับการเมืองในระดับน้อยที่สุดหรือต่ำสุดแต่จะมีจำนวนของคนที่ต้องเกี่ยวข้องด้วยมากที่สุด คือ

ระดับของการรับฟังหรือรับทราบข่าวสารทางการเมือง ซึ่งต่างกับระดับของการเข้าเป็นเจ้าหน้าที่ของพรรคหรือได้รับการเลือกตั้ง ซึ่งเป็นการเกี่ยวข้องทางการเมืองในระดับมากที่สุดหรือสูงที่สุด แต่มีคนที่เกี่ยวข้องโดยตรงน้อยที่สุด

ร็อทและวิลสัน (Roth & Wilson 1980 อ้างถึงใน ดิวลิตี บุรีกุล และคณะ 2545: 15) ได้แบ่งการมีส่วนร่วมทางการเมืองออกเป็น 3 ระดับคือ

1) **ระดับต่ำหรือกลุ่มผู้ดู (Onlookers)** ซึ่งได้แก่ การให้ความสนใจต่อข่าวสารและการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง การถกเถียงปัญหาทางการเมือง การไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง การพยายามชักจูงผู้อื่นให้เห็นด้วยกับจุดยืนทางการเมืองของตน การเป็นสมาชิกกลุ่มผลประโยชน์และการร่วมชุมนุมทางการเมือง

2) **ระดับกลางหรือระดับผู้มีส่วนร่วม (Participants)** ได้แก่ การมีส่วนร่วมในโครงการของชุมชน การมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในกิจกรรมของกลุ่มผลประโยชน์ การเป็นสมาชิกพรรคการเมืองที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมของพรรคการเมือง และการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง

3) **ระดับสูงหรือระดับนักกิจกรรม (Activists)** ได้แก่ การเป็นผู้นำกลุ่มผลประโยชน์ การมีตำแหน่งและทำงานเต็มเวลาให้แก่พรรคการเมือง การได้รับเสนอชื่อชิงตำแหน่งทางการเมือง

การมีส่วนร่วมทั้งสามระดับนี้ เป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยตะวันตก ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ มิลแบรธ และ โกเอล (Milbrath & Goel 1965) ที่เห็นว่าพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นจะเพิ่มจากความสนใจทางการเมืองไปสู่ กิจกรรมทางการเมืองที่ต้องการความสนใจและแรงจูงใจมากขึ้นเป็นลำดับ เช่น จากผู้ที่ไม่สนใจการเมืองเลย กลุ่มนี้เรียกว่า apathetic หากสนใจมากขึ้นจะเป็นผู้ดูอยู่วงนอก คือไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ติดตามข่าวคราว วิพากษ์วิจารณ์และไปฟังการหาเสียง ฯลฯ เรียกว่า spectator และหากสนใจมากขึ้นก็จะกลายเป็นกลุ่มที่มีความกระตือรือร้น เข้ามีส่วนร่วมในทุกรูปแบบเรียกว่า Gladiator

1.1.4 ปัจจัยการมีส่วนร่วม

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการผลักดันให้บุคคลเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง ปัจจัยหลักที่สำคัญ ได้แก่ แรงจูงใจ โอกาส และทรัพยากร (James David Barber 1969 อ้างถึงใน จิตรา พรหมชุติมา 2541: 38)

แรงจูงใจ ในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง ได้แก่ ความศรัทธาและความไว้วางใจในกระบวนการทางการเมือง ความสำนึกในหน้าที่พลเมือง โดยถือว่าเป็นพันธะหน้าที่จะ

พึงกระทำ เช่น การยอมรับว่ากระบวนการเลือกตั้งเป็นวิธีการ “ที่ดี” ในการปกครองประเทศ และมีความเห็นว่าคนไทยทุกคน “มีหน้าที่” ในการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

โอกาส ในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง ได้แก่ การปราศจากซึ่งอุปสรรคทางกฎหมาย และโอกาสในด้านมีความสะดวก ในการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง เช่น มีสิทธิตามกฎหมายสามารถหาหน่วยเลือกตั้งพบ เป็นต้น

ทรัพยากร ทรัพยากรที่สำคัญในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมีอยู่ 3 ประการคือ ความรู้ ทักษะและเงิน ปัจจัยทั้งสามนี้ต่างมีความสัมพันธ์ต่อกันอย่างใกล้ชิด กล่าวคือ คนที่มีความรู้สูงมักจะมีรายได้สูง และมีทักษะในทางการเมืองสูงตามไปด้วย

กล่าวโดยสรุป ปัจจัยในด้านแรงจูงใจ โอกาสและทรัพยากร ต่างเป็นปัจจัยที่เกื้อหนุนซึ่งกันและกัน

นอกจากนี้ประชาชน โดยทั่วไปจะเข้ามีส่วนร่วม โดยคำนึงถึงปัจจัยต่อไปนี (วันชัย วัฒนศัพท์ 2543: 167-168)

- 1) การให้ข้อมูลข่าวสารต่อสาธารณชนทั่วไป ถึงผลที่จะติดตามมาของการกระทำที่ได้นำเสนอเพื่อที่ประชาชนจะได้เลือกที่จะเข้ามีส่วนร่วมหรือไม่ อย่างไร
- 2) การให้ข้อมูลกับสาธารณชน โดยทั่วไปถึงผลที่จะตามมาของการที่จะไม่ทำตามกิจกรรมที่นำเสนอ
- 3) การแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนของการมีส่วนร่วมที่ประชาชนจะรู้ว่าเขาจะมีส่วนร่วมอย่างไร ถ้าเขาต้องการที่จะมีส่วนร่วม
- 4) การจัดหาช่องทางที่เท่าเทียมกัน ในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของทุก ๆ ส่วนของสาธารณชนแก่ผู้ที่ทำหน้าที่ตัดสินใจ
- 5) การสร้างความมั่นใจว่า ความคิดเห็นจากทุก ๆ ส่วนในชุมชนจะได้รับการเก็บรวบรวม

ณรงค์ สินสวัสดิ์ กล่าวว่า ปัจจัยทางจิตวิทยาทำให้เกิดความแตกต่างของพฤติกรรมทางการเมือง โดยกล่าวถึงลักษณะนิสัยกับพฤติกรรมทางการเมืองว่า ในหมู่ประชาชนด้วยกันนั้น อาจมีความแตกต่างในเรื่องการมีส่วนร่วมในทางการเมืองเป็นอย่างมาก ซึ่งเกิดจากทัศนคติทางการเมืองและบุคลิกภาพ ดังรายละเอียดต่อไปนี้ (ณรงค์ สินสวัสดิ์ 2548: 186-190)

1) ทัศนคติทางการเมืองกับการเข้ามีส่วนร่วมในทางการเมือง

(1) ผู้ที่สนใจการเมืองมักจะมีแนวโน้มที่จะเข้ามีส่วนร่วมในทางการเมืองมากกว่าผู้ไม่สนใจ ความสนใจการเมืองอาจดูได้จากการติดตามข่าวคราวทางการเมือง เช่น โดยทางหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ การพูดคุยกับคนอื่นทางการเมือง การไปฟังเขาหาเสียงเลือกตั้ง

ผู้ที่สนใจการเมืองมักจะมีแนวโน้มที่จะไปลงคะแนนเลือกตั้ง หรือ ไปช่วยผู้สมัครที่ตนชอบหาเสียง หรืออาจลงสมัครรับเลือกตั้งเสียเอง

(2) ความเลื่อมใสในพรรคการเมืองหรือตัวผู้สมัคร บุคคลที่มีความเลื่อมใสในพรรคการเมือง พรรคใดพรรคหนึ่งเป็นพิเศษมีแนวโน้มที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง นอกจากนั้นผู้ที่มีความเลื่อมใสพรรคการเมืองพรรคใดพรรคหนึ่งเป็นพิเศษยังมีแนวโน้มที่จะมีความสนใจทางการเมืองมากด้วย

นอกจากนั้นบุคคลที่ชอบผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใดคนหนึ่งเป็นพิเศษ ก็มีแนวโน้มที่จะเข้ามีส่วนร่วมในทางการเมืองมากไปด้วย

บุคคลที่สนใจปัญหาทางการเมืองปัญหาใดปัญหาหนึ่งเป็นพิเศษ ก็มีแนวโน้มที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมืองมากตามไปด้วย

ปัญหาก็คือทำไมบางคนจึงสนใจการเมืองมาก บางคนสนใจการเมืองน้อย ก็มีการศึกษาในเรื่องนี้และพบว่า คนที่มีสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูง มักจะสนใจการเมืองและมีความปรารถนาทางการเมือง คืออยากให้การเมืองเป็นไปในรูปร่างนั้นมากขึ้นด้วย สถานะทางเศรษฐกิจและสังคมนี้อาจดูได้จากการศึกษา รายได้ ของตัวบุคคลและของบิดามารดาของเขา ถ้ารายได้และการศึกษาของตัวเองสูงก็หมายถึง การมีสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูง

นอกจากนั้นยังมีการศึกษาและพบว่า ผู้ชายมีแนวโน้มที่จะสนใจหรือมีความปรารถนาทางการเมืองมากกว่าเพศหญิง

(3) ความเชื่อในประสิทธิภาพทางการเมืองของคน (*political efficacy*) ประสิทธิภาพทางการเมืองของบุคคลคือ ความเชื่อว่าเขามีความสามารถที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองได้ คนที่คิดว่าตนเองมีประสิทธิภาพในทางการเมือง มีแนวโน้มที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้ที่คิดว่าตน ไม่มีประสิทธิภาพทางการเมือง

โรเบิร์ต ดาห์ล (Robert Dahl) เชื่อว่าประสิทธิภาพทางการเมือง และการเข้ามีส่วนร่วมในทางการเมือง ต่างมีอิทธิพลต่อกันและกัน ความเชื่อในประสิทธิภาพทางการเมืองทำให้เข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมือง และการเข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมืองก็ทำให้ความเชื่อในประสิทธิภาพทางการเมืองเพิ่มขึ้นไปด้วย

ในปัญหาที่เกี่ยวกับว่าทำไมบุคคลจึงมีความเชื่อในประสิทธิภาพทางการเมืองของคนต่างกัน ก็มีการศึกษาถึงเรื่องนี้โดยนักวิชาการหลายท่านพบว่า สถานะทางเศรษฐกิจและสังคมเป็นเครื่องกำหนดความแตกต่างในเรื่องนี้ที่สำคัญ กล่าวคือ ผู้ที่มีสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูง มักจะมีความเชื่อในประสิทธิภาพทางการเมืองของคนสูงตามไปด้วย

(4) *ความเชื่อว่าการเข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมืองเป็นหน้าที่ (sense of citizen duty)* บุคคลที่เชื่อว่าการเข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมือง เช่น การไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเป็นหน้าที่ที่จะต้องทำ มิใช่เป็นสิ่งที่ทำได้ไม่ทำก็ได้ คนพวกนี้มีแนวโน้มจะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง

(5) *การแยกตัวออกจากการเมือง (alienation from politics)* บุคคลบางคนจะมีความรู้สึกหลาย ๆ ประการ ที่มีความเกี่ยวเนื่องกันที่ทำให้เขาไม่ต้องการจะเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการเมือง เช่น ขาดความศรัทธาในมวลมนุษยชาติ ขาดความศรัทธาในหมู่ผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง คิดว่านักการเมืองไม่น่าไว้ใจ ไม่ชอบการที่มีเสรีภาพทางการเมืองมากเกินไป และชอบที่จะเห็นการปกครองแบบเผด็จการ คนที่มีความเชื่อและทัศนคติแบบนี้จะแยกตัวเองจากการเมือง

(6) *ความเข้าใจการเมือง (political understanding)* ผู้ที่มีความเข้าใจถึงความจริงต่าง ๆ ในทางการเมือง เช่น รัฐธรรมนูญว่าอย่างไร รัฐบาล สภาผู้แทนราษฎร ประชาชนมีสิทธิและหน้าที่ทางการเมืองอย่างไร มักจะมีแนวโน้มที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้ไม่เข้าใจการเมือง

2) บุคลิกภาพกับการเข้ามีส่วนร่วมในทางการเมือง

(1) *ความสามารถในการเข้าสังคม (sociability)* หมายถึง การที่บุคคลสามารถสมาคมกับคนได้อย่างไม่เคอะเขิน มีความสามารถที่จะเข้ากับคนแปลกหน้าได้ง่าย คนที่มีความสามารถเข้าสมาคมมักจะมีแนวโน้มที่จะเข้ายุ่งเกี่ยวกับการเมือง นอกจากนี้ยังมีการวิจัยพบว่า บุคคลที่ชอบยุ่งเกี่ยวกับงานสังคม เช่น เป็นกรรมการจัดงานส่วนท้องถิ่น เป็นกรรมการบริหารของสมาคมที่ไม่เกี่ยวกับการเมืองก็ดี มักมีแนวโน้มที่จะเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการเมืองมากกว่าผู้ที่ไม่ชอบยุ่งเกี่ยวกับงานสังคม

(2) *การขาดความมุ่งหมายในชีวิต (anomie)* คนที่ขาดความมุ่งหมายในชีวิตจะแสดงออกโดยขาดค่านิยม ขาดการสร้างแนวทางชีวิต มีความรู้สึกว่าคุณไม่มีความสามารถอะไร บุคคลที่ขาดความมุ่งหมายในชีวิตมีแนวโน้มที่จะไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการเมือง และมีการวิจัยพบว่า การขาดความมุ่งหมายในชีวิต มักจะเกี่ยวกับการขาดการศึกษาอยู่ด้วย คนที่ขาดความมุ่งหมายในชีวิตมักจะถอนตัวตัวเองไปจากวงการเมือง เพราะรู้สึกว่าคุณอ่อนแอ ไม่มีความสามารถอะไรในทุก ๆ ทาง และไม่รู้ว่าจะเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการเมืองเพื่อให้เกิดอะไรขึ้นมา

สมบัติ ชำรงธัญวงศ์ (2547: 396-400) ได้กล่าวถึงการศึกษาของนักวิชาการจำนวนมาก ที่สนใจเรื่องพฤติกรรมมีส่วนร่วมทางการเมืองของปัจเจกบุคคล พบว่า

1) บุคคลที่มีความสนใจหรือความผูกพันกับการเลือกตั้งจะไปใช้สิทธิเลือกตั้งมากกว่าผู้ที่ไม่สนใจการเลือกตั้ง

- 2) บุคคลที่มีจิตใจเกี่ยวข้องกับผูกพันกับการเมือง มีแนวโน้มในการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองและการณรงค์ทางการเมือง นอกเหนือจากการ ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง
- 3) บุคคลที่ประกาศตัวสังกัดพรรคการเมืองอย่างชัดเจน จะมีแนวโน้มที่จะมีส่วนร่วมอย่างสำคัญในกระบวนการทางการเมือง
- 4) ผู้อาวุโสมีแนวโน้มที่จะสังกัดพรรคการเมืองมากกว่าคนหนุ่มสาว
- 5) บุคคลที่มีความนิยมคู่แข่งทางการเมืองหรือมีความสนใจต่อประเด็นการได้เสียงหรือการต่อสู้ทางการเมืองใดเป็นการเฉพาะ จะมีแนวโน้มเป็นผู้ที่กระตือรือร้นทางการเมือง
- 6) บุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูง โดยเฉพาะบุคคลที่มีการศึกษาสูง มีแนวโน้มที่จะมีจิตใจผูกพันทางการเมืองสูงกว่าบุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำกว่า
- 7) โดยทั่วไปชายจะมีจิตใจเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์ทางการเมืองมากกว่าหญิง
- 8) บุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูง โดยเฉพาะผู้ที่มีการศึกษาคิดว่า จะมีแนวโน้มที่จะพัฒนาประสิทธิภาพทางการเมืองได้ดีกว่า

ผลการวิจัยดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า การส่งเสริมปัจเจกบุคคลให้มีบทบาทการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับที่สูงขึ้นมีความเกี่ยวข้องกับปัจจัยสำคัญหลายประการ โดยเฉพาะปัจจัยภูมิหลังของปัจเจกบุคคล ซึ่งขึ้นอยู่กับความรู้ความเข้าใจของบุคคลที่มีต่อการเมือง ถ้าบุคคลมีความรู้ความเข้าใจและตระหนักในคุณค่าของการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างแท้จริง ก็จะส่งผลให้ปัจเจกบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองเพิ่มมากขึ้น

1.2 แนวความคิดที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง

การเลือกตั้งเป็นกิจกรรมการเมืองที่แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย ด้วยการไปออกเสียงเลือกตั้งผู้แทนของตน เพื่อทำหน้าที่ในรัฐสภาและบริหารประเทศ ดังนั้นการตัดสินใจใช้สิทธิเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งสังกัดกลุ่มการเมืองหรือพรรคการเมืองใด ย่อมเท่ากับว่าประชาชนได้มอบอำนาจอธิปไตยของตนเองที่มีอยู่ให้กับผู้ที่ตนเลือกและให้ความชอบธรรมแก่ผู้ที่ตนเลือก ไปใช้อำนาจได้ในเวลาที่กำหนด (กรมการปกครอง 2535)

การเลือกตั้งจัดเป็นส่วนหนึ่งของการมีส่วนร่วมในทางการเมืองของประชาชน เป็นวิธีที่สำคัญในการที่ประชาชนจะได้มีโอกาสควบคุมเจ้าหน้าที่ของรัฐ เป็นแนวทางที่ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมอย่างตรงไปตรงมา (Verba, Nie and Kim 1987: 47) การเลือกตั้งคือ วิธีทางการเมืองเป็นประชาธิปไตยในประชาธิปไตยกลืนลูกที่สาม ตามแนวคิดของฮันติงตัน (Huntington 1993:

174) การเลือกตั้งเป็นวิธีของการล้มและสิ้นสุดของเผด็จการ เป็นวิถีไปสู่ประชาธิปไตย เมื่อความชอบธรรมทางการเมืองเริ่มเสื่อมถอย ผู้ปกครองประเทศในหลายประเทศมักสร้างแรงผลักดันให้เกิดการเลือกตั้งใหม่ เพื่อสร้างความชอบธรรมทางการเมืองต่อไปอีก การเลือกตั้งเป็นเครื่องมือสำหรับการลงคะแนน โดยพิจารณาจากตัวเลือกที่กำหนดไว้ (Heywood 1997: 404) อย่างไรก็ตาม การมีส่วนร่วมมิใช่ต้องการเพียงโอกาสในการลงคะแนนอย่างถูกกฎหมาย แต่ยังคงมีบริบทของสังคมที่จูงใจให้ประชาชนเลือกตั้งและแสดงความเห็นการเท่าเทียมกันทางการเมือง มิใช่ต้องการเพียงสิทธิในการลงคะแนนที่เท่ากัน แต่ต้องมีการประกันว่าเป็นกระบวนการที่ได้มาซึ่งตัวแทนของประเทศอย่างแท้จริง (Fishkin 1995: 143) (ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ 2545: 17)

1.2.1 ความหมายและความสำคัญของการเลือกตั้ง

การเลือกตั้งมีความหมายและความสำคัญต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตยเป็นอย่างมาก นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายและความสำคัญของการเลือกตั้งไว้หลายประการ ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้ (กรมพล ทองธรรมชาติ สมบูรณ์ สุขสำราญและปรีชา หงส์ไกรเลิศ 2531, โกสินทร์ วงศ์สุรวัดน์ 2522, สุจิต บุญบงการและพรศักดิ์ ผ่องแผ้ว 2527, สมบัติ จันทรวงศ์ 2530)

1) การเลือกตั้งเป็นกระบวนการทางการเมืองอย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นการแสดงออกถึงการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองของประชาชน ผู้เป็นเจ้าของอธิปไตย โดยการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นตัวแทนของตน เพื่อทำหน้าที่ในรัฐสภา และคณะรัฐบาล เป็นการปลุกกระดมประชาชนเข้าสู่ระบอบการปกครอง เพื่อสร้างความชอบธรรมให้กับรูปแบบการปกครองและตัวผู้ปกครอง

2) การเลือกตั้งเป็นการเชื่อมโยงเจตจำนงของประชาชนเข้ากับนโยบายสาธารณะ เป็นกระบวนการกล่อมเกลางานทางการเมืองที่สำคัญ เปิดโอกาสให้องค์กรทางการเมืองต่างๆ ได้เข้าไปกระตุ้นให้ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกแนวทางนโยบายและทางออกให้กับสังคม

3) การเลือกตั้งเป็นวิธีการอย่างหนึ่งในการเลือกสรรผู้ปกครอง เข้ามาทำหน้าที่ในการปกครองประเทศ เป็นการสืบทอดอำนาจทางการเมืองโดยสันติวิธี เป็นการลดความตึงเครียดทางการเมืองและสังคม ก่อให้เกิดบูรณาการของชาติ เป็นต้น

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ได้ให้ความหมาย “การเลือกตั้ง” ไว้ว่า เลือกสรรบุคคลให้เป็นผู้แทน หรือให้ดำรงตำแหน่งด้วยการออกเสียงลงคะแนน เช่น เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เลือกตั้งกรรมการ

โคทม อาริยา (2543) ได้ให้ความหมายของ “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้ง” ไว้ว่า หมายถึง การมีส่วนร่วมทั้งในเชิงปริมาณ คือ การที่ประชาชนมีเจตคติที่ดี มี

ความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะเกี่ยวกับการเลือกตั้งและถือว่า การเลือกตั้งเป็นหน้าที่พลเมือง และในเชิงคุณภาพ คือ ประชาชนมีข้อมูลข่าวสารเพียงพอต่อการตัดสินใจอย่างอิสระ โดยไม่เห็นแก่อามิสสินจ้างและโดยรู้เท่าทัน ประชาชนจำนวนหนึ่งมีความรู้และมีจิตสำนึกที่จะเฝ้าระวังสังเกต และพร้อมแจ้งเหตุเมื่อพบพฤติกรรมที่ต่อไปในทางทุจริต ประชาชนจำนวนหนึ่งรวมตัวกันเป็นองค์การเอกชนหรือสมัครใจเป็นอาสาสมัครขององค์การเอกชนเพื่อช่วยเหลือการตรวจสอบการเลือกตั้ง

ประหัยค หงษ์ทองคำ (2547: 244-245) ให้ความสำคัญของสิทธิเลือกตั้งว่าเป็นหัวใจของกระบวนการเลือกตั้งอย่างแท้จริง ประชาชนจะสนใจไปใช้สิทธิจำนวนมาก ไปใช้สิทธิด้วยความสำนึกรับผิดชอบอย่างครบถ้วน พิจารณาผู้สมัครรับเลือกตั้ง นโยบายและผลงานของพรรคการเมืองที่สังกัดอย่างครบถ้วนและมีเหตุผล ปฏิเสธผู้สมัครและพรรคการเมืองที่ไม่มีผลงาน แม้จะมีอามิสสินจ้างหรือข้อแลกเปลี่ยน คำมั่นสัญญาที่น่าสนใจเพียงใดก็ตาม ผลการเลือกตั้งที่ดีเช่นนี้ จะเกิดขึ้นต่อเมื่อประชาชนได้มีโอกาสเรียนรู้ถึงความสำคัญของการเลือกตั้งอย่างแท้จริง ความสำคัญของการเลือกตั้งนั้น ความหมายครอบคลุมก็คือ การเลือกตั้งที่ดีในสังคมประชาธิปไตยที่แท้จริงนั้น จะเกิดผลดีแก่ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนผู้เลือกตั้งอย่างสมบูรณ์ หมายความว่า การเลือกตั้งที่ดีย่อมส่งผลดีต่อชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนพลเมืองที่อยู่ภายใต้การบริหารจัดการของรัฐบาลและองค์กรทางการเมืองที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชน เพราะการเลือกตั้งที่ดีประกอบด้วยการมีกฎเกณฑ์การเลือกตั้งที่เหมาะสม ป้องกันการทุจริตในการเลือกตั้งได้อย่างครบถ้วนรัดกุม การมีคณะกรรมการองค์อิสระกำกับดูแลให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยบริสุทธิ์ ยุติธรรม อีกทั้งประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งก็ใช้วิจารณญาณที่ดี ประกอบกับใช้ข้อมูลเกี่ยวกับตัวผู้สมัครพรรคการเมืองที่สังกัดอย่างครบถ้วนรอบคอบ เพื่อการตัดสินใจลงคะแนนให้แก่ผู้สมัครรายใด การเลือกตั้งที่มีองค์ประกอบที่ดีครบถ้วนสมบูรณ์เช่นนี้ ย่อมเกิดผลดีแก่การเลือกตั้งแน่นอน การสร้างให้ประชาชนผู้เลือกตั้งมีวิสัยทัศน์หรือมีข้อมูลที่ดีเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งนั้น จะต้องทำให้ประชาชนผู้เลือกตั้งตระหนักถึงความสำคัญของการเลือกตั้ง เป็นเบื้องต้น

จิน เคิร์กแพททริก (Jeane Kirkpatrick อ้างถึงใน เจษฎ์ โทณวณิก 2550: A8) ได้นิยามการเลือกตั้งที่เป็นเสรีและเป็นธรรมว่า การเลือกตั้งในระบบประชาธิปไตยนั้น ไม่ได้เป็นเพียงสัญลักษณ์ แต่เป็นการแข่งขัน เป็นสิ่งที่มีความต่อเนื่อง เป็นการหลอมรวมผู้คน เป็นสิ่งที่มีความหมายที่ผู้คนทั้งหลายจะได้มาช่วยกันเลือกหัวหน้าผู้ทำการตัดสินใจ (chief decision makers) ซึ่งผู้เลือกตั้งทั้งหลายจะต้องมีสิทธิและเสรีภาพในการเลือกตามที่พวกเขาปรารถนา (บนพื้นฐานของการเสนอตัวของผู้สมัคร) และผู้ที่ได้รับเลือกมานั้น ไม่ว่าจะป็นรัฐบาลหรือรัฐสภา จะต้องถูกวิพากษ์วิจารณ์ โดยผู้เลือกได้ และผู้เลือกตั้งนั้นก็ต้องมีสิทธิและเสรีภาพในการเลือกใหม่เสมอ ตามกฎเกณฑ์ที่ได้มีการวางไว้ร่วมกันในฐานะรัฐ

การเลือกตั้งเป็นประเด็นสำคัญของการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของระบบการปกครอง ถ้าประชาชนจะปกครองตนเองตามระบอบประชาธิปไตยแล้ว ก็ต้องกระทำการเลือกตั้งโดยวิธีการใช้สิทธิออกเสียงเท่านั้น ประชาชนในท้องถิ่นถ้าประสงค์จะเข้าไปมีบทบาทในการปกครองตนเอง ยังทำได้ในลักษณะการเสนอตัวเข้าสมัครรับเลือกตั้งได้อีกด้วย (เกรียงศักดิ์ เขียวขำ และ วิไลรัตน์ กฤษณะภักดี 2527) การเลือกตั้งเป็นกระบวนการสรรหาผู้ปกครองหรือรัฐบาลโดยสันติวิธี และมีคุณสมบัติ 2 ประการ คือ ประการแรก สร้างความชอบธรรมให้กับอำนาจรัฐบาลหรือผู้ปกครองที่มาจาก การเลือกตั้ง สามารถกระทำการต่าง ๆ ในนามประชาชนได้อย่างเต็มที่และมีสิทธิ เพราะได้รับอำนาจโดยความยินยอมจากประชาชน และประการต่อมา คือ เป็นกลไกแห่งการสืบทอดอำนาจโดยสันติ จึงนับได้ว่าการเลือกตั้งเป็นวิธีที่ดีที่สุดหรือเลวร้ายที่สุด ที่จะให้คนส่วนใหญ่ได้มีส่วนร่วมหรือมีบทบาทในการปกครองประเทศตามระบอบประชาธิปไตย ที่ถือว่า อำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน (สุขุม นวลสกุล 2524)

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การเลือกตั้งเป็นกิจกรรมสำคัญในกระบวนการทางการเมือง อันเป็นที่มาของความชอบธรรมในการปกครอง เป็นฐานสำคัญของการเลือกสรรผู้นำเลือกสรรแนวนโยบายในการปกครองประเทศ สร้างสรรค์การเรียนรู้ทางการเมืองในหมู่ประชาชน และสร้างบูรณาการของชาติ ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองประเทศ การเลือกตั้งจึงเป็นทั้งกระบวนการและเป็นสถาบันสำคัญของระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย จึงเป็นกลไกสำคัญประการหนึ่งที่จะขาดเสียมิได้ สำหรับสังคมและการปกครองระบอบประชาธิปไตย อย่างไรก็ตาม การเลือกตั้งจะบรรลุวัตถุประสงค์ได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญประการหนึ่งคือ การที่ประชาชนให้ความสนใจไปใช้สิทธิเลือกตั้งอย่างแท้จริง และ โดยพร้อมเพรียงกัน

1.2.2 หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการเลือกตั้ง

กรมต ทงธรรมนูญ (2531) กล่าวว่า การเลือกตั้งจะมีความหมายและถือได้ว่าเป็นฐานที่มาของความชอบธรรมในอำนาจของรัฐบาลและผู้ปกครองนั้น จะต้องมิลักษณะตามหลักเกณฑ์ที่ได้รับการยอมรับ ดังนี้

1) *ความเป็นอิสระแห่งการเลือกตั้ง* การเลือกตั้งต้องเป็นไปอย่างอิสระเสรีปราศจากการบีบบังคับ ช่มชู้ด้วยประการใด ๆ และเป็น การเลือกตั้งที่ประชาชนมีโอกาสที่จะเลือกบุคคลตามใจชอบอีกด้วย

2) *หลักการเลือกตั้งตามกำหนดระยะเวลา* เป็นการจัดการเลือกตั้งตามกำหนดระยะเวลา เช่น 4 ปี หรือ 5 ปี ทั้งนี้เพื่อให้ประชาชนสามารถตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของ

ผู้ปกครอง ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญในการพิจารณาความชอบธรรมในการใช้อำนาจของผู้ปกครองและเป็นเงื่อนไขให้ประชาชนมีโอกาสเปลี่ยนผู้ปกครองได้โดยสันติ

3) การเลือกตั้งที่ยุติธรรม เป็นการเลือกตั้งที่บริสุทธิ์เป็นไปตามด้วยบทกฎหมายและเจตนารมณ์ของกฎหมาย ปราศจากการครอบงำและเล่ห์ทางการเมือง ปราศจากการใช้อิทธิพลทางการเมือง ทางเศรษฐกิจ และสถานภาพทางสังคม

4) หลักการให้สิทธิเลือกตั้งเป็นการทั่วไป เป็นการให้สิทธิเลือกตั้งแก่ประชาชนทั่วไปโดยไม่มีการกีดขวางหรือจำกัดสิทธิบุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นพิเศษ เพราะเมื่ออำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย ประชาชนย่อมทรงไว้ซึ่งสิทธิในการเลือกตั้งตัวแทน เพื่อทำหน้าที่แทนตนตราบโศที่ประชาชนผู้นั้น ไม่ขาดคุณสมบัติ

5) หลักความเสมอภาค การมีสิทธิในการเลือกตั้งของประชาชนมีความสำคัญและได้รับการยินยอมโดยเท่าเทียมกัน ไม่ว่าผู้เลือกตั้งนั้นจะมีสภาพทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองอย่างไร เป็นการให้ผู้ใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งได้หนึ่งคะแนนต่อการเลือกตั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งหนึ่งคน

6) หลักการลงคะแนน การออกเสียงเลือกตั้งของประชาชนเป็นเอกสิทธิ์ของผู้เลือกตั้งโดยเด็ดขาดและได้รับการปกป้องพิทักษ์โดยการออกเสียงลับ ผู้ออกเสียงไม่จำเป็นต้องบอกผู้อื่นว่าตนเลือกใคร

การศึกษาพฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งในช่วงสมัยแรกของเมอร์เรียม และกอสเนล (Merriam and Gosnell) มุ่งศึกษาถึงอิทธิพลของสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของบุคคล (ที่บ่งชี้โดยเพศ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้) ที่มีต่อการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง พบว่า กลุ่มผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำจะมีความรู้สึกรู้สึกคิดและพฤติกรรมในทางการเมืองคล้ายคลึงกัน (Charles E. Merriam and Harold F. Gosnell 1924) การศึกษาของ ลาซาร์สเฟลด์ (Lazarsfeld 1944) และคณะเมื่อ พ.ศ. 2487 และการศึกษาโดยวิธีเดียวกันของเบอร์เรลสัน (Berelson 1954) และคณะได้ข้อสรุปเชิงทฤษฎีของพฤติกรรมกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งหลายประการ เป็นต้นว่า การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งทำให้คนที่ตัดสินใจไว้แล้วว่าจะเลือกผู้สมัครคนใดเปลี่ยนใจไปเลือกผู้สมัครคนอื่นมีจำนวนเพียงเล็กน้อยเท่านั้น และในจำนวนที่เปลี่ยนใจไปนั้น เป็นพวกที่ได้รับอิทธิพลจากความกดดันของกลุ่มที่นิยมพรรคการเมือง (กลุ่ม Primary) ยิ่งกว่าจะเป็นอิทธิพลของประเด็นนโยบายที่ใช้ในการหาเสียง นอกจากนี้ยังพบว่า มีคนจำนวนเพียงเล็กน้อยเท่านั้นที่มีการสื่อสารติดต่อกับพรรคการเมืองที่ตนไม่สังกัดและที่สำคัญคือ อาชีพ ที่อยู่อาศัย ศาสนา และอุปนิสัยการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของบุคคลในอดีตเป็นตัวกำหนดที่สำคัญต่อพฤติกรรมกรรมการไปลงคะแนน

ผลการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งที่กล่าวมาแล้วทั้งหมดนั้น สรุปได้ว่า บุคคลมีความนึกคิดทางการเมืองตามฐานะทางสังคมของตน ซึ่งเป็นฐานสำคัญของทฤษฎีที่ว่าด้วยพฤติกรรมการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของบุคคล ที่ได้พิสูจน์แล้วว่า การตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของบุคคลเป็นไปตามฐานะทางเศรษฐกิจสังคมของเขา หากไร้เพราะประเด็นปัญหาทางการเมืองที่เป็นประโยชน์ที่นำมาใช้ในการหาเสียงแต่ละประการใดไม่

นักรัฐศาสตร์ในสหรัฐอเมริกา ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงไว้ว่า ในบรรดาผู้ที่ไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งนั้น ได้แก่ บุคคลที่สนใจติดตามข่าวสารการเมืองสนใจกิจกรรมสาธารณะ เป็นชนชั้นกลาง อาศัยอยู่ในเมือง มีการศึกษา อายุกลางคน สนใจผลของการเลือกตั้ง หรือเป็นผู้ที่นิยมพรรคการเมืองพรรคใดพรรคหนึ่ง มีความรู้สึกที่ติดต่อการเมือง การปกครอง มีลักษณะชอบกิจกรรมทางสังคมแทนที่จะเป็นผู้ที่แยกตัวออกห่างจากสังคม หรือมีความรู้สึกในทางลบ หรือเป็นผู้ตระหนักถึงความสำคัญของการเลือกตั้ง หรือไม่แน่ใจว่าผลการเลือกตั้งจะออกมาในรูปใด เป็นผู้มีเป้าหมายชัดเจน เป็นผู้ที่เกิดหรือย้ายเข้าไปอยู่อาศัยอยู่ในเขตที่เป็นเป้าหมายของ กิจกรรมทางการเมือง เป็นผู้สังกัดกลุ่มหรือองค์การ หรือเป็นผู้ที่อาศัยอยู่ท้องถิ่นหนึ่งเป็นเวลาอันยาวนาน (พรศักดิ์ พ่องแผ้ว 2533)

กล่าวได้ว่า ลักษณะที่ค้นพบนั้นเป็นภาพผสมผสานที่ซับซ้อนของปัจจัยทางสังคม เศรษฐกิจ บุคลิกภาพ โครงสร้างทางการเมืองและสถานการณ์ทางการเมือง ปัจจัยดังกล่าวเหล่านี้ต่างมีอิทธิพลต่อกัน มีผลกระทบซึ่งกันและกัน การแสวงหาปัจจัยและเงื่อนไขโดยละเอียด และชัดเจนนั้น เป็นงานเทคนิคที่ค่อนข้างจะซับซ้อน เป็นที่น่าสังเกตว่า บุคคลที่ได้เปรียบทางสังคม และเศรษฐกิจจะเป็นบุคคลที่ได้เปรียบทางการเมืองด้วย สภาพเช่นว่านี้สอดคล้องกับทฤษฎีที่ว่าด้วยชนชั้นนำ (Thomas R. Dys and Human Zeigle 1970)

นอกจากแนวคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งแล้ว สิ่งที่สำคัญก่อนที่จะมีการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ก็คือ กระบวนการตัดสินใจเลือกตั้ง โดย สัมฤทธิ์ ราชสมณะ (2530: 36-71) ได้ศึกษากระบวนการเลือกตั้ง ส.ส. ว่ามี 4 ขั้นตอน คือ

- 1) **ขั้นตอนที่หนึ่ง** การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกตั้งและข่าวสารเกี่ยวกับผู้สมัครรับเลือกตั้ง
- 2) **ขั้นตอนที่สอง** การสร้างหลักเกณฑ์ และการให้น้ำหนักของหลักเกณฑ์ในการตัดสินใจ
- 3) **ขั้นตอนที่สาม** การประเมินและการจัดลำดับผู้สมัครรับเลือกตั้ง
- 4) **ขั้นตอนที่สี่** การตัดสินใจสุดท้าย ที่จะลงคะแนนเสียงให้ผู้สมัครคนใดคนหนึ่ง

โดยสรุปในตอนท้ายไว้ว่า แม้จะมีการจัดลำดับผู้สมัครมาโดยรอบขอบ กระทั่งได้ตัวผู้สมัครที่ได้รับการประเมินสูงสุด แต่เมื่อได้รับเงินหรือสิ่งของ อาจจะทำให้การตัดสินใจเปลี่ยนแปลงไปก็ได้ ซึ่งเมื่อนำมาใช้ในกระบวนการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

1) การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งและข่าวสารเกี่ยวกับผู้สมัครรับเลือกตั้ง ขั้นตอนของการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาคือ เริ่มจากการได้รับข่าวสารว่าจะมีการเลือกตั้ง ส.ว. การได้รับข่าวสารของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ส.ว. ที่เป็นการแนะนำตัวของผู้สมัคร โดยใช้แผ่นใบปลิวหรือแผ่นพับเพื่อแนะนำตัวผู้สมัคร โดยการแจกจ่าย หรือจากแผ่นป้ายหรือแผ่นประกาศเพื่อแนะนำตัวผู้สมัคร หรือเอกสารเป็นรูปเล่มเพื่อแนะนำตัวผู้สมัคร ซึ่งมีภาพถ่ายของผู้สมัคร รวมทั้งหมายเลขประจำตัวของผู้สมัคร ชื่อความหรือข้อมูลเกี่ยวกับประวัติส่วนตัวของผู้สมัคร ประวัติการศึกษาของผู้สมัครและประวัติการทำงานหรือประสบการณ์ในการทำงานของผู้สมัคร

2) การสร้างหลักเกณฑ์และการให้น้ำหนักของหลักเกณฑ์ในการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา คือ ขั้นตอนที่ 2 เมื่อผู้ลงคะแนนเสียงยอมรับว่าจะต้องมีการตัดสินใจ และได้รับข่าวสารต่าง ๆ เกี่ยวกับตัวผู้สมัครรับเลือกตั้ง ผู้ลงคะแนนจะเก็บข้อมูลของผู้สมัครรับเลือกตั้งทุกคนไว้พิจารณาคัดเลือกผู้ที่ตนเองถูกใจมากที่สุดให้เหลือจำนวนเท่ากับสมาชิกวุฒิสภาที่พึงมีได้ เนื่องจากการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภามีข้อห้ามใช้เครื่องขยายเสียง หรือนำเอกสารดังกล่าว ไปโปรยในที่สาธารณะหรือแจกจ่ายควบไปกับสิ่งใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้ รวมทั้งห้ามพิมพ์หรือสอดแทรกไปกับเอกสารสิ่งพิมพ์อื่น ๆ ดังนั้น ผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งต้องพิจารณาอย่างละเอียดรอบคอบ โดยคำนึงถึงคนที่สมควรได้รับการเลือกตั้ง

3) การประเมินและการจัดลำดับผู้สมัครรับเลือกตั้ง คือ ขั้นตอนที่ 3 เมื่อได้พิจารณาจากคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ได้รับข่าวสารแล้ว และให้น้ำหนักของการเลือกผู้สมัคร โดยพิจารณาตามหลักเกณฑ์คุณสมบัติต่าง ๆ ของผู้สมัครรับเลือกตั้ง หลังจากนั้นจะเป็นการประเมินผู้สมัครรับเลือกตั้งแต่ละคนตามความคิดเห็นของผู้ลงคะแนนให้

4) การตัดสินใจขั้นสุดท้ายว่าจะลงคะแนนให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใดคนหนึ่ง คือ ขั้นตอนที่ 4 ซึ่งเป็นขั้นตอนสุดท้าย ผู้ลงคะแนนเสียงให้กับผู้สมัครที่มีคะแนนรวมจากการประเมินมากที่สุด แต่ในขั้นตอนนี้อาจจะมีเหตุการณ์บางอย่างสอดแทรก คือ ผู้ลงคะแนนเสียงบางคนอาจจะลงคะแนนเสียงเลือกตั้งตามอิทธิพลของสิ่งของ เงินทองที่ได้รับจากหัวหน้าผู้สมัครรับเลือกตั้ง ซึ่งเงินทองและสิ่งของนี้อาจจะมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงการตัดสินใจลงคะแนนเสียง

ให้ผู้สมัครคนใดคนหนึ่งด้วย กล่าวคือ ถึงแม้ว่าจะมีขั้นตอนในกระบวนการตัดสินใจเลือกตั้งมาโดยตลอดจนกระทั่งได้ตัวผู้สมัครที่ได้รับคะแนนประเมินสูงสุด แต่เมื่อได้รับเงินหรือสิ่งของไปแล้ว อาจจะมีการเปลี่ยนแปลงการตัดสินใจลงคะแนนเสียงให้กับผู้สมัครที่ตนรับสิ่งของหรือเงินทองมา หรือถูกขอร้องให้ลงคะแนนให้ผู้สมัครคนนั้นก็ทำได้

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยถือว่าการเลือกตั้งเป็นกลไกและกระบวนการทางการเมืองที่สำคัญ ในการที่จะกำหนดว่าใครคือผู้ที่เหมาะสมที่จะเป็นผู้ปกครองโดยชอบธรรม นอกจากนั้นการเลือกตั้งยังเป็นการให้เสรีภาพและสิทธิทางการเมืองแก่ประชาชน กล่าวคือ การให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองโดยผ่านทางตัวแทน อีกด้วย

1.3 แนวความคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเลือกตั้ง

สำหรับประเทศที่มีการพัฒนาไปสู่การเป็นประชาธิปไตย และเน้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองแล้วย่อมคาดหวังที่จะให้ประชาชนมีความสนใจทางการเมือง และแสดงออกทางการเมือง ผ่านกระบวนการเลือกตั้ง (Cord 1985: 217 อ้างถึงใน ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ 2545: 18) การศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งของประชาชนจึงมุ่งที่จะตอบคำถาม เป็นต้นว่า ทำไมประชาชนจึง ไปลงคะแนนเลือกตั้งและพิจารณาเลือกอย่างไร

พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว (2527) ได้สรุปแนวคิดของนักรัฐศาสตร์ ที่ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในการเลือกตั้งที่สำคัญ คือ

เบอนาร์ด เบอเรลสัน ได้สรุปทฤษฎีเชิงพฤติกรรมกรรมลงคะแนนเสียงเลือกตั้งไว้ว่า การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งทำให้คนที่ตัดสินใจไว้แล้วว่าจะเลือกผู้สมัครคนใดเปลี่ยนใจไปเลือกผู้สมัครคนอื่น มีจำนวนเพียงเล็กน้อยเท่านั้น และในจำนวนที่เปลี่ยนใจไปนั้น เป็นพวกที่ได้รับอิทธิพลจากการกดดันของกลุ่มเลือกตั้งขั้นต้น (Primary) ยิ่งกว่าที่จะเป็นอิทธิพลของประเด็นนโยบายที่ใช้ในการหาเสียง และมีคนเพียงเล็กน้อยเท่านั้นที่มีการติดต่อสื่อสารกับพรรคการเมืองที่ตนไม่ได้สังกัด และที่สำคัญ คือ อาชีพ ที่อยู่อาศัย ศาสนา และอุปนิสัยกรรมกรรมลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของบุคคลในอดีต เป็นตัวกำหนดที่สำคัญต่อพฤติกรรมกรรมกรรมลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของบุคคล

พอล เอฟ ลาซาร์สเฟลด์ ได้สรุปแนวคิดเกี่ยวกับการเปลี่ยนความนิยมพรรคการเมืองของประชาชนไว้ว่า บุคคลที่เปลี่ยนความนิยมในพรรคการเมืองเป็นพวกที่สนใจการเลือกตั้งน้อยที่สุด สนใจรับฟังข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชนน้อยที่สุด ตัดสินใจเลือกใครล่าช้ากว่าพวกอื่น ชักชวนง่ายกว่าพวกอื่นและการชักชวนนั้นต้องทำโดยการติดต่อผ่านบุคคล ไม่ใช่ติดต่อโดยใช้ประเด็นนโยบายที่ใช้ในการหาเสียงเลือกตั้ง และบุคคลที่ถูกกดดันให้ลงคะแนนเสียงให้กับพรรคที่ตนไม่ได้สังกัดจะแก้ไขสภาพกดดันนั้นด้วยการถ่วงการตัดสินใจไว้ก่อน หรือบางครั้ง

อาจตัดสินใจไม่ไปลงคะแนนเสียงในการเลือกตั้งครั้งนั้น เป็นการถอนตัวออกจากปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในจิตใจ

วี โอ คีย์ จูเนียร์ ได้สรุปแนวคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งไว้ว่า บุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำไปลงคะแนนเสียงด้วยการถูกระดม (mobilized) เป็นสำคัญ หากไร้เพราะความสำนึกของตนเองแต่อย่างใดไม่ คนที่มีอิทธิพลสามารถชักจูงบุคคลเหล่านี้ไปใช้สิทธิในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ได้แก่ ชนชั้นนำในชุมชน สำหรับกรณีของประเทศไทย กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คือ ผู้ที่มี อิทธิพลอย่างสำคัญในการระดมประชาชนให้ไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง

จากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ “พฤติกรรมกรรมการเลือกตั้ง” พบว่า ผู้ศึกษาได้ให้ความสนใจปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกรรมการเลือกตั้ง โดยอาจแยกเป็น 3 ปัจจัย คือ (ถวิลวดี บุรีกุลและคณะ 2545: 19)

- 1) ภูมิหลังทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งพบว่า พฤติกรรมการเลือกตั้งมีความสัมพันธ์กับสภาพเศรษฐกิจและสังคม โดยมีผู้ศึกษาหลายท่านพบว่า เพศ การศึกษา อายุ รายได้ มีผลต่อพฤติกรรมกรรมการเลือกตั้ง ซึ่งรวมถึงการเข้ามามีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง โดยปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมเหล่านั้น จะมีอิทธิพลต่อการรับรู้และความเชื่อของประชาชนด้วย
- 2) การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร เช่น การเสนอข่าวผ่านสื่อต่าง ๆ การจัดทำและนำเสนอแบบสำรวจความคิดเห็น (Poll) ในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งนั้น ประชาชนได้รับทางสื่อโทรทัศน์มากที่สุด เนื่องจากเป็นสิ่งที่แพร่หลาย และยังเป็นสื่อที่ประชาชนให้ความเชื่อถือมากที่สุดด้วย เนื่องจากมีทั้งภาพและเสียงประกอบ ส่วนการใช้วิธีสำรวมนั้นถึงแม้มีผู้เชื่อว่ามีผลต่อการตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง แต่มีผู้วิจัยบางท่านพบว่า ไม่ได้ทำให้ประชาชนเปลี่ยนทัศนคติ แต่อย่างไรก็ตาม อาจสรุปในเบื้องต้นได้ว่า การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเป็นปัจจัยสำคัญอันหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อประชาชนในการพิจารณาตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง
- 3) อิทธิพลโน้มน้าวชักจูงด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การใช้อิทธิพลผู้นำชุมชน การใช้เงินและสิ่งของจูงใจ งานวิจัยของนักวิชาการต่างประเทศ เช่น แซมมวล พี ฮันติงตันและ โจแอน เอ็ม เนลสัน (Samuel P. Huntington and Joan M. Nelson 1977) ได้ศึกษาพฤติกรรมกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในประเทศด้อยพัฒนาหรือกำลังพัฒนา พบว่า ประชาชนส่วนหนึ่งไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเพราะถูกชักจูงมากกว่าที่จะเป็นการตัดสินใจด้วยตนเอง และประชาชนที่ถูกชักจูงให้ไปลงคะแนนเสียงส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในเขตชนบท มีการศึกษาน้อย หรืออาจกล่าวโดยภาพรวมว่า เป็นบุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งด้วยการถูกระดม เป็นสำคัญ หากไร้เพราะความสำนึกของตนเองแต่อย่างใด โดยชนชั้นนำในชุมชนจะเป็นผู้มีอิทธิพลสำคัญ ที่สามารถชักจูงบุคคลเหล่านี้ให้ไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งได้ นอกจากนี้มีงานวิจัยในประเทศ

ไทยจำนวนหนึ่งที่เป็นการสนับสนุนข้อค้นพบดังกล่าว จะเห็นได้ว่า พฤติกรรมการเลือกตั้งของประชาชนที่ตกอยู่ในอิทธิพลของการ โน้มน้าวชักจูงด้วยวิธีการต่าง ๆ โดยเฉพาะวิธีการเสนอผลประโยชน์ตอบแทนให้ ได้นำไปสู่ปัญหาทางการเมืองต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาระบบประชาธิปไตยของประเทศ

การตัดสินใจลงคะแนนเสียงให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้งของประชาชนแต่ละคน มีพฤติกรรมในการตัดสินใจเลือกตั้งทั้งด้วยตนเองหรือถูกชักจูง ดังนี้ (กรมการปกครอง 2540)

- 1) เลือกเพราะรู้จัก และอยากสนับสนุนผู้สมัคร
- 2) เลือกเพราะคนใกล้ชิดขอร้อง
- 3) เลือกเพราะผู้นำชุมชนหรือหัวหน้าคะแนน
- 4) เลือกเพราะเขาแจกเงิน แจกของ จัดเลี้ยง
- 5) เลือกเพราะถูกอิทธิพลข่มขู่ จากผู้นำท้องถิ่นหรือหัวหน้าคะแนน

ในการตัดสินใจเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งมีหลายปัจจัยที่ประชาชนใช้พิจารณา โดยอาจใช้ปัจจัยเหล่านี้ประกอบกัน ซึ่งสามารถจัดกลุ่มได้เป็น 9 ปัจจัยหลัก ดังนี้ (ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ 2545: 199-201)

1) ผู้นำที่มีความซื่อสัตย์สุจริต

ภาวะผู้นำเป็นปัจจัยที่ประชาชนเลือกเป็นปัจจัยหลัก กล่าวคือ สมาชิกวุฒิสภาของเขาต้องพร้อมที่จะเป็นผู้นำ มีความซื่อสัตย์ สุจริต มีความคิดก้าวหน้า ไม่ทำสิ่งที่ผิดกฎหมาย มีวุฒิภาวะ ไม่มีพฤติกรรมชื่อเสียงมาก่อน เข้ากับชาวบ้าน ได้ดี มีประสบการณ์ในการทำงาน ปัจจัยนี้มีความสำคัญเป็นอันดับแรก

2) สถานะทางเศรษฐกิจ และสังคม

ปัจจัยนี้เป็นปัจจัยที่ประชาชนให้ความสำคัญอันดับรองลงมา กล่าวคือ ประชาชนจะพิจารณาผู้ที่มีฐานะทางสังคมดี เป็นคนที่ชาวบ้านพึ่งพาได้ เช่น เคยบริจาคเงินให้สังคม มีฐานะทางการเงินดี ไม่มีหนี้สินล้นพ้นตัว

3) ครอบครัวของผู้สมัคร

ประชาชนพิจารณาผู้สมัครที่มีครอบครัวดี ภรรยา/สามี และบุตรดี ตลอดจนเป็นผู้ที่รับผิดชอบครอบครัวด้วย

4) การให้หรือสัญญาจะให้ของกำนัลหรือสิ่งต่าง ๆ แก่ท้องถิ่นและการโจมตีผู้สมัครรายอื่น

ปัจจัยนี้ เป็นปัจจัยในทางลบ แต่ไม่ค่อยแปลกในความรู้สึกของประชาชน กล่าวคือ การให้หรือสัญญาว่าจะให้สิ่งต่าง ๆ แก่ประชาชนหรือท้องถิ่น ประชาชนบางคนจึงใช้

พิจารณาเลือกผู้สมัคร โดยคำนึงถึงปัจจัยข้อนี้เช่นกัน ด้วยคาดว่าผู้สมัครจะช่วยตนเองหรือท้องถิ่น นำความเจริญมาสู่ท้องถิ่นได้ อาทิ ผู้ที่สามารถนำงบประมาณมาลงที่ท้องถิ่นคน ได้มาก ผู้ที่สัญญา กับประชาชนว่าจะให้ หรือสร้างหรือทำบางสิ่งบางอย่างให้กับประชาชน หรือท้องถิ่นนั้น นอกจากนี้พบว่าผู้สมัครที่ขอบุคคลใจมีผู้สมัครรายอื่น โดยนำความไม่ศรัทธาของผู้สมัครรายอื่นมาบอก ให้ประชาชนทราบ ก็มีความสำคัญด้วยเช่นกัน ดังนั้นจึงเห็นว่า ในการหาเสียงแต่ละครั้งมักมี ผู้สมัครให้คำสัญญากับประชาชนว่าจะให้สิ่งนั้นสิ่งนี้ หรือจะให้งบประมาณจำนวนเท่านั้นเท่านี้ แก่ องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ เป็นต้น (ถึงแม้จะเป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้อง ทำให้ผู้สมัครถูกถอดถอน ได้ แต่ผู้สมัครก็ยังนิยมใช้วิธีนี้ เพื่อเชิญชวนให้ประชาชนมาเลือกตน)

5) สาขาวิชาชีพ ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน

ปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ ความเชี่ยวชาญเฉพาะและสาขาวิชาชีพของ ผู้สมัคร อาทิ นักกฎหมาย แพทย์ วิศวกร เป็นต้น โดยประชาชนจะพิจารณาจากประวัติการศึกษา อาชีพ ที่ผ่านมา

6) การเป็นคนท้องถิ่น

ประชาชนให้ความสนใจคนท้องถิ่นมากกว่าคนอื่น โดยเฉพาะคนที่เกิดใน จังหวัดนั้น เคยเรียนหนังสือ หรือเคยทำงานที่จังหวัดนั้น ปัจจัยนี้เป็นปัจจัยสำคัญมากปัจจัยหนึ่ง โดยเฉพาะในต่างจังหวัด (ยกเว้นกรุงเทพฯ) ปัจจัยนี้สำคัญเป็นลำดับแรก ๆ

7) บุคลิกลักษณะ

ประชาชนพิจารณาเลือกผู้สมัครจากบุคลิกภาพ หน้าตา สุขภาพ อายุ และเพศ ซึ่งส่วนใหญ่ตอบว่า ใช้การพิจารณาจากบุคลิก หน้าตาของผู้สมัครด้วย

8) การทำงานเพื่อสังคม

การเป็นคนทำงานเพื่อสังคม เคยช่วยเหลือสังคมมาก่อน ประชาชนจะ ให้ความสำคัญกับผู้ที่เป็นคนมีน้ำใจ ทำงานเพื่อส่วนรวมมาก่อน จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้ผู้ที่เคย ทำงานให้องค์กรเอกชน องค์กรการกุศลหลายคน ได้รับเลือกตั้ง

9) การมีชื่อเสียง

ประชาชนมักพิจารณาเลือกผู้มีชื่อเสียง เป็นที่รู้จักทั่วจังหวัดหรือทั่วประเทศ ดังนั้นผู้ที่ประชาชนรู้จักและเห็นหน้าตาบ่อย ๆ ทางสื่อต่าง ๆ จึงมักได้เปรียบมากในเรื่องนี้

จากการทำการสำรวจของธุรกิจบัณฑิตย์โพล โดยศูนย์วิจัยมหาวิทยาลัยธุรกิจ บัณฑิตย์ ได้ทำการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา โดย สอบถามประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 1,406 คน จากทุกระดับอาชีพ การศึกษา อายุ และเพศ ซึ่งผลการสำรวจพบว่า คุณสมบัติสำคัญที่นำมาใช้ในการพิจารณาเลือกสมาชิกวุฒิสภา

เรียงลำดับได้ดังนี้ ร้อยละ 42.7 จากความซื่อสัตย์ ร้อยละ 22.1 มีประวัติการทำงานไม่ต่างพร้อย ร้อยละ 12.1 มีความอิสระจากพรรคการเมือง ร้อยละ 7.9 มีประสบการณ์ในการบริหารราชการมาก่อน ร้อยละ 7.3 มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับของสังคม ร้อยละ 2.5 สำเร็จการศึกษาด้านกฎหมาย ร้อยละ 1.6 มีบุคลิกดี (<http://www.dpu.ac.th/researchcenter/poll.asp?action=view&id=131>)

จะเห็นได้ว่ามีหลายปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเลือกตั้ง สำหรับงานวิจัยนี้ ใช้ 5 ปัจจัยหลัก สำหรับการศึกษาวิจัย อันประกอบด้วย ปัจจัยทางสภาพสังคมและเศรษฐกิจ ปัจจัย การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ปัจจัยระบบอุปถัมภ์ ปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ปัจจัยของอิทธิพล และผลต่างตอบแทน ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.3.1 ปัจจัยทางสภาพสังคมและเศรษฐกิจ

มีความเชื่อกันว่าสภาพเศรษฐกิจ สังคม เป็นปัจจัยสำคัญที่สนับสนุนระบอบ ประชาธิปไตย มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน (ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ 2545: 176) ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจสังคมมีหลายปัจจัย อาทิ เพศ อายุ อาชีพ รายได้ การศึกษา สถานภาพ การสมรส การนับถือศาสนา ท่าเลที่อยู่อาศัย การย้ายถิ่น การเป็นสมาชิกกลุ่ม การมีความรู้ และการ รับข่าวสาร ต่างมีผลต่อการตัดสินใจในการมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งสิ้น

โดยคุณสมบัติของผู้สมัครที่เป็นปัจจัยในการตัดสินใจเลือกผู้สมัคร ประกอบด้วย (ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ 2545: 201-203)

1) ผู้นำที่มี มีความซื่อสัตย์ สุจริต ได้แก่ พร้อมเป็นผู้นำ เป็นคนของ สาธารณชน ซื่อสัตย์สุจริต ไม่เคยเอาเปรียบสังคม มีความคิดก้าวหน้า ชอบแสดงความคิดเห็น ไม่ เคยทำสิ่งผิดกฎหมายหรือศีลธรรมอันดี สามารถแก้ไขปัญหาให้ชุมชน มีวุฒิภาวะสมวัย ไม่เคยมี พฤติกรรมซื่อเสียม มีความสามารถประสานงานกับหน่วยงานอื่น ไม่เคยพบเห็นว่าตัดสินใจบนบุคคล ใด

2) สถานะทางเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ มีพรรคพวกเพื่อนฝูงมาก มีฐานะ ทางสังคมดี มีคนนับหน้าถือตา บริจาคเงินให้สังคมเสมอ มีฐานะทางเศรษฐกิจดี เป็นคนเคร่งศาสนา คนในจังหวัดพึงได้ ช่วยเหลือพวกพ้องเป็นอย่างดี

3) ครอบครัวของผู้สมัคร ได้แก่ ลูกดีไม่เกเร มีการศึกษา มีงานทำ ภรรยาดี สามีสดี มีความรับผิดชอบครอบครัว

4) การสัญญาว่าจะให้สิ่งของ ได้แก่ การเลือกคนที่ให้เงิน พูดเรื่องไม่ดีของ ผู้อื่นหรือ โจมตีผู้อื่นให้ประชาชนทราบ ทำงานเป็นผู้รับเหมาให้ท้องถิ่น มีงบประมาณ โครงการ พัฒนาต่าง ๆ สัญญาว่าจะทำหรือสร้างสิ่งต่าง ๆ ให้จังหวัด

5) สาขาวิชาชีพ ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ได้แก่ มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน สาขาที่เรียนเกี่ยวกับการเมือง กฎหมาย มีประวัติการศึกษาความรู้ดี

6) การเป็นคนคนท้องถิ่น ได้แก่ เคยทำงานในจังหวัดนั้น ๆ เกิดในจังหวัดนั้น ๆ เคยเรียนในจังหวัดนั้น ๆ

7) บุคลิกลักษณะ ได้แก่ บุคลิกหน้าตาดี สุขภาพแข็งแรง อายุมากพอสมควร เป็นผู้ใหญ่ พิจารณาจากเพศ

8) การทำงานเพื่อสังคม ได้แก่ เคยช่วยเหลือทำงานเพื่อสังคม เคยช่วยเหลือทำงานให้ท้องถิ่น

9) การมีชื่อเสียง ได้แก่ เป็นที่รู้จักทั่วประเทศ เป็นที่รู้จักทั้งจังหวัด ซึ่งในการเลือกตั้ง สว. พ.ศ. 2543 ผลปรากฏว่า ปึงจัยสำคัญที่ประชาชนใช้ในการเลือกผู้สมัครคือ ชื่อศักดิ์ สุจริต ไม่เคยเอาเปรียบสังคม ไม่เป็นนักเลง นายบ่อน สามารถแก้ไขปัญหามุมชนได้ ไม่เคยมีพฤติกรรมชื่อเสียง พร้อมเป็นผู้นำ ไม่เคยคิดสินบน มีความคิดก้าวหน้า เข้ากับชาวบ้านได้ดี เคยช่วยเหลือทำงานเพื่อสังคม และยังพบว่าปึงจัยที่ประชาชนชาวกรุงเทพมหานครเลือก ส.ว. โดยพิจารณาจากความซื่อสัตย์เป็นหลัก ส่วนชาวต่างจังหวัดพิจารณาผู้สมัครที่การเป็นคนท้องถิ่นหรือมีความสนิทสนมกับท้องถิ่นมาก่อน (ถวิลวดี บุรีกุลและคณะ 2545: 231)

ในสภาพสังคมปัจจุบันการปฏิบัติตามกฎหมายเป็นสิ่งสำคัญ อันทำให้มนุษย์สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างปกติสุข ซึ่งรัฐธรรมนูญถือเป็นกฎหมายสูงสุดที่ใช้ในการปกครองประเทศ โดยเฉพาะรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ในหมวด 4 หน้าที่ของชนชาวไทย มาตรา 68 ได้บัญญัติให้บุคคลมีหน้าที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง บุคคลซึ่งไม่ไปเลือกตั้งโดยไม่แจ้งเหตุอันสมควรที่ทำให้ไม่อาจไปเลือกตั้งได้ ย่อมเสียสิทธิตามที่กฎหมายบัญญัติ การแจ้งเหตุที่ทำให้ไม่อาจไปเลือกตั้งและการอ้างความสะดวกในการไปเลือกตั้ง ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ จึงกล่าวได้ว่า การไปเลือกตั้งเป็นหน้าที่ทางสังคมอย่างหนึ่งของปวงชนชาวไทยทุกคน ที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย

สำหรับในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยให้ความหมายของปึงจัยทางสภาพสังคมและเศรษฐกิจว่า เป็นคุณลักษณะของบุคคล ที่ปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจนต่อสาธารณชน โดยที่

ปึงจัยทางสภาพสังคม หมายถึง บทบาท หน้าที่ในการดำเนินกิจกรรมทางสังคม เช่น ความเป็นคนดี มีความรู้ ความสามารถ ชื่อศักดิ์สุจริต มีชื่อเสียง เป็นที่ยอมรับของสังคม การมีความรู้ ความเข้าใจและรู้จักหน้าที่ บทบาท ของตนเอง การปฏิบัติตามกฎหมาย เป็นต้น

ปัจจัยทางสภาพเศรษฐกิจ หมายถึง ฐานะทางการเงิน เช่น มีความร่ำรวย ไม่มีหนี้สินล้นพ้นตัว เคยบริจาคเงินช่วยเหลือสังคม ชาวบ้านสามารถพึ่งพาอาศัยได้ เป็นต้น

1.3.2 ปัจจัยการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

อลัน อาร์ บอลและ บี กาย พีเลอร์ (Alan R. Ball and B. Guy Peters 2000 อ้างถึงใน ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ 2545: 21-22) กล่าวในงานของพวกเขาถึงความสำคัญของการรับรู้ข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อกลางต่าง ๆ เช่น ครอบครัว สถานศึกษา สื่อมวลชน องค์กรของรัฐ รวมทั้งตัวแทนของผู้สมัครและพรรคการเมือง ว่ามีผลต่อพฤติกรรมการเลือกตั้งของประชาชนอย่างมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยในประเทศไทยหลาย ๆ ชิ้น

การสื่อสารเป็นกลไกที่สำคัญและเป็นตัวเชื่อมโยงองค์ประกอบต่าง ๆ ในสังคมเข้าด้วยกัน โดยเฉพาะในด้านการเมืองการปกครอง การสื่อสารนับเป็นปัจจัยสำคัญและจำเป็นในการทำให้เกิดเอกภาพและประสิทธิภาพของระบบ (สุรพงษ์ โสภนะเสถียร 2545: 23) ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่ในสังคมปัจจุบันได้รับข่าวสารทางการเมือง มีความคิดเห็นและทัศนคติเกี่ยวกับการเมืองจากสื่อมวลชน หรือผู้เปิดรับสื่อมวลชน สื่อมวลชนเป็นตัวกลางระหว่างรัฐบาล กลุ่มอิทธิพลหรือกลุ่มผลประโยชน์กับประชาชน การเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วทั้งด้านปริมาณและคุณภาพของสื่อมวลชน ทำให้มีอิทธิพลทางการเมืองเป็นอย่างมาก (เสถียร เขยประทับ 2540: 137)

ในปัจจุบันวิวัฒนาการ การรับรู้ข่าวสารมีช่องทางในการสื่อสารหลายด้านด้วยกัน เช่น (ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ 2545: 245)

- 1) วิทยุ
- 2) โทรทัศน์
- 3) หนังสือพิมพ์
- 4) ป้ายโฆษณา แผ่นพับ ใบปลิวต่าง ๆ
- 5) สื่อของชุมชน เช่น หอกระจายข่าว เป็นต้น
- 6) สื่ออื่น ๆ อาทิ อินเทอร์เน็ต คู่มือที่เอ็ม เพจเจอร์ ข้อความทาง

โทรศัพท์มือถือ เป็นต้น

- 7) บุคคล (รวมทั้งเพื่อนและบุคคลในครอบครัว)

ซึ่งสื่อจะทำให้ประชาชนได้รับข่าวสารทางการเมือง โดย ลิจิต ธีรเวคิน (2533: 211-212) เห็นว่า จะต้องมีการสื่อสารทางการเมือง มิฉะนั้นระบบการเมืองจะทำงานไม่ได้หรือทำงานได้ไม่ดี การสื่อสารทางการเมืองมีโดยวิธีต่าง ๆ ดังนี้ คือ

- 1) การสื่อสารโดยผ่านสถาบันการเมือง เช่น ระบบราชการ คำสั่งของรัฐบาล ผ่านกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ ไปจนถึงหมู่บ้าน เป็นต้น

2) การสื่อสารโดยผ่านสื่อมวลชน เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น
 3) การสื่อสารโดยผ่านกลุ่มผลประโยชน์หรือพรรคการเมือง
 4) การสื่อสารโดยผ่านการร้องเรียนโดยตรง โดยหนังสือหรือวาจา โดย
 ปัจเจกบุคคลหรือเป็นกลุ่ม

5) การเรียกร้องโดยสัญลักษณ์ เช่น การประท้วง หรือการอดอาหาร เป็นต้น
 ในสังคมสมัยใหม่ สื่อมวลชนได้เข้ามามีบทบาทในการสื่อสารทางการเมือง
 มากขึ้นตามลำดับ หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ เป็นตัวการทำให้เกิดการสื่อสารเกี่ยวกับเหตุการณ์
 และปรากฏการณ์ทางการเมือง ไม่ว่าจะเป็นจากรัฐบาลถึงประชาชน หรือจากคนกลุ่มหนึ่งสู่อีกกลุ่ม
 หนึ่ง หรือแม้จากมุมหนึ่งของโลกถึงอีกมุมหนึ่ง

สำหรับประเทศไทยมีอัตราการบริโภคสื่อของประชากรที่สูง โดยสื่อ
 โทรทัศน์มีอัตราการบริโภคสูงที่สุด รองลงมาได้แก่ สื่อวิทยุ และหนังสือพิมพ์ตามลำดับ ซึ่งแสดง
 ให้เห็นว่าสื่อ โทรทัศน์เป็นสื่อที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชนเป็นอย่างมาก โดย
 ในปี 2544 คนไทยรับชมโทรทัศน์มากที่สุดถึงร้อยละ 86 ขณะที่อัตราการรับฟังวิทยุณั้นเฉลี่ยอยู่
 ที่ร้อยละ 36 เท่านั้น (สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ และธนวิทย์ สุทธิรัตนกุล 2546: 9)

สื่อ (mass media) จึงมีบทบาทสำคัญมากในการยับยั้งไม่ให้ประชาธิปไตย
 ในประเทศหนึ่ง ๆ ถดถอยลงสู่ภาวะวิกฤติ เพราะสื่อมีบทบาทในการลดข้อจำกัดในการรับรู้ข่าวสาร
 และเพิ่มการเชื่อมโยงของพลเมือง เป็นที่น่าสนใจว่า สื่อแต่ละประเภทมีบทบาทที่เหมาะสมในการ
 ผดุงประชาธิปไตยแตกต่างกันไปในประเทศต่าง ๆ เช่น ในสหรัฐอเมริกา แม้จะมีการใช้
 อินเทอร์เน็ตมากที่สุด แต่อินเทอร์เน็ตกลับเป็นสื่อที่มีผลต่อกระบวนการประชาธิปไตยในระดับ
 ประชาชนน้อยมาก วิทยุและโทรทัศน์ยังคงเป็นสื่อที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดในการเลือกตั้ง
 ประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา ส่วนในแอฟริกา หนังสือพิมพ์เป็นสื่อที่ช่วยก่อให้เกิดความเคลื่อนไหว
 ในด้านประชาธิปไตยมากกว่าสื่อชนิดอื่น แม้จะมีความพยายามให้ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสาร
 จากวิทยุและโทรทัศน์มากขึ้นก็ตาม สื่อชนิดใดจะมีบทบาทมากน้อยเพียงใดในสังคมใด ย่อมขึ้นอยู่กับ
 กับข้อเท็จจริงที่ว่า สังคมนั้นขาดแคลนสื่อประเภทใดในการกระตุ้นการมีส่วนร่วมของประชาชน
 สิ่งนี้ถือได้ว่าเป็น “มูลค่าเพิ่ม” ของสื่อชนิดนั้น (วรุฒม์ เสตสุวรรณ 2544: 66) ซึ่งอาจกล่าวโดยสรุป
 ได้ว่า สถาบันสื่อมวลชนทำหน้าที่ในการพัฒนาด้านการเมืองการปกครองของประชาชนได้
 ดังต่อไปนี้ คือ (ปรมะ สตะเวทิน 2546: 157-158)

1) ทำให้เกิดความสนใจ การเสนอข่าวสารเป็นประจำสม่ำเสมอและ
 ต่อเนื่องยอมทำให้ประชาชนได้รับข่าวสารด้านการเมืองการปกครองโดยอัตโนมัติ และค่อย ๆ
 สะสมจนเกิดเป็นความสนใจขึ้น

2) **ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจ** การได้รับข่าวสารอยู่เป็นประจำจาก สื่อมวลชนทั้งทางหนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และนิตยสาร ซึ่งช่วยอธิบายเรื่อง การเมืองและการปกครองซ้ำแล้วซ้ำเล่า ย่อมเป็น โอกาสดีที่จะทำให้ประชาชนเกิดความรู้ความเข้าใจ ทีละน้อยจนถึงขั้นใช้งานได้

3) **การทำให้เกิดทัศนคติ** การเสนอข่าวสาร ความคิดเห็น และข้อโต้แย้งทาง การเมือง การปกครอง ของสื่อมวลชนจะสามารถช่วยกำหนดทัศนคติ ค่านิยม และการตัดสินใจแก่ ประชาชนได้ ทัศนคติต่าง ๆ ทางการเมือง เช่น สำนักทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมือง หน้าที่และความรับผิดชอบในฐานะที่เป็นพลเมือง เป็นต้น สามารถปลูกฝังได้โดยอาศัยการเผยแพร่ ผ่านสื่อมวลชน

4) **ทำให้เกิดการปฏิบัติ** เมื่อประชาชนเกิดความรู้ความเข้าใจ ยอมรับ ทัศนคติใหม่เกิดความทะเยอทะยานแล้ว สื่อมวลชนก็ทำหน้าที่เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่กระตุ้นให้ ประชาชนลงมือปฏิบัติต่อไป ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการวิพากษ์วิจารณ์ การแสดงความคิดเห็นต่อ ประเด็นทางการเมือง หรือ นโยบายการปกครองของรัฐบาลและพรรคฝ่ายค้าน การออกเสียงเลือกตั้ง การสมัครรับเลือกตั้ง การเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมือง การมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น การ แสดงประชามติ เป็นต้น

การสื่อสารทางการเมือง เป็นกระบวนการทางการเมืองที่เกี่ยวข้องกับการ แลกเปลี่ยนข้อเท็จจริง ทัศนะและความคิดเห็น ตลอดจนประสบการณ์ต่าง ๆ ในทางการเมือง ระหว่างบุคคล การสื่อสารทางการเมืองนับเป็นกระบวนการพิเศษที่ก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่าง สมาชิกของสังคมการเมืองและทำให้บุคคลสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ในสังคมการเมือง (พฤทธิสาม ชุมพล 2546: 194) การสื่อสารทางการเมืองจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งยวดต่อการเมืองสมัยใหม่ที่ ส่งผลต่อความรู้ความเข้าใจของประชาชนกับระบบการเมือง นอกจากนี้ยังเป็นสื่อเพื่อการกล่อม เกลาหรือให้การเรียนรู้ทางการเมืองและเกิดการสนับสนุนต่อรูปแบบการปกครองอีกด้วย เพราะ ประชาชนที่ได้รับข่าวสาร สนใจ เข้าใจ มีความรู้ จะทำให้มีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น

1.3.3 ปัจจัยระบบอุปถัมภ์

สืบเนื่องมาจากระบบสังคมไทยเป็นสังคมที่ผูกมัดด้วยระบบอุปถัมภ์ ซึ่ง ระบบอุปถัมภ์สามารถอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในชุมชนได้เกือบทั้งหมด โดยเจมส์ ซี สก็อต (Jame C. Scott อ้างถึงใน ศิราพร ฐิตะฐาน 2544: 199) ได้ให้คำจำกัดความ ของความสัมพันธ์แบบ อุปถัมภ์ว่าคือ ความสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยนระหว่างคนในสังคมที่มีฐานะบทบาทต่างกัน และอาจ พิจารณาเป็นแบบหนึ่งของความสัมพันธ์แบบ Dyadic (ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล 2 คน) ซึ่งเป็น ความผูกพัน ของมิตรภาพแบบประ โยชน์ใช้สอย ซึ่งคนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจ สังคมสูงกว่า (ผู้

อุปถัมภ์) จะใช้สิทธิพลและสิ่งที่คุณมีอยู่คุ้มครอง ให้ผลประโยชน์ อย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้งสอง อย่างแก่ผู้ที่มีฐานะต่ำกว่า (ผู้ถูกอุปถัมภ์) ซึ่งก็ต้องตอบแทนด้วยการให้ความจงรักภักดีแบบ ช่วยเหลือตอบแทน ซึ่งทั้งนี้รวมทั้งการอุทิศตนรับใช้แก่ผู้อุปถัมภ์ กล่าวได้ว่า ความสัมพันธ์แบบ อุปถัมภ์นี้เป็นการแลกเปลี่ยนการบริการแก่กัน แต่เป็นบริการที่ต่างกัน การบริการที่ให้จะมีคุณค่า ตรงแก่ผู้รับ

ซึ่งลักษณะเฉพาะของความสัมพันธ์ในระบบอุปถัมภ์อาจแบ่งออกได้เป็น 4 ประการคือ (ปีขนาด บุนนาค 2545: 214-215)

- 1) มีการใช้ประโยชน์ในทรัพย์สินร่วมกัน กล่าวคือ แต่ละคนต่างช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยที่ทรัพย์สินอาจเป็นของบุคคลคนเดียวหรืออยู่ในความควบคุมของบุคคลคนเดียว
- 2) เนื่องจากเป็นความสัมพันธ์ที่ประกอบด้วยบุคคลเพียงสองคน ผลประโยชน์ที่แลกเปลี่ยนกันจึงเป็นผลประโยชน์ที่มีลักษณะเฉพาะเจาะจงเป็นการส่วนตัว
- 3) มีการให้ประโยชน์เป็นพิเศษต่อบุคคลบางคนมากกว่าคนอื่น ๆ เพราะลักษณะและระดับของปฏิสัมพันธ์ของแต่ละคู่สัมพันธ์นั้นมีความแตกต่างกัน
- 4) เนื่องจากความสัมพันธ์ในระบบนี้ขึ้นอยู่กับตัวบุคคลมากกว่าหลักการ ความสัมพันธ์จึงมีลักษณะเปราะบาง ดังนั้น การที่จะรักษาเสถียรภาพของความสัมพันธ์ไว้ได้ก็ต้องมีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ต่อกันอย่างต่อเนื่อง โดยที่แต่ละคนต่างมีของที่อีกฝ่ายหนึ่งไม่มี และของที่ทั้งสองฝ่ายมีนั้นเป็นสิ่งที่อีกฝ่ายหนึ่งต้องการจะได้

ความสัมพันธ์ในลักษณะดังกล่าวเกิดขึ้นได้ก็เพราะคนในสังคมมีความแตกต่างกันมาก ทั้งในด้านสถานะทางสังคม อำนาจ และความมั่นคง ซึ่งเมื่อนำมาพิจารณาในระบบการเมือง ความสัมพันธ์ดังกล่าวจะก่อให้เกิดความสัมพันธ์ทางการเมืองและ โครงสร้างทางการเมือง อันมีลักษณะพิเศษ ดังนี้

- 1) ระบบนี้ขึ้นอยู่กับตัวผู้นำหรือผู้อุปถัมภ์เพียงคนเดียว โดยผู้นำเป็นผู้รวบรวมลูกน้อง
- 2) การก่อตัวและ โครงสร้างของระบบมีผู้นำเป็นจุดศูนย์กลาง ที่ก่อให้เกิดความสัมพันธ์และก่อให้เกิดความรู้สึกร่วมระหว่างลูกน้อง โดยต่างถือว่ามีนายคนเดียวกัน
- 3) ผลประโยชน์ที่ทำให้ผู้อุปถัมภ์และลูกน้องมีความสัมพันธ์ต่อกัน เป็นผลประโยชน์ที่เฉพาะเจาะจงเป็นส่วนตัว และต่างฝ่ายต่างคงความสัมพันธ์ต่อกันไว้ ด้วยการแสวงหาผลประโยชน์ของแต่ละคน
- 4) ผลประโยชน์ที่ต่างแสวงหาจะผันแปรไปตามความแตกต่างทางฐานะ อำนาจ ดังจะเห็นได้อย่างชัดเจนว่า ในขณะที่ผู้อุปถัมภ์ต้องการอำนาจ ชื่อเสียง และเกียรติยศ

ลูกน้องก็ต้องการความคุ้มครองและเงิน ดังนั้นถ้าผู้อุปถัมภ์ต้องการมีอำนาจ มีเกียรติยศชื่อเสียงก็
ต้องมีบริวาร ในขณะที่เดียวกันถ้าลูกน้องต้องการความคุ้มครองให้ปลอดภัยในการประกอบกิจการ
ต่าง ๆ รวมทั้งต้องการเงินเป็นพิเศษก็ต้องหาผู้อุปถัมภ์ตน ด้วยเหตุนี้ สายใยแห่งความสัมพันธ์
ระหว่างผู้อุปถัมภ์กับลูกน้องแต่ละคนจึงขึ้นอยู่กับ การตอบแทนซึ่งกันและกัน โดยที่แต่ละฝ่ายต่าง
พยายามทำให้อีกฝ่ายหนึ่งเห็นว่ามีค่าหรือมีความเหมาะสมที่จะเป็นผู้อุปถัมภ์หรือเป็นลูกน้อง และ
เมื่อฝ่ายหนึ่งเห็นว่าการลงทุนของตน ไม่คุ้มทุนอาจถอนตัวออกจากการเป็นผู้อุปถัมภ์หรือลูกน้องก็
ได้ โดยที่ผู้อุปถัมภ์ยกเลิกให้ผลประโยชน์แก่ลูกน้อง ส่วนลูกน้องก็หัน ไปหาผู้อุปถัมภ์รายใหม่
ต่อไป

5) ความสัมพันธ์ในระบบอุปถัมภ์ มักประกอบด้วย การมีลูกน้องมากมาย
หลายระดับชั้น ตั้งแต่ระดับที่ใกล้ชิดผู้อุปถัมภ์มากที่สุดเป็นลำดับจน ไปถึงผู้ที่รู้จักคุ้นเคยเพียงผิว
เผิน ลูกน้องผู้ใกล้ชิดกับผู้อุปถัมภ์หรือเจ้านายอย่างมากก็มักมีลูกน้องของตนเองด้วย เขาจึง
กลายเป็นผู้อุปถัมภ์รายย่อย ๆ ในระบบนี้ด้วย

6) จากความสัมพันธ์ที่มีลักษณะดังกล่าวข้างต้น ก็ทำให้ความสัมพันธ์แบบ
นี้มี การเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลง และมีความไม่มั่นคงอยู่ในระดับสูง ดังจะเห็นได้ว่า ในยามที่ผู้
อุปถัมภ์ได้ดำรงตำแหน่งที่ควบคุมผลประโยชน์สำคัญ ซึ่งสามารถแจกจ่ายให้แก่ลูกน้อง ได้มาก เขา
จะมีลูกน้องเป็นบริวารอย่างมากมาย แต่ถ้าเขาตกอับ จำนวนลูกน้องก็จะลดลงอย่างรวดเร็วตามไป
ด้วย ดังนั้น จึงอาจสรุปได้ว่า การจะมีบริวารมากน้อยเพียงใดก็ขึ้นอยู่กับตำแหน่ง อำนาจ และความ
มั่งคั่งของตัวผู้อุปถัมภ์นั้น ๆ เป็นสำคัญ

ซึ่งโดยปกติผู้ที่มีฐานะสูง มีทรัพย์สินมากเป็นผู้อุปถัมภ์จะสร้าง
ความสัมพันธ์กับผู้ที่มีฐานะที่ต่ำกว่าหรือยากจน ซึ่งถือว่าเป็นผู้ที่อยู่ในความอุปถัมภ์ เพื่อต้องการ
ได้รับการยอมรับ หรือเมื่อมีความจำเป็นที่เรียกใช้ ก็ได้รับการสนองตอบตลอดจนถึงความ
จงรักภักดีด้วย โดยเฉพาะในประเทศไทย ซึ่งเคยมีไพร่ทาสมาก่อน ทำให้สถานภาพของคนที่มี
ฐานะยากจนและด้อยโอกาสเสาะแสวงหาที่พึ่งจากผู้มีฐานะร่ำรวย ส่วนหนึ่ง คือ นักการเมืองที่
สมัครรับเลือกตั้ง จึงใช้วิธีการให้ความอุปการะต่าง ๆ นานา เช่น เวลาเจ็บป่วย ญาติจะไปขอความ
ช่วยเหลือจากผู้มีฐานะดีกว่าตน เมื่อ ได้รับการช่วยเหลือหรือที่เรียกว่าอยู่ในความอุปถัมภ์ก็จะไป
ลงคะแนนเสียงให้ เป็นการตอบแทนบุญคุณที่ตนเคยได้รับการอุปการะมาก่อน

1.3.4 ปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

ในทางสังคมวิทยาเชื่อว่ามนุษย์ต้องเกี่ยวข้องกับกลุ่มต่าง ๆ อยู่เกือบ
ตลอดเวลา ทุกคนย่อมรู้และเห็นชัดเจนว่า คนเกี่ยวข้องกับกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรือหลายกลุ่ม เพราะเรา
ตระหนักดีว่าเราต้องพึ่งพาซึ่งกันและกัน และการรวมกลุ่มคือวิธีการพึ่งพาที่ดีที่สุด โดยเฉพาะกลุ่ม

ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งและมีการปฏิบัติกิจกรรมปรากฏอยู่ในสังคมไทย สามารถแบ่งประเภทกลุ่มตามลักษณะการทำกิจกรรมเป็น 8 กลุ่ม ดังต่อไปนี้ (ถวิลวดี บุรีกุลและคณะ 2545: 74)

- 1) กลุ่มที่ทำกิจกรรมด้านการศึกษา คนตรี ศิลปะ กีฬา วัฒนธรรม
- 2) กลุ่มการค้า เช่น สหกรณ์ สมาคมการค้า
- 3) กลุ่มอาชีพ วิชาชีพ เช่น สหภาพ สมาคมวิชาชีพ กลุ่มแม่บ้าน
- 4) กลุ่มบริการสังคม ช่วยเหลือผู้อื่น กลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม อาสาสมัคร

ต่าง ๆ

- 5) องค์การศาสนา วัด มัสยิด สุเหร่า โบสถ์
- 6) พรรคการเมือง กลุ่มการเมือง
- 7) องค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัด สถานเทศบาล
- 8) กลุ่มประเภทอื่น ๆ

ในกลุ่มทฤษฎีทางการเมืองที่มองว่าการเมืองคือเวทีต่อรองของกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ นั้น มองว่ากลุ่ม โดยเฉพาะกลุ่มที่มีลักษณะของการจัดองค์กรจะเป็นภาพสะท้อนความต้องการที่หลากหลาย จากส่วนต่าง ๆ ของสังคม ซึ่งจะมีอิทธิพลต่อกระบวนการกำหนดนโยบายของประเทศ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในกลุ่มจึงมีผลต่อการเมืองด้วย ซึ่งถวิลวดี บุรีกุลและคณะ (2545) กล่าวว่า การศึกษาในหลายประเทศพบว่า การเป็นสมาชิกในกลุ่มประเภทต่าง ๆ กัน มีผลทำให้สมาชิกในกลุ่มมีพฤติกรรมการเมืองที่แตกต่างกัน

ในฐานะที่มนุษย์เป็นสัตว์สังคมจะต้องอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม เช่น กลุ่มญาติ กลุ่มนักศึกษา กลุ่มอาชีพ กลุ่มสมาคม และกลุ่มการเมืองทำในสิ่งที่จะต้องสร้างความพึงพอใจให้เกิดขึ้นกับสมาชิกในกลุ่ม เพื่อสร้างความพึงพอใจให้คนที่ตนรู้จักหรือเป็นคนคุ้นเคย เป็นญาติ เคยเรียนร่วมสถาบัน เคยทำงานในหน่วยงานเดียวกัน หรืออยู่ในพรรคการเมืองเดียวกัน ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจึงไปเลือกผู้สมัครเพราะมีความสัมพันธ์ส่วนตัวกับสมาชิกในกลุ่มหรือที่ตนรู้จักดังกล่าว อันเนื่องมาจากมีความสัมพันธ์กันระหว่างบุคคลนั่นเอง ที่สังเกตเห็นได้ชัดเจนก็คือ การเมืองในระดับต่าง ๆ ตั้งแต่ท้องถิ่นถึงระดับจังหวัด จะมีตัวแทนที่เป็นเครือญาติเดียวกัน ได้รับการเลือกตั้ง เช่น น้องชายเป็น ส.จ. พี่เป็น ส.ส. ลูกเป็น ส.ท. เมียเป็นนายกเทศมนตรี หรือมีทายาทของตระกูลดังได้เป็นตัวแทนสืบทอดตำแหน่งกันเรื่อยมา ก็เพราะใช้ความสัมพันธ์ที่รุ่นพ่อหรือเครือญาติได้สร้างไว้ เป็นข้อผูกพันให้ประชาชนตัดสินใจเลือกพวกเดียวกันเข้ามาอีก

1.3.5 ปัจจัยของอิทธิพลและผลต่างตอบแทน

ในด้านของการใช้อิทธิพลนั้น สืบเนื่องจากการตัดสินใจที่ทำความพอใจให้แก่ทุกคนในระบบการเมืองหนึ่ง ๆ นั้นมีอยู่น้อยมาก ทั้งคาดการณ์ล่วงหน้าว่าจะเกิดผลอะไรขึ้น

บ้างได้ยากมากเช่นเดียวกัน นักการเมืองมีความจำเป็นที่จะต้องทำให้ผู้ไม่เห็นด้วย หรือผู้ไม่ปฏิบัติตามมติการตัดสินใจนั้นยอมรับให้มากที่สุด การพยายามใช้อิทธิพลให้ผู้อื่นทำในสิ่งที่ตนอยากให้ทำนี่คือ การใช้อำนาจ ดังนั้นจึงมีผู้กล่าวกันอยู่เสมอว่า อำนาจคือหัวใจของการเมือง อำนาจเป็นสมรรถภาพในความสัมพันธ์ทางสังคม เป็นสมรรถนะของบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ที่จะทำให้บุคคลอื่นหรือกลุ่มบุคคลอื่นทำตามที่ตน (ผู้ครองอำนาจ) ต้องการ การใช้อำนาจของผู้นำจึงเป็นการสนองตอบความต้องการในแง่ทำให้ตนเป็นที่นิยม นับถือและความต้องการที่จะทำในสิ่งที่ตนปรารถนา (พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว 2533: 469)

ประมวล รุจนเสรี (2547: 17) เห็นว่า การใช้อำนาจเป็นธรรมชาติของมนุษย์ โดยได้สรุปทฤษฎี อำนาจทางการเมืองไว้ว่า การเมืองเป็นปรากฏการณ์ในสังคมอย่างหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์อย่างใกล้ชิด มนุษย์ไม่อาจหลีกเลี่ยงการเมืองได้เลย ไม่ว่าจะการเมืองจะดีหรือเลว อำนาจทางการเมืองจะต้องเข้ามาเกี่ยวข้องกับมนุษย์เสมอ อำนาจทางการเมืองจึงเกี่ยวข้องกับมนุษย์ทุกกลุ่ม ที่ผู้มีและใช้อำนาจทางการเมืองจะใช้อิทธิพลโน้มน้าว ใช้กำลังบังคับ ข่มขู่ กระทำหรือไม่กระทำทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ตามที่กำหนด อำนาจทางการเมืองจึงเป็นสิ่งที่บุคคลแต่ละฝ่ายต้องการเข้ามาครอบครอง เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการดำรงรักษาและแสวงหาผลประโยชน์ ตามที่ได้ตั้งจุดหมายไว้

ฮันติงตัน (Huntington) ได้ศึกษาพบว่า ในการเลือกตั้งของประเทศที่กำลังพัฒนานั้น ปรากฏว่า บุคคลที่อยู่ในฐานะทางเศรษฐกิจสังคมต่ำ จะไปลงคะแนนเสียงด้วยการชักจูง (mobilized) เป็นสำคัญ หาใช่เพราะไปโดยความสำนึกของตนแต่อย่างใด ปัญหาต่อไปคือใครเป็นคนที่สามารถชักจูงบุคคลเหล่านี้ให้ไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงในการเลือกตั้ง คำตอบดังกล่าวก็คือ บุคคลชั้นนำในชุมชนนั่นเอง (ศักดิ์ นพสิทธิ์ 2542: 36)

โจเซฟ โลเปรียโต (Joseph Lopreato 1965: 113) กล่าวถึงแนวความคิดของวิลเฟรโด พาเรโต (Vilfredo Pareto) ได้ให้คำนิยามของคำว่า ชนชั้นนำไว้ คือ ในทุก ๆ กิจกรรมของมนุษย์แต่ละคน สามารถที่จะวัดค่าความสามารถออกมาได้สูงก็คือชนชั้นนำ และเขาเชื่อว่าความสามารถ ต่าง ๆ เช่น ความฉลาด ความสามารถพิเศษ สติปัญญาจะถูกกระจายเหมือนกับกระจายรายได้ นอกเหนือจากนี้ ถ้าปัจเจกชนมีระดับทางการเมือง อำนาจ และอิทธิพลทางสังคม ชนชั้นนำนี้เรียกว่า ชนชั้นนำ ขยายไปสู่แนวคิดของพาเรโต (Pareto อ้างใน Joseph Lopreato 1965: 113) ต่อไปคือ การแบ่งระดับชนชั้นของประชากรออกเป็นสองระดับคือ ชนชั้นระดับล่าง ซึ่งไม่ใช่ชนชั้นนำและชนชั้นระดับสูงซึ่งเป็นชนชั้นนำ แต่ก็แบ่งออกเป็นชนชั้นนำที่มีอำนาจปกครองและชนชั้นนำที่ไม่มีอำนาจปกครอง ดังนั้นแนวคิดของพาเรโต จึงเป็นเรื่องเกี่ยวกับผู้ปกครองและผู้ถูกปกครอง

นอกจากนี้พาร์โต ยังมองว่าชนชั้นนำไม่ใช่เพียงคนเคี้ยวที่ครอบครองอำนาจอย่างเด็ดขาด แต่เป็นคนจำนวนน้อยซึ่งมีลักษณะสองประการผสมกันอยู่ โดยจะมีฝ่ายหนึ่งคอยช่วยเหลือและให้ความสนับสนุนซึ่งเป็นกลุ่มชนชั้นนำด้วยกันคือ Cass I ซึ่งเปรียบเสมือนสุนัขจิ้งจอกที่มีความเฉลียวฉลาดมีไหวพริบดี และสติปัญญาเป็นยอด ซึ่งกลุ่มนี้จะเป็นศูนย์กลางอำนาจ (Inner Core Elite) ส่วนอีกกลุ่มหนึ่งคือ Cass II เปรียบเสมือนสิงโตที่มีกำลังและความสามารถ โดยชนชั้นนำกลุ่มที่สองนี้ จะเป็นผู้ให้ความสนับสนุนชนชั้นนำกลุ่มแรก (Pareto อ้างใน Joseph Lopreato 1965: 112-114)

ฮาโรลด์ ลาสเวล (Harold D. Lasswell) ได้ให้คำนิยามของชนชั้นนำคือ ผู้ที่ถืออำนาจทางการเมืองรวมทั้งมีภาวะผู้นำและข้อมูลทางสังคม อันจะสามารถคงอยู่และเห็นได้ในช่วงหนึ่งสำหรับลาสเวลนั้น ค่อนข้างจะให้ความสำคัญกับอำนาจและอิทธิพล โดยเขาเห็นว่าชนชั้นนำคือ ผู้มีอำนาจมากที่สุดรองลงมาก็คือชนชั้นนำระดับกลาง ส่วนผู้ที่มีอำนาจน้อยที่สุดคือ มวลชน (Harold D. Lasswell 1965: 4-5)

นอกจากนี้ ยังเห็นว่าอิทธิพลมีความเกี่ยวข้องกับอำนาจคือ อิทธิพลของชนชั้นนำกับมวลชนจะมีความแตกต่างกันมากน้อยแค่ไหนก็ขึ้นอยู่กับอำนาจของคนชั้นนำนั่นเอง โดยสรุปแล้วลาสเวลนั้น เห็นว่าชนชั้นนำเกิดขึ้นได้เพราะการกระจายอิทธิพลที่ไม่เท่าเทียมกันในสังคม ซึ่งใครมีมากที่สุดก็คือ ชนชั้นนำ (Harold D. Lasswell 1965: 4-5)

ดังนั้น อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่าชนชั้นนำ อาจเป็นผู้ที่มีอำนาจ มีทรัพย์สิน มีสถานภาพทางสังคม หรือมีทั้งสามประการ นอกจากนี้แล้วยังมีปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลต่อการเป็นชนชั้นนำอีก เช่น มีความอาวุโส ประสบการณ์ ความเชี่ยวชาญ ความรู้ ความสามารถ เป็นต้น ส่วนการที่จะใช้ปัจจัยใดเป็นหลักในการกำหนดตัวชนชั้นนำ ก็ขึ้นอยู่กับช่วงเวลา และสถานภาพของสังคมนั้น ๆ เป็นสำคัญ นอกจากนี้ยังมีผู้ได้ให้ความหมายบุคคลชั้นนำไว้ ดังนี้

(<http://manat.kkotep.com/vittayaniponprat2.doc>)

แจ็ก ซี พลาโน (Jack c. Plano 1971: 134) ได้ให้ความหมายของผู้ผู้นำว่า ผู้นำเป็นบุคคลซึ่งใช้อิทธิพลได้มากในการควบคุม และกระทำที่เกี่ยวข้อกับการตัดสินใจทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม ผู้ที่ซึ่งได้รับอำนาจจากความมั่นคง สถานภาพด้านครอบครัว ชั้นวรรณะ ระบบหรือความมีสติปัญญาเฉลียวฉลาด ผู้นำเป็นองค์ประกอบของ โครงสร้างอำนาจของท้องถิ่น ชาติและชุมชน

โรเดอริก เบล (Roderick bel 1969: 112) ได้ให้ความหมายของผู้ผู้นำว่า เป็นผู้ซึ่งอยู่ในอำนาจหรือตำแหน่งที่ถูกกำหนดให้เป็นผู้นำ เป็นผู้ซึ่งสามารถมีอิทธิพลในการจัดสรร และ

จัดการต่อสิ่งที่มีคุณค่าต่าง ๆ มากกว่าคนอื่น ๆ ในชุมชนนั้น เพื่อให้เกิดผลสำเร็จตามความมุ่งหมายที่ปรารถนาทั้งของตนเอง และสมาชิกของชุมชน

จอห์น เอ็ม พลิฟเนียร์และ โรเบิร์ต วี เพรสทู (John M. pffineer and Robert V. presthuus 1965: 350) ได้ให้ความหมายของผู้นำในเชิงปฏิบัติว่า เป็นผู้ที่บริหารงานของกลุ่มโดยทำหน้าที่เกี่ยวกับการอำนวยความสะดวก การจูงใจ การริเริ่ม การประนีประนอมและการประสานงาน สำหรับการศึกษากลุ่มพฤติกรรมนั้นจะเน้นความสำคัญของการทำหน้าที่ของผู้นำเกี่ยวกับการวินิจฉัยสั่งการเป็นส่วนใหญ่ พฤติกรรมของผู้นำดำเนินไปได้โดยอาศัยอำนาจหน้าที่ อำนาจบารมีเป็นเครื่องมือ ทั้งในลักษณะที่เป็นแบบพิธีการ และไม่เป็นพิธีการ ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดพลังร่วมของกลุ่ม มุ่งให้การดำเนินงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

ที เอ็น ไวท์เฮด (T.N. Whitehead 1963: 68) กล่าวว่าผู้นำคือ บุคคลที่ได้รับการคัดเลือกจากคนอื่น ๆ ในกลุ่ม และเป็นผู้ที่สามารถช่วยเหลือผู้อื่นในสิ่งที่ผู้อื่นร้องขอ สามารถชี้แนะหนทางให้ผู้อื่นทำตามโดยผู้ทำตามให้ความเชื่อฟัง

เรย์มอนด์ เจ เบอร์บี (Raymond J. Burby 1972: 43) กล่าวว่าผู้นำคือ บุคคลที่สามารถชักจูงให้ผู้อื่นปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจ ทำให้ผู้ตามมีความเชื่อมั่นในตนเองสามารถช่วยคลี่คลายความตึงเครียดต่าง ๆ ลงได้ และนำกลุ่มให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งเอาไว้

พัคน์ บูมชรัตพันธ์ (2517: 128-129) กล่าวว่า ผู้นำท้องถิ่นและผู้นำชุมชน หมายถึง ผู้ที่มีบุคลิกภาพเด่น ประกอบกับมีความสามารถเป็นพิเศษในชุมชน หรือในท้องถิ่นนั้น ซึ่งในกลุ่มแต่ละกลุ่มย่อยประกอบด้วย บุคคลที่มีบุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถ หรือทักษะที่แตกต่างกันไปในขณะที่ทุกคนมีความผูกพันซึ่งกันและกัน ในฐานะที่เป็นหนึ่งของกลุ่มจะต้องยอมรับนับถือความคิดเห็นของกันและกัน ด้วยเหตุนี้เองสถานการณ์ที่บีบตัวขึ้นจึงผลักดันให้สมาชิกของกลุ่มบางคนกลายเป็นผู้นำ ย่อมเนื่องมาจากคุณลักษณะพิเศษประจำตัวอีกด้วย เช่น ความซื่อสัตย์สุจริต ความยุติธรรม ความโอบอ้อมอารี และความเสียสละ เป็นต้น

นอกจากนี้ยังมีความหมายถึง บุคคลซึ่งมีบุคลิกภาพ อุปลินัย และความสามารถที่ดีเด่น ในสถานการณ์หนึ่งหรือในกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งจะเป็นผู้ที่สามารถจูงใจประชาชนให้มีความคิดเห็นคล้อยตามและลงมือทำงานอย่างใดอย่างหนึ่ง

สำหรับประเภทของผู้นำท้องถิ่น ในหมู่บ้านหนึ่ง ๆ นั้น อาจจำแนกลักษณะโครงสร้างของผู้นำออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้ (จิรพรรณ กาญจนะจิตรา 2538: 137-138)

1) โครงสร้างผู้นำแบบเป็นทางการ

ลักษณะตำแหน่งของผู้นำที่มีอยู่ในหมู่บ้าน แบ่งได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้

(1) ตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน กำนัน แพทย์ประจำตำบล

(2) คณะกรรมการต่าง ๆ ขององค์การชุมชน เช่น กลุ่มชาวนา คณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน และคณะกรรมการสภาตำบล เป็นต้น ซึ่งตำแหน่งเหล่านี้เป็นไปได้ โดยการเลือกตั้ง แต่งตั้ง และประกาศเป็นทางการให้ทราบ

2) โครงสร้างผู้นำแบบไม่เป็นทางการ

ผู้ที่ผู้นำแบบไม่เป็นทางการในหมู่บ้านนั้น ได้แก่ ผู้เฒ่าผู้แก่ หรือ สมาชิกอาวุโสที่สุดในชุมชน พระภิกษุสงฆ์-สามเณร ผู้ที่มีฐานะมั่งคั่ง ผู้ที่มีชื่อเสียง และผู้ที่มีความรู้ความสามารถพิเศษจนได้รับการยกย่องจากชุมชนนั้น ๆ

จากแนวคิดเกี่ยวกับผู้นำดังกล่าว ผู้นำในชุมชนจึงถือเป็นผู้ที่มีอิทธิพลที่สามารถชักจูงผู้ที่อยู่ในชุมชน ด้วยความสัมพันธ์ และใช้อำนาจโน้มน้าว ให้ประชาชนตัดสินใจเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งบางราย ตามที่ตนต้องการ ได้ ซึ่งในการเลือกตั้ง ส.ว. พ.ศ. 2543 พบว่าผู้ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการเลือกตั้งที่สำคัญเรียงตามลำดับคือ ครอบครัวและญาติ เพื่อนฝูง ผู้นำชุมชน นักการเมืองท้องถิ่น ข้าราชการท้องถิ่นและหัวหน้า (ถวิลวดี บุรีกุลและคณะ 2545: 231)

นอกจากการใช้อิทธิพลแล้ว ผลต่างตอบแทนก็มีผลต่อการตัดสินใจด้วย เนื่องจากในการอยู่ร่วมกันในสังคมมนุษย์เราต้องมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน คนเราจะคบหาสมาคมกันอย่างไรก็ตาม หรือขึ้นอยู่กับ การสนองตอบความต้องการและช่วยเหลือกันมากน้อยแค่ไหนเพียงไร ขึ้นอยู่กับการสนองตอบความต้องการและผลประโยชน์ (benefit) การตอบแทนเป็นสิ่งกระตุ้นให้คนเราคบหาสมาคมกัน ตัวอย่างรูปแบบของการตอบแทนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ได้แก่ การที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้กับประชาชน เช่น การติดต่อกับทางราชการแทนประชาชน การสร้างถนน สะพาน สิ่งสาธารณประโยชน์ต่าง ๆ ให้กับท้องถิ่น การวิ่งเต้นประกันตัวผู้ต้องหาในคดีที่ประชาชนตกเป็นจำเลยบางคดี เช่น การพนัน การบุกรุกป่าสงวน เป็นต้น การกระทำต่าง ๆ เหล่านี้ของผู้สมัคร จะได้รับการยอมรับและตอบแทนด้วยการลงคะแนนเสียงจากประชาชนด้วย (เสณี คำสุข 2532: 46) การจัดสร้างที่พักผู้โดยสารของผู้สมัครในสมัยเลือกตั้งก็ถือว่าเป็นการแลกเปลี่ยนที่กว้างออกไปในระดับสังคมด้วย การที่ผู้เลือกตั้งบางส่วน ไปเลือกผู้แทนก็เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนกับทรัพย์สินผลประโยชน์ ความยกย่อง ความสะดวกสบาย หรือตำแหน่งหน้าที่ที่คาดว่า จะได้รับ ผู้สมัครรับเลือกตั้งก็ใช้เงินบ้าง ผลประโยชน์บ้าง เป็นการแลกเปลี่ยนกับคะแนนเสียงที่ตนจะได้รับเช่นเดียวกัน

1.4 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการตัดสินใจใช้สิทธิในการเลือกตั้ง

1.4.1 ทฤษฎีปัจจัยตัวกำหนด

ทฤษฎีปัจจัยตัวกำหนดระบุว่า “ปัจจัยทางสังคมเป็นตัวกำหนดที่สำคัญของพฤติกรรมลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง” ทฤษฎีดังกล่าวเสนอว่า ปัจจัยทางสังคมอันเป็นภูมิหลังของ

บุคคล ทั้งในระดับกว้างทั่วไปและเรื่องที่รองลงมาจนถึงช่วงที่จะมีการตัดสินใจ มีอิทธิพลอย่างสำคัญต่อพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง แนวความคิดที่เป็นพื้นฐานของทฤษฎีนี้ ได้แก่ “ตัวแบบแรงผลักดันทางสังคม” (Field Theory) ของนักจิตวิทยา เคิร์ท เลวิน กล่าวอีกนัยหนึ่งทฤษฎีประเภทนี้เป็นการเสนอเงื่อนไขที่กำหนด “รูปแบบ” (pattern) ของพฤติกรรมซึ่งไม่ได้มุ่งที่จะสรุปรวมเชิงนิรนัย (Deductive generalization) ซึ่งหมายถึงการสรุปรวมจากกรณีศึกษาต่าง ๆ จำนวนมาก หรือไม่ได้มุ่งที่จะทำนายพฤติกรรมในอนาคต หากให้ประโยชน์อย่างสำคัญในด้านการจัดตัวแปรอันหลากหลาย ที่เกี่ยวข้องกันในทางเศรษฐกิจสังคมให้เป็นระเบียบ (สุจิต บุญบงการ และพรศักดิ์ ผ่องแผ้ว 2527: 31)

1.4.2 ทฤษฎีการตัดสินใจเชิงเหตุผล

จากการศึกษาของ แอน โทนี ดาวน์ (Anthony Downs 1957) ซึ่งมีข้อสมมติฐานของแนวการวิเคราะห์การตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง คือ ผู้ตัดสินใจในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งจะตัดสินใจโดยชอบด้วยเหตุผลทุกคน โดยสามารถตัดสินใจได้เสมอเมื่อเผชิญกับทางเลือกต่าง ๆ ในการตัดสินใจ ดังนี้

1) มีการจัดทางเลือกต่าง ๆ ได้ตามลำดับความสำคัญในทรรศนะของผู้ตัดสินใจ

2) การจัดลำดับนี้มีการสลับเปลี่ยนได้

3) ผู้ตัดสินใจเลือกทางที่จัดลำดับไว้สูงสุดเสมอ

4) ในสถานการณ์เหมือนกัน การตัดสินใจจะเหมือนกันเสมอไป

ในแง่การตัดสินใจชอบด้วยเหตุผลของ ดาวน์ เป็นการยึดความคิดว่าด้วยการชอบด้วยเหตุผลของมนุษย์เศรษฐกิจ (Economic Man) มาใช้ศึกษาการตัดสินใจทางการเมือง อาจกล่าวได้ว่า ความชอบด้วยเหตุผลเป็นเรื่องของกระบวนการปฏิบัติ ผู้ตัดสินใจเลือกทางที่เหมาะสมที่สุดตามลักษณะค่านิยม หรือเป้าหมายของเขาโดยเลือกทางที่จัดลำดับไว้สูงสุด ส่วนผลที่เกิดขึ้นจะเป็นอย่างไรหรือจะบรรลุเป้าหมายตามที่ผู้ตัดสินใจมุ่งหวังหรือไม่ นั่นมิใช่เรื่องสำคัญ บางครั้งการวางแผนตัดสินใจที่ชอบด้วยเหตุผลที่สุด อาจนำไปสู่ผลเสียหายหรือนำไปสู่เป้าหมายอื่น ซึ่งดีกว่าผู้ที่ตัดสินใจต้องการก็ได้ อย่างไรก็ตามการพิจารณาความชอบด้วยเหตุผลในการตัดสินใจจะจำกัดวงอยู่เฉพาะช่วงที่มีการเลือกตัดสินใจเท่านั้น มิได้ครอบคลุมไปถึงผลการตัดสินใจด้วยการพิจารณาว่า ผู้ตัดสินใจไปแล้วผลออกมาจะเป็นอย่างไรมิใช่ตัวกำหนดความชอบด้วยเหตุผลในการตัดสินใจ แม้จะไม่พิจารณาในกรณีการตัดสินใจ แต่ในการศึกษาการตัดสินใจนั้น ผู้ศึกษาจำเป็นต้องสนใจเป้าหมายของผู้ตัดสินใจด้วย ในกรณีการตัดสินใจลงคะแนนเสียงต้องสนใจการลงคะแนนเสียงตามเป้าหมายทางการเมือง

ความนี้ได้ตั้งข้อสมมติว่า มนุษย์การเมืองซึ่งเป็นพลเมืองธรรมดาที่มีเหตุนี้พิจารณาสถานการณ์ทุกสถานการณ์โดยผลที่จะพึงได้และผลที่จะพึงเสีย โดยเล็งเป้าหมายที่การเมือง คือ มุ่งจัดตั้งรัฐบาลในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของเขามากที่สุด นอกเหนือจากข้อสมมติว่าด้วยความชอบด้วยเหตุผลและข้อจำกัดขอบเขตในแง่เป้าหมายแล้ว คิวแบบในการศึกษาการลงคะแนนเสียงของความนี้ ยังมีข้อสมมติอีกว่า รัฐบาลทุกรัฐบาลแสวงหาทางที่จะได้รับการสนับสนุนทางการเมืองมากที่สุด และยังคงสมมติด้วยว่ารัฐบาลเหล่านี้เกิดขึ้นในสังคมประชาธิปไตย ซึ่งมีได้กุมอำนาจในการเลือกตั้งแต่ละครั้ง พรรคซึ่งได้รับคะแนนเสียงสูงสุดจะควบคุมรัฐบาลจนถึงสมัยเลือกตั้งครั้งต่อไป ลักษณะข้อสมมติอีกประการหนึ่ง คือ พรรครัฐบาลไม่สามารถขัดขวางการดำเนินการของพรรคอื่น ๆ ไม่สามารถจำกัดการพูด การเขียน การหาเสียงของพรรคอื่น ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงช่วงเวลาการเลือกตั้งได้ โดยความนี้ ได้สรุปลักษณะสังคมประชาธิปไตยไว้ดังนี้

- 1) มีการเลือกพรรคเดียว (หรือหลายพรรคร่วมกัน) ขึ้นเป็นรัฐบาล โดยอาศัยการลงคะแนนเสียงของประชาชน คือ เสียงส่วนใหญ่ของประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจว่าพรรคใดจะได้เป็น รัฐบาล
- 2) การเลือกตั้งดังกล่าวเกิดขึ้นเป็นช่วงระยะและตามปกติ พรรคที่กุมอำนาจไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามลำพัง หมายความว่า เมื่อถึงคราวที่รัฐบาลจะหมดวาระก็จะมีการเลือกตั้ง ไม่มีความพยายามปฏิวัติรัฐประหารใด ๆ
- 3) พลเมืองที่บรรลุนิติภาวะทุกคนของสังคมมีสิทธิสัมปชัญญะและมีสิทธิลงคะแนนเสียงทุกครั้งที่มีการเลือกตั้ง คือ เป็นพลเมืองที่มีเหตุผล
- 4) ผู้ลงคะแนนเสียงแต่ละคนลงคะแนนเสียงได้เพียงเสียงเดียว ในการเลือกตั้งแต่ละครั้ง หมายความว่า คนแต่ละคนมีสิทธิเท่าเทียมกันในการลงคะแนนเสียง
- 5) พรรคใด (หรือพรรคผสม) ก็ตามที่ได้รับเสียงข้างมากจากผู้ลงคะแนนเสียงย่อมได้เป็นรัฐบาลจนกว่าจะถึงวาระการเลือกตั้งครั้งใหม่
- 6) พรรคที่แพ้การเลือกตั้งจะต้องไม่พยายามใช้กำลัง หรือวิธีการผิดกฎหมายเพื่อกลั่นแกล้งไม่ให้พรรคที่ชนะการเลือกตั้งขึ้นครองอำนาจ คือ ไม่มีการขูข่มปลุกกระดมหรือบ่อนทำลายผลการเลือกตั้ง ทุกพรรคเล่นตามกติกา พรรคที่แพ้จะทำตัวเป็นฝ่ายค้านและคอยช่วยในการเลือกตั้งครั้งต่อไป

7) รัฐบาลไม่พยายามจำกัดกิจกรรมการเมืองของกลุ่มประชาชนใด หรือ พรรคใดครบเท่าที่กลุ่มหรือพรรคเหล่านี้ไม่พยายามล้มล้างอำนาจรัฐบาล โดยใช้กำลัง หมายความว่า รัฐบาลประกันเสรีภาพทางการเมืองของประชาชนหรือพรรคฝ่ายค้าน ครบเท่าที่เสรีภาพนั้นถูก ใช้ไปในทางที่ชอบที่ควร ไม่เป็นการบ่อนทำลายเสถียรภาพของรัฐบาล โดยวิธีรุนแรง

8) มีพรรคสองพรรคหรือมากกว่านั้นแข่งกันควบคุมกลไกการปกครองของ รัฐบาลโดยอาศัยการเลือกตั้ง หมายความว่า ในสังคมประชาธิปไตยแบบ Downs การเลือกตั้งเป็น การตัดสินใจขึ้นเค็ดขาดว่าพรรคใดจะเป็นรัฐบาล

1.4.3 ทฤษฎีการตัดสินใจและการกระทำทางสังคม

ตามความคิดของวิลเลียม ดับบลิว รีคเตอร์ (William W. Reeder อ้างถึงใน เสาวภา ธรรมบุตร 2525) กล่าวว่า รูปแบบทางจิตวิทยาสังคม (social psychology) ที่เกี่ยวกับการ ตัดสินใจและการกระทำพฤติกรรมของมนุษย์นั้นสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมจะมีอิทธิพลต่อ การตัดสินใจไม่ได้เกิดจากปัจจัยภายนอกโดยตรง การตัดสินใจและการกระทำทางสังคมของบุคคล ประกอบด้วย เป้าประสงค์หรือจุดมุ่งหมาย (goal) ความเชื่อ (believe orientation) ความนิยม (value) นิสัยและขนบธรรมเนียม (habit and customs) ความคาดหวัง (expectation) ข้อผูกพัน (commitment) การบังคับ (force) โอกาส (opportunity) ความสามารถ (ability) และการสนับสนุน (support)

มาสโลว์ (Maslow อ้างถึงใน วีระยศ ทรงพุดิ 2530) เห็นว่า ความต้องการ ของคนเรามีเป็นระดับขั้น ถ้าหากความต้องการอันหนึ่งได้รับการตอบสนองจนเป็นที่พอใจแล้ว ความต้องการถัดไปที่อยู่สูงกว่าก็จะเกิดขึ้น ซึ่งมาสโลว์ ได้แบ่งความต้องการออกเป็น 5 ลำดับ คือ

- 1) ความต้องการทางด้านร่างกาย (physiological needs)
- 2) ความต้องการทางด้านความปลอดภัย (safety needs)
- 3) ความต้องการทางด้านสังคมความรักหรือการยอมรับพวกพ้อง (social or love or belonging needs)
- 4) ความต้องการการมีชื่อเสียงในฐานะเด่นทางสังคม (esteem needs)
- 5) ความต้องการที่จะได้รับความสำเร็จตามความนึกคิด (self-actualization needs)

2. แนวความคิดเกี่ยวกับสมาชิกวุฒิสภา

เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองวันที่ 24 มิถุนายน 2475 จากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์เป็นระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข โดยบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ กำหนดให้ประเทศไทยมีรูปแบบการปกครองและสถาบันการเมืองที่สำคัญคือ รัฐสภาประกอบด้วยคณะรัฐมนตรี แต่เนื่องจากการผันแปรทางการเมือง ส่งผลต่อการแก้ไขเพิ่มเติม ยกเลิก และประกาศใช้รัฐธรรมนูญหลายฉบับ ดังนั้นรูปแบบรัฐสภาไทยจึงมีรูปแบบแตกต่างกันและมีจำนวนสมาชิกและที่มาต่างกันตามสถานการณ์บ้านเมือง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2489 ได้นำระบบรัฐสภาในแบบสองสภามาใช้เป็นครั้งแรกในประเทศไทย โดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน และสมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้งโดยอ้อม ภายหลังจากจึงมีการเปลี่ยนแปลงให้สมาชิกวุฒิสภามาจากการแต่งตั้ง ซึ่งได้แก่ รัฐธรรมนูญ 2490, 2492, 2511, 2517, 2521, และ 2534

สำหรับรัฐธรรมนูญฉบับ 2540 สมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้งโดยตรง ซึ่งถือเป็นฉบับแรกของประเทศไทย สำหรับรายละเอียดเกี่ยวกับที่มาของสมาชิกวุฒิสภาดังแสดงในตารางที่ 2.1

2.1 การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา

ในรัฐธรรมนูญฉบับ 2540 ได้กำหนด จำนวนสมาชิกและเขตเลือกตั้ง คุณสมบัติของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครรับเลือกตั้ง รวมทั้งอายุของวุฒิสภา ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

2.1.1 จำนวนสมาชิกวุฒิสภาและเขตเลือกตั้ง

รัฐธรรมนูญกำหนดจำนวนสมาชิกไว้ 200 คน และให้มาจากการเลือกตั้ง โดยใช้เขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง ปัจจุบันประเทศไทยมี 76 จังหวัด เขตเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาจึงมี 76 เขต แต่ละเขตจะมีสมาชิกวุฒิสภาอย่างน้อยหนึ่งคน และเขตใดจะมีสมาชิกวุฒิสภาจำนวนเท่าใดนั้นขึ้นอยู่กับจำนวนราษฎรในเขตนั้น เกณฑ์สมาชิกวุฒิสภาหนึ่งคนต่อจำนวนราษฎรจะได้จากจำนวนราษฎรตามหลักฐานทะเบียนราษฎรที่ประกาศในปีสุดท้ายก่อนปีที่มีการเลือกตั้งหารด้วยจำนวนสมาชิกวุฒิสภา ในการคำนวณรอบแรกหากได้จำนวนสมาชิกวุฒิสภาไม่ครบ 200 คน ให้พิจารณาเศษที่เหลือจากการหารจำนวนราษฎรของแต่ละจังหวัด หากเศษที่เหลือของจังหวัดใดมีจำนวนมากที่สุดให้มีสมาชิกวุฒิสภาเพิ่มอีก 1 คน เรียงลำดับลงมาจนได้สมาชิกวุฒิสภาครบ 200 คน

ตารางที่ 2.1 รูปแบบของรัฐสภาไทย ตั้งแต่ พ.ศ. 2475-2543

สภาเดี่ยว			สองสภา			
รัฐธรรมนูญฉบับที่	พ.ศ.	ที่มาของสมาชิกสภา	รัฐธรรมนูญฉบับที่	พ.ศ.	ที่มาของสมาชิกวุฒิสภา	จำนวน ส.ว. : ส.ส.
(ชั่วคราว)	2475	แต่งตั้งทั้งหมด	3	2489	เลือกตั้งโดยอ้อม	1 : 1.8
2	2475	เลือกตั้งและ แต่งตั้ง	4	2490	แต่งตั้ง	1 : 1
6	2495	เลือกตั้งและ แต่งตั้ง	5	2492	แต่งตั้ง	1 : 1.2
7	2502	แต่งตั้งทั้งหมด	8	2511	แต่งตั้ง	3 : 4
9	2515	แต่งตั้งทั้งหมด	10	2517	แต่งตั้ง	1 : 2.7
11	2519	แต่งตั้งทั้งหมด	13	2521	แต่งตั้ง	3 : 4
12	2520	แต่งตั้งทั้งหมด	15	2534	แต่งตั้ง	1 : 1.3
14	2534	แต่งตั้งทั้งหมด	16	2540	เลือกตั้งโดยตรง	1 : 2.5

หมายเหตุ: รัฐธรรมนูญฉบับที่ 2 พ.ศ. 2475 และฉบับที่ 6 พ.ศ. 2495 (นำฉบับ พ.ศ. 2475 มาแก้ไขเพิ่มเติม และประกาศใช้ใหม่) นั้นเป็นระบบสภาเดี่ยว แต่มีสมาชิก 2 ประเภท จำนวนเท่ากันคือ ประเภทที่ 1 แต่งตั้งโดยพระมหากษัตริย์ ส่วนประเภทที่ 2 ราษฎรเป็นผู้เลือกตั้ง

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (2543) “รายงานการวิจัยการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2543” หน้า 24 กรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

2.1.2 คุณสมบัติของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา

ผู้มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา

(มาตรา 125)

- 1) มีสัญชาติไทยโดยกำเนิด
- 2) มีอายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบปีบริบูรณ์ในวันเลือกตั้ง
- 3) สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า
- 4) มีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใดต่อไปนี้ (มาตรา 107 (5))

(ก) มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งมาแล้วเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าหนึ่งปีนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง

(ข) เคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้ง หรือเคยเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นในจังหวัดนั้น

(ค) เป็นบุคคลซึ่งเกิดในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้ง

(ง) เคยศึกษาในสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าสองปีการศึกษา

(จ) เคยรับราชการหรือเคยมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าสองปี

2.1.3 ลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา

สมาชิกวุฒิสภาจะเป็นรัฐมนตรีหรือข้าราชการการเมืองอื่นมิได้และตามมาตรา 126 ผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา

- 1) เป็นสมาชิกหรือผู้ดำรงตำแหน่งอื่นของพรรคการเมือง
- 2) เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือเคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และพ้นจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาแล้วยังไม่เกินหนึ่งปีนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง
- 3) เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ในอายุของวุฒิสภาคราวก่อนรับสมัครเลือกตั้ง
- 4) เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ตามมาตรา 109 (1) (2) (3) (4) (5) (6) (7) (8) (9) (11) (12) (13) หรือ (14) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้
 - (1) ดิคาเสพตติให้โทษ
 - (2) เป็นบุคคลล้มละลายซึ่งศาลยังไม่สั่งให้พ้นจากคดี
 - (3) เป็นบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา 106 (1) (2) หรือ (4)
 - (4) ต้องคำพิพากษาให้จำคุกและถูกคุมขังอยู่โดยหมายศาล
 - (5) เคยต้องคำพิพากษาให้จำคุกตั้งแต่สองปีขึ้นไปโดยได้พ้นโทษมายังไม่ถึงห้าปีในวันเลือกตั้งเว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาท
 - (6) เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจเพราะทุจริตต่อหน้าที่ หรือถือว่ากระทำการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ

(7) เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน เพราะร่ำรวยผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ

(8) เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำนอกจากข้าราชการการเมือง

(9) เป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

(11) เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือของราชการส่วนท้องถิ่น หรือเป็นเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ

(12) เป็นกรรมการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลปกครอง กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ หรือกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

(13) อยู่ในระหว่างต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามมาตรา 295

(14) เคยถูกวุฒิสภามีมติตามมาตรา 307 ให้ถอดถอนออกจากตำแหน่งและยังไม่พ้นกำหนดห้าปีนับตั้งแต่วันที่วุฒิสภามีมติจนถึงวันเลือกตั้ง

และต้องไม่ดำรงตำแหน่งหรือหน้าที่ ไม่รับสัมปทาน ไม่รับเงินหรือประโยชน์ใด จากหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ (มาตรา 110)

2.1.4 อายุของวุฒิสภา

อายุของวุฒิสภามีกำหนดคราวละหกปีนับแต่วันเลือกตั้ง (มาตรา 130) และดำรงตำแหน่งได้เพียงสมัยเดียว

2.2 อำนาจหน้าที่ของวุฒิสภา

ตามรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน ให้มีวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้ง เป็นผู้ที่มีคุณสมบัติสูง จึงสมควรให้มีอำนาจมากดังนี้

1) การพิจารณากลับกรองร่างพระราชบัญญัติ (มาตรา 92, 94, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 180 และมาตรา 262)

2) การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน (มาตรา 182, 183, 187, และ 189)

3) แต่งตั้งให้คำแนะนำหรือความเห็นชอบ ให้บุคคลดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ในองค์กรต่างๆ ตามรัฐธรรมนูญ

4) การถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่ง (มาตรา 303 ถึงมาตรา 307)

5) การพิจารณาอนุมัติพระราชกำหนด

6) อำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาในการประชุมร่วมกันของรัฐสภา (ตามมาตรา 193)

- 7) ทำหน้าที่รัฐสภา ในระหว่างที่อายุของสภาผู้แทนสิ้นสุดลง
- 8) อำนาจในการตราข้อบังคับต่างๆ ของวุฒิสภาและรัฐสภา (ตามมาตรา 191, 193 (11) และมาตรา 194)
- 9) สิทธิของสมาชิกวุฒิสภาในการเข้าชื่อร้องขอต่อองค์กรต่างๆ ให้ถอดถอนบุคคล
- 10) หน้าที่พิจารณารายงานขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ

2.3 กระบวนการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง 2543: 38-41)

ในการจัดการเลือกตั้ง ผู้ที่ทำหน้าที่หลักในการควบคุมการเลือกตั้งให้มีความสุจริต โปร่งใสและเที่ยงธรรม คือ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง อันมีคณะทำงาน ประกอบด้วย คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.กลาง) คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด (กกต.จว.) คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง (กกต.เขต) กกต.จึงเป็นผู้ควบคุมและดำเนินการในเรื่องที่สำคัญ ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง ส.ว. เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของประชาชน ที่ปรารถนาให้เกิดการปฏิรูปการเมือง โดยดำเนินการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างเข้มข้น ด้วยตระหนักว่า การปฏิรูปการเมืองจะสัมฤทธิ์ผลในทางปฏิบัติได้หรือไม่ ขึ้นอยู่กับ เงื่อนไขสำคัญ 2 ประการ คือ (เขาวนะ ไตรมาส 2543)

- 1) กกต. สามารถจัดการเลือกตั้งให้เกิดความสุจริตและเที่ยงธรรมได้
- 2) ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง ด้วยความอิสระและรู้เท่าทันการเลือกตั้ง ส.ว. ครั้งนี้กำหนดให้ ใช้จังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง จำนวนเขตเลือกตั้งทั้งประเทศจึงมีทั้งหมด 76 เขตเลือกตั้ง และใช้เขตหมู่บ้านเป็นหน่วยเลือกตั้งและให้ถือเกณฑ์ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง 800 คน เป็นประมาณต่อหน่วยเลือกตั้ง ซึ่งอาจใช้ที่ทำการ เช่น โรงเรียน วัด เป็นสถานที่เลือกตั้ง โดยปกติหน่วยเลือกตั้งหนึ่งจะมีที่เลือกตั้งหนึ่งซึ่งอยู่ภายในบริเวณหน่วยเลือกตั้ง เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนผู้ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง หรือเพื่อความปลอดภัย ซึ่งอาจกำหนดให้ที่เลือกตั้งอยู่นอกบริเวณหน่วยเลือกตั้งก็ได้ แต่ต้องอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกับหน่วยเลือกตั้ง

2.3.1 การลงคะแนนของผู้ที่อยู่นอกเขตเลือกตั้งและผู้ที่อยู่ต่างประเทศ

เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ที่อยู่นอกเขตเลือกตั้ง สามารถเดินทางมาลงคะแนนเป็นการล่วงหน้า ซึ่งแต่ละเขตจะต้องกำหนดให้มีที่เลือกตั้งกลางอย่างน้อยหนึ่งแห่ง และต้องเป็นสถานที่ ที่ประชาชนเข้าออกได้ง่าย มีความเหมาะสม และมีขนาดพอสมควร ที่จะ ไปใช้สิทธิเลือกตั้งและตรวจบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้ง่าย โดยกำหนดให้มี

ลงคะแนนมากกว่าหนึ่งวัน และกำหนดให้ลงคะแนนก่อนวันเลือกตั้งด้วย เพื่อให้ผู้มีสิทธิที่มีรายชื่อในเขตเลือกตั้งนั้น ๆ สามารถเดินทางมาลงคะแนนวันใดวันหนึ่งได้โดยไม่ต้องแจ้งความประสงค์ต่อ กกต. เขต ไว้ล่วงหน้า

ในกรณีของข้าราชการ ตำรวจ หรือทหาร ที่ได้รับคำสั่งให้ไปปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อยหรือความมั่นคงของประเทศ นอกเขตเลือกตั้งของตนในวันเลือกตั้ง หากประสงค์จะไปใช้สิทธิลงคะแนน ณ ที่เลือกตั้งกลาง ก็กระทำได้โดยวิธีดังกล่าว และต้องแสดงเอกสารรับรองจากผู้บังคับบัญชาตั้งแต่ผู้บังคับกองพันหรือเทียบเท่าต่อคณะกรรมการประจำที่เลือกตั้งกลางด้วย

ส่วนผู้ที่อาศัยอยู่ต่างประเทศ กฎหมายได้กำหนดให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีถิ่นที่อยู่นอกราชอาณาจักรมีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้ง

จะเห็นได้ว่ามีวัตถุประสงค์ที่จะให้บุคคลไปใช้สิทธิเลือกตั้งเป็นจำนวนมาก โดยกำหนดให้เป็นหน้าที่ในการใช้สิทธิเลือกตั้ง ทั้งนี้โดยมุ่งหวังจะแก้ไขการทุจริต การซื้อเสียง เพื่อกระทำให้ทำการทุจริตได้ยากขึ้น ดังนั้นจึงเป็นการอำนวยความสะดวกให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปใช้สิทธิเลือกตั้งได้มากที่สุด

2.3.2 การรับสมัครและการตรวจสอบคุณสมบัติ

เมื่อผู้สมัครยื่นใบสมัครพร้อมหลักฐาน ผอ.กต.เขต ตรวจสอบหลักฐานเบื้องต้น ถ้าพบว่าหลักฐานไม่ถูกต้องจะไม่รับสมัครบุคคลผู้นั้น แต่ถ้าพบว่า หลักฐานถูกต้องก็จะมี การสอบด้วยคำและออกใบรับสมัครให้ ซึ่งเมื่อออกใบรับสมัครแล้ว ห้ามผู้สมัครถอนใบสมัคร และเมื่อพ้นระยะเวลาการรับสมัคร ผอ.กต.เขต จะดำเนินการตรวจสอบหลักฐานการสมัครและคุณสมบัติของผู้สมัครว่ามีสิทธิสมัครหรือไม่ ให้เสร็จสิ้นภายใน 7 วัน นับแต่วันปิดรับสมัคร

การตรวจสอบหลักฐานต่าง ๆ นั้น ก็เพื่อเป็นการตรวจสอบความถูกต้องของผู้สมัครว่า มีคุณสมบัติครบถ้วนถูกต้องและเป็นจริง หรือมีลักษณะต้องห้ามอย่างใดหรือไม่ อันเป็นกลไกที่จะกั้นกรองบุคคลที่จะอาสาทำหน้าที่เป็นตัวแทนของประชาชน สำหรับการห้ามผู้สมัครถอนการสมัครนั้น ก็เป็นอีกกลไกหนึ่งที่ช่วยป้องกันการใช้อิทธิพลของผู้สมัครที่จะข่มขู่ บังคับให้ผู้สมัครที่เป็นคู่แข่งสำคัญของตนเองถอนการสมัคร รวมทั้งป้องกันการถอนการสมัครเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้สมัครอื่น ที่อาจจะมีความคุ้นเคยโดยที่ตนนับถือ หรือเป็นผู้เคยมีบุญคุณกับตนมาก่อน

2.3.3 วิธีการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

ผู้มีสิทธิเลือกตั้งยื่นหลักฐานแสดงตน เพื่อขอใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งจะตรวจสอบหลักฐานของผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งกับบัญชี

รายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และพร้อมทั้งพิมพ์ลายนิ้วหัวแม่มือขวา ลงในช่องพิมพ์ลายนิ้วมือที่ต้นข้าว บัตรเลือกตั้ง ถ้า ไม่มีนิ้วหัวแม่มือขวาให้ใช้นิ้วหัวแม่มือซ้าย แต่ถ้าไม่มีทั้งสองข้างให้พิมพ์ลายนิ้วมือ ใดนิ้วมือหนึ่งแทน หากไม่มีอยู่เลยให้ได้รับการยกเว้น ทั้งนี้ การกำหนดให้มีการพิมพ์ลายนิ้วมือ เพื่อให้เป็นหลักฐานในการตรวจสอบหากมีการร้องคัดค้านเกิดขึ้น

การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งนี้ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจะลงคะแนนให้ผู้สมัครฯ ใน จังหวัด ได้เพียง 1 คน แม้ว่าจังหวัดนั้นจะมี ส.ว. ได้มากกว่า 1 คน เพื่อเป็นการป้องกันการบดบัง คะแนนเสียง (BLOC VOTE) และเน้นผู้สมัครที่เป็นอิสระ ไม่สมัครเป็นทีม

2.3.4 การนับคะแนน

การนับคะแนนจะนับคะแนน ณ ที่หน่วยเลือกตั้ง ซึ่งเมื่อปิดการลงคะแนน แล้ว จะต้องดำเนินการนับคะแนน โดยทันที และต้องทำโดยเปิดเผยให้เสร็จในรวดเดียว จะเลื่อน หรือประวิงเวลาไม่ได้ คณะกรรมการประจำหน่วยจะทำหน้าที่วินิจฉัยบัตรเลือกตั้ง ถ้าเป็นบัตรดีให้อ่านว่า “บัตรดี” และขานหมายเลขของผู้สมัคร ถ้าเป็นบัตรเสียให้อ่านว่า “บัตรเสีย” สำหรับบัตรเสีย นั้นคณะกรรมการประจำหน่วยต้องสลักหลังบัตรว่า “เสีย” พร้อมทั้งระบุเหตุผลและลงลายมือชื่อ กำกับไว้ไม่น้อยกว่า 3 คน และถ้าเป็นบัตรที่ทำเครื่องหมายในช่อง ไม่ลงคะแนนให้อ่านว่า “ไม่ลงคะแนน” ซึ่งจะต้องขูบัตรเลือกตั้งให้ประชาชนที่มาดูผลการนับคะแนนได้

แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อเสร็จสิ้นการนับคะแนน คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง จะรวบรวมคะแนนและตรวจสอบความถูกต้อง ถ้าหากพบว่าการตรวจสอบไม่ตรงกัน เช่น จำนวนบัตรเลือกตั้งที่ใช้ นับคะแนนไม่ตรงกับจำนวนผู้มาแสดงตนและรับบัตรเลือกตั้ง จะต้องดำเนินการ “นับคะแนนใหม่” โดยพลัน และต้องรายงานให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง เพื่อรายงาน กกต. โดยไม่ชักช้า

2.3.5 การแนะนำตัวผู้สมัคร

การเลือกตั้ง ส.ว. มีข้อห้ามหลายประการ อาทิ (เกียรติกพงษ์ มีเพียร 2543:

13)

- 1) ห้ามซื้อเสียง หรือจัดเตรียมซื้อเสียง
- 2) ห้ามให้หรือสัญญาว่าจะให้เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดแก่ชุมชน สมาคม มูลนิธิ วัด สถาบันการศึกษา สถานสงเคราะห์
- 3) ห้ามจคมหรสพหรือการรื่นเริง
- 4) ห้ามจัดเลี้ยง
- 5) ห้ามหลอกลวง บังคับขู่เข็ญ ใสร้าย
- 6) ห้ามจงใจให้เข้าใจผิดในคะแนนนิยมของผู้สมัคร

7) ห้ามจัดยานพาหนะนำผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปยังที่เลือกตั้ง

8) ห้ามเจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ตำแหน่งโดยมิชอบเพื่อเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัคร ฯลฯ

การเลือกตั้ง ส.ว. โดยยึดหลักว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็น ส.ว. เป็นผู้ทรงเกียรติ มีคุณวุฒิสูง มีชื่อเสียง มีความรู้ความสามารถ เป็นที่รู้จักและยอมรับของประชาชนในจังหวัด กฎหมายจึงห้ามมิให้ผู้สมัครฯ หรือนุคคลใดดำเนินการหาเสียงเลือกตั้ง และห้ามมิให้พรรคการเมืองให้การช่วยเหลือหรือสนับสนุนผู้สมัครฯ ไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยอ้อม การห้ามมิให้ผู้สมัครฯ หาเสียงนั้น ก็เพราะไม่ต้องการให้ผู้สมัครไปขอรับการสนับสนุนจากพรรคการเมืองหรือนุคคลใด ซึ่งถ้าเป็นเช่นนั้นแล้วจะทำให้ ส.ว. ต้องตกอยู่ภายใต้การครอบงำและอิทธิพลทางการเมือง การทำหน้าที่ของ ส.ว. ขาดความเป็นอิสระ ส่งผลให้เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่ต้องการให้ ส.ว. มีความเป็นกลางทางการเมืองถูกเบี่ยงเบน

ดังนั้นผู้สมัครฯ จึงกระทำได้เพียงแนะนำตัวตามที่ กกต. ได้ออกประกาศเรื่องการแนะนำตัวผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็น ส.ว. ซึ่งหมายถึง การแสดงข้อมูลเกี่ยวกับประวัติ การศึกษา ประวัติการทำงาน ประสบการณ์ต่าง ๆ รวมทั้งผลงานที่ผู้สมัคร ได้รับหรือได้กระทำในอดีต โดยจัดพิมพ์เป็นเอกสารตามที่ กกต. กำหนดกติกาและวิธีการแนะนำตัวไว้ และการแนะนำตัวทางโทรทัศน์ วิทยุ และเวที ตามที่ กกต. กำหนดโดยเท่าเทียมกันและเป็นการลดค่าใช้จ่ายให้กับผู้สมัคร

ทั้งนี้กฎหมายกำหนดโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืน โดยห้ามมิให้ผู้สมัครฯ หรือผู้ใดหาเสียง ซึ่งจะต้องมีความผิดทางอาญา โดยกำหนดโทษไว้ดังนี้

- 1) จำคุก 1-10 ปี
- 2) ถูกปรับ 20,000-200,000 บาท
- 3) ถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งเป็นเวลา 5 ปี

และ กกต. จะฟ้องคดีแพ่ง เพื่อให้ผู้สมัครที่กระทำความผิด ชดใช้ค่าใช้จ่ายในกรณีที่ต้องมีการเลือกตั้งใหม่

จะเห็นได้ว่าการแนะนำตัวตามหลักการดังกล่าว ที่เป็นอยู่น่าจะเป็นการเหมาะสมแล้ว เพราะหากให้มีการโฆษณาหาเสียงได้ ก็จะเกิดการชักจูงให้ลงคะแนนให้กับบุคคลที่มีได้มีประวัติการทำงานที่ยาวนาน และทำให้จำกัดโอกาสสำหรับผู้ที่มีความรู้จริง แต่ไม่มีค่าใช้จ่ายในการโฆษณาหาเสียงได้ นอกจากนี้ ยังจะเกิดปัญหาในการควบคุมค่าใช้จ่ายในการโฆษณาหาเสียง อันเป็นช่องทางทุจริตในการเลือกตั้งขึ้นอีก

2.3.6 ค่าใช้จ่ายในการแนะนำตัวผู้สมัคร

เมื่อได้มีประกาศตามพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้ง ส.ว. ในเขตเลือกตั้งใด จนถึงวันเลือกตั้ง ถ้า กกต. ได้กำหนดจำนวนเงินค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการพิมพ์เอกสารเพื่อแนะนำตัวผู้สมัครแล้ว ผู้สมัครแต่ละคนจะใช้จ่ายเกินจำนวนเงินที่ กกต. กำหนดไม่ได้

ในกรณี กกต. ได้กำหนดจำนวนเงินค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการพิมพ์เอกสารแนะนำตัวผู้สมัครไว้ ให้ผู้สมัครแต่ละคนยื่นรายการค่าใช้จ่ายในการแนะนำตัว พร้อมทั้งหลักฐานและเอกสารที่เกี่ยวข้องให้ถูกต้องครบถ้วนตามความเป็นจริงต่อ กกต.จว. ในเก้าสิบวัน นับจากวันประกาศผลการเลือกตั้ง

ผู้ใดประสงค์จะขอตรวจสอบและขอสำเนารายการค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการแนะนำตัวของผู้สมัครในเขตเลือกตั้งใด ให้ยื่นคำร้องตามแบบ ส.ว. 46 ต่อ กกต.จว. และให้ผู้นั้นเสียค่าใช้จ่ายเอง

2.3.7 การตรวจสอบการเลือกตั้ง ส.ว. โดยองค์การเอกชน

การทำหน้าที่ตรวจสอบการเลือกตั้งของเอกชน เป็นการทำหน้าที่โดยการให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมและป้องกันการทุจริต การซื้อสิทธิขายเสียง รวมทั้งการวางตัวไม่เป็นกลางของเจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินการเลือกตั้ง และผู้มีส่วนได้เกี่ยวข้องทุกระดับ องค์การเอกชนจะต้องมีความเป็นกลางทางการเมืองและไม่แสวงหากำไร รายได้ หรือผลประโยชน์แบ่งปันกัน

การที่มีองค์การเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมสังเกตการณ์และตรวจสอบการเลือกตั้งนี้ เป็นอีกกลไกหนึ่งที่จะช่วยป้องปรามการทุจริต ซึ่งหากเกิดความร่วมมือจากประชาชนในระดับสูงหรือมีมาก การทุจริตก็จะมีน้อยลง ไป

2.3.8 กรณีที่น่าสนใจเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา (โกวิท สุรัสวดี 2545:

269)

1) กรณีเขตเลือกตั้งมีผู้สมัครรับเลือกตั้งคนเดียว

ในเขตเลือกตั้งที่มีผู้สมัครรับเลือกตั้งเพียงคนเดียว ก็ยังต้องดำเนินการเลือกตั้งอยู่ ไม่ได้รับเลือกตั้งโดยอัตโนมัติ เพื่อป้องกันผู้มีอิทธิพลบีบไม่ให้ผู้อื่นสมัครแข่ง และปรากฏว่า

(1) ผู้สมัครรับเลือกตั้งคนเดียวนั้น ได้คะแนนเสียงตั้งแต่ร้อยละยี่สิบของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น ให้คณะกรรมการเลือกตั้งประกาศให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งนั้นเป็นผู้ได้รับการเลือกตั้ง

(2) ผู้สมัครรับเลือกตั้งคนเดิวนั้น ได้คะแนนเสียงน้อยกว่าร้อยละสิบของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตนั้น ให้คณะกรรมการเลือกตั้งจัดให้มีการสมัครเลือกตั้งใหม่ในเขตเลือกตั้งนั้น

ทั้งนี้เพื่อให้มั่นใจได้ว่า ผู้ได้รับเลือกเป็น ส.ว. เป็นบุคคลที่เป็นผู้แทนของประชาชนในเขตนั้น ได้จริง มิใช่คนของผู้มีอิทธิพล

2) กรณีผู้สมัครมีคะแนนเท่ากัน

ในการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา จังหวัดใดหรือเขตเลือกตั้งใดมีจำนวนสมาชิกวุฒิสภาเพียงหนึ่งคน ให้ผู้สมัครได้รับคะแนนเลือกตั้งมากที่สุดในจังหวัดหรือเขตเลือกตั้งนั้นเป็นผู้ได้รับการเลือกตั้ง ในกรณีที่จังหวัดใดหรือเขตเลือกตั้งใดมีสมาชิกวุฒิสภาได้มากกว่าหนึ่งคน ให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ได้คะแนนสูงสุดเรียงตามลำดับจนครบจำนวนสมาชิกวุฒิสภาที่จะพึงมีได้ในจังหวัดนั้นเป็นผู้ได้รับการเลือกตั้ง ดังนั้นจังหวัดที่มี ส.ว. หลายคน จึงเป็นไปได้ว่าคะแนนเสียงจะต่างกันมาก เพราะผู้มีสิทธิลงคะแนนจะลงคะแนนได้คะแนนเดียว

ในกรณีที่ผู้สมัครมีคะแนนเท่ากัน อันเป็นเหตุให้สมาชิกวุฒิสภาเกินจำนวนที่จังหวัดนั้นจะพึงมีในจังหวัดนั้น ให้จับสลากเป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการเลือกตั้งกำหนด

3) กรณีจำนวนผู้สมัครเท่ากับหรือน้อยกว่าจำนวนสมาชิกวุฒิสภาในจังหวัดนั้น

หากจังหวัดใดหรือเขตเลือกตั้งใด จำนวนผู้สมัครเท่ากับหรือน้อยกว่าจำนวนสมาชิกวุฒิสภาในจังหวัดนั้น ผู้สมัครที่จะได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา ต้องได้คะแนนเสียงไม่น้อยกว่าร้อยละห้าของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ในกรณีเช่นนี้ถ้าไม่มีผู้ใดได้รับเลือกตั้ง หรือมีผู้ได้รับเลือกตั้งน้อยกว่าจำนวนสมาชิกวุฒิสภาในจังหวัดนั้น ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ในจังหวัดนั้น เพื่อให้ได้สมาชิกวุฒิสภาตามจำนวนที่จะมีได้ในจังหวัดนั้น

4) กรณีการเลือกตั้งซ่อมสมาชิกวุฒิสภา

ในกรณีที่ตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาว่างลงเพราะเหตุอื่นใด นอกจากถึงคราวออกตามวาระ ให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาขึ้นแทนภายในสี่สิบห้าวันนับตั้งแต่วันที่ตำแหน่งนั้นว่างลง เว้นแต่วาระของวุฒิสภาจะเหลือไม่ถึงหนึ่งร้อยแปดสิบวัน

สมาชิกวุฒิสภาผู้เข้ามาแทนนั้นให้อยู่ในตำแหน่งได้เพียงเท่าอายุของวุฒิสภาที่เหลืออยู่

โดยสรุปแล้วการเลือกตั้ง ส.ว. ตามรัฐธรรมนูญ ปี 2540 มุ่งหวังที่จะให้เกิดความสุจริตและเที่ยงธรรม ลดโอกาสการซื้อเสียง ลดการทุจริตของกลุ่มอิทธิพลทางการเมือง ให้น้อยลง

หรือหมดสิ้นไป เสริมสร้างความเสมอภาคในการใช้สิทธิที่เท่าเทียมกันของประชาชน โดยขยายโอกาสของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งที่อาศัยอยู่ในต่างประเทศ และผู้อยู่นอกภูมิอำนาเคิมของเขตเลือกตั้ง รวมทั้งการเพิ่มโอกาสของผู้สมัครที่เป็นคนดี มีคุณธรรม มีความสามารถ ให้ได้รับเลือกตั้งมากขึ้น

3. ข้อมูลเบื้องต้นของการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา จังหวัดนนทบุรี

การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 ในครั้งแรกเมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2543 ของจังหวัดนนทบุรี มีสมาชิกวุฒิสภา ได้ทั้งสิ้น จำนวน 3 คน ผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งประกอบด้วย พลเอกยุทธนา คำดี ผู้สมัครหมายเลข 18 ได้คะแนน 56,949 คะแนน (ประกาศผล 15 มี.ค. 2543) คุณหญิงจินตนา สุขมาก ผู้สมัครหมายเลข 15 ได้คะแนน 46,029 คะแนน (ประกาศผล 10 พ.ค. 2543) และนายถวิล จันทรประสงค์ ผู้สมัครหมายเลข 9 ได้คะแนน 22,309 คะแนน (ประกาศผล 10 พ.ค. 2543) โดยมีผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งสิ้น 612,578 คน มีผู้มาแสดงตนขอใช้สิทธิ 456,129 คน (ร้อยละ 74.46) มีผู้ไม่ประสงค์ลงคะแนน 37,794 คน (ร้อยละ 8.29) และมีจำนวนบัตรเสีย 18,737 ใบ (ร้อยละ 4.11) (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง 2543) ส่วนการเลือกตั้งในครั้งที่สองนั้น มีขึ้นในวันที่ 19 เมษายน 2549 โดยมีผู้สมัครทั้งหมด 36 คน แต่ถูกคัดสิทธิรับสมัครเลือกตั้ง 1 คน คือ นางพิมพ์พร อยู่รอด ผู้สมัครหมายเลข 36 จึงคงเหลือ 35 คน ดังรายละเอียดในตารางที่ 2.2

ตารางที่ 2.2 บัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาจังหวัดนนทบุรี ปี 2549

ผู้สมัครหมายเลข	ชื่อ-สกุล
1	นายมะโน ทองปาน
2	นายมานะ บัวขาว
3	นายคงชิต ชินสิญจน์
4	ร้อยเอกพรชัย รัศมีแพทย์
5	นายบุญเลิศ ทรายทุยเดช
6	นาวาเอกประจักษ์ ว่างานนท์ (ร.น.)
7	พลตำรวจตรีบุญเลิศ นันทวิสิทธิ์

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

ผู้สมัครหมายเลข	ชื่อ-สกุล
8	นายศุภชัย สติรศิลป์
9	นายนิรันดร์ บรรดาศักดิ์
10	นายกิตติชัย ปฏิภาณประเสริฐ
11	นางศิริพรรณ พันธุมะโอภาส
12	พลโทอัครชัย จันทร์ โคษะ
13	นายบุญแทน ม่วงศรี
14	พลเอกวิจิตร สุขมาก
15	นายชาติ โกมลสุทธิ์
16	พลตรีเศก ทองใต้ผา
17	นายวัศพลพร แก้วนุกุล
18	นายอำนาจ บุษพามาศ
19	นายวิฑูรย์ ศิริวิโรจน์
20	นายอิทธิกร ขำเดช
21	นายเกษมสุข ทรงวัชรภรณ์
22	นายคำรง ม่วงงาม
23	นายอภิชาติ เจนพิทักษ์สมบัติ
24	นายชูศักดิ์ กุศล
25	นายศิเรก ถึงฝั่ง
26	นายชูเชิด ฉิมคล้าย
27	นายชงชัย เล็กกัมพร
28	นายภูษงค์ น้อยสง่า
29	สิบเอกสุคนธ์ เวชโรบล
30	นายศักยะ จิตมั่ง
31	นางสาวพัชรี มากันต์
32	นายสมบูรณ์ ศรีธูระวานิช
33	นายเกียรติศักดิ์ โรจน์นิรันดร์

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

ผู้สมัครหมายเลข	ชื่อ-สกุล
34	นายวิศาล ปัญจสกุลวงศ์
35	นายธีรเวทย์ ประมวลรัฐกาล

การเลือกตั้งในครั้งนี้ จังหวัดนนทบุรี มีสมาชิกวุฒิสภาได้จำนวน 3 คนซึ่งผู้ที่ได้รับคะแนนสูงสุดคือ นายดิเรก ถึงฝั่ง (ผู้สมัครหมายเลข 25) ได้ 59,199 คะแนน รองลงมาคือ พล.ต.ต. บุญเลิศ นันทวิสิทธิ์ (ผู้สมัครหมายเลข 7) ได้ 41,248 คะแนน และลำดับที่สามคือ นายเกษมสุข ทรงวิชรภรณ์ (ผู้สมัครหมายเลข 21) ได้ 37,950 คะแนน ซึ่งผลของการลงคะแนนในการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาจังหวัดนนทบุรี ปี 2549 แยกตามรายบุคคลและตามแต่ละอำเภอ แสดงได้ดังตารางที่ 2.3

ตารางที่ 2.3 ผลคะแนนการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาจังหวัดนนทบุรี ปี 2549

หมายเลขผู้สมัคร ชื่อ-นามสกุล	นอกเขต และนอก ราชอาณาจักร	เมือง	บางบัว ทอง	บางใหญ่	ปากเกร็ด	บาง กรวย	ไทรน้อย	รวม ทั้งหมด
1.นายมะโน ทองปาน	101	10997	4342	3310	6778	1509	1264	28301
2.นายมานะ บัวขาว	47	4207	3395	3039	2326	3741	1105	17896
3.นายคงจิต ชินสิญจน์	30	1208	836	370	605	427	101	3577
4.ร.อ.พรชัย รัศมีแพทย์	44	1105	464	201	434	296	125	2669
5.นายบุญเลิศ ทรายทุบเคซ	129	12330	5148	1397	4901	2146	518	26569
6.น.อ.ประจักษ์ วังกานนท์	38	856	445	180	358	202	90	2169
7.พล.ต.ต.บุญเลิศ นันทวิสิทธิ์	76	8493	8136	2831	8470	7042	6200	41248
8.นายศุภชัย สติรศิลป์	17	541	242	135	470	141	35	1581
9.นายนิรันดร์ บรรดาศักดิ์	53	2512	2100	906	2864	394	526	9355
10.นายกิตติชัย ปฏิภาณประเสริฐ	23	3045	852	268	568	320	90	5166
11.นางศิริพรรณ พันธุระโสภา	39	1962	2112	499	848	333	302	6095
12.พลโทอัครชัย จันทรวงศ์	15	1059	540	193	664	218	124	2813
13.นายบุญแทน ม่วงศรี	8	586	333	132	599	133	112	1903

ตารางที่ 2.3 (ต่อ)

หมายเลขผู้สมัคร ชื่อ-นามสกุล	นอกเขต และนอก ราชอาณาจักร	เมือง	บางบัว ทอง	บางใหญ่	ปากเกร็ด	บาง กรวย	ไทรน้อย	รวม ทั้งหมด
14.พลเอกวิจิตร สุขมาก	285	15574	7434	2120	6004	4310	873	36600
15.นายชาติ โกมลสุทธิ์	11	528	265	82	480	98	58	1522
16.พลตรีเสก ทองใจผา	12	694	619	105	487	126	49	2092
17.นายวิศพลพร แก้วบุญถ	8	1155	450	179	294	194	202	2482
18.นายชานาจ บุปผมาศ	23	5036	2467	662	2239	873	235	11535
19.นายวิบูลย์ ศิริวิโรจน์	20	2632	3527	736	4870	503	313	12601
20.นายอิทธิพล จำเริญ	37	3281	1398	524	756	723	577	7296
21.นายเกษมสุข ทรงวัชรารักษ์	38	17826	6258	4279	2807	22304	4438	37950
22.นายดำรง ม่วงงาม	15	2597	1181	286	2595	297	253	7224
23.นายอภิชาติ เจริญทรัพย์สมบัติ	5	401	239	103	335	121	32	1236
24.นายชูศักดิ์ กุศล	9	581	355	259	205	674	91	2174
25.นายศิเรก ถึงฝั่ง	149	15665	12815	4710	17136	6958	1766	59199
26.นายชูเชิด ฉิมคล้าย	11	538	314	122	270	911	58	2224
27.นายธงชัย เด็กกัมพร	10	1041	682	277	493	314	367	3184
28.นายภูษงค์ น้อยสง่า	17	426	275	92	206	233	28	1277
29.ส.อ.สุคนธ์ วัชรโรบล	16	487	272	57	205	79	55	1171
30.นายศักดิ์ ชิตมิ่ง	3	133	111	122	81	28	29	507
31.นางสาวพัชรี มากันต์	25	730	394	147	372	158	50	1876
32.นายสมบูรณ์ ศรีสุวรรณิช	59	1112	506	189	4636	208	44	6754
33.นายเกียรติศักดิ์ โรจน์นรินทร์	2	171	93	45	99	61	22	493
34.นายวิศาล ปัญจกุลวงศ์	4	347	182	70	282	78	42	1005
35.นายธีรเวทย์ ประมวลรัฐกร	39	1059	429	146	438	188	65	2364

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง จังหวัดนนทบุรี ปี 2549 (อัดสำเนา)

ซึ่งผู้ที่ได้รับคะแนนสูงสุดตามอันดับแรก มีประวัติส่วนตัว ดังรายละเอียดต่อไปนี้

(www.senate.go.th/81-90.htm.)

ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ได้คะแนนสูงสุดลำดับแรกคือ นายศิเรก ถึงฝั่ง มีประวัติส่วนตัว และการดำรงตำแหน่งทางการเมืองและสังคม ดังนี้

อายุ 60 ปี อาชีพข้าราชการบำนาญ
การศึกษาปริญญาโทรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ปริญญาตรีศึกษาศาสตร์บัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา มธช.
การดำรงตำแหน่ง นายอำเภอธารโต, เบตง จ. ยะลา อ. บางกรวย อ. ไทร
น้อย อ. ปากเกร็ด จ. นนทบุรี

ปลัดจังหวัดนนทบุรี รอง ผวจ. นนทบุรี ผู้ว่าราชการ จ. เพชรบูรณ์
คนไทยตัวอย่าง พ.ศ. 2530, คนดีมหาดไทย พ.ศ. 2538
บุคคลสำคัญของจังหวัดนนทบุรี ด้านปกครอง ปรากฏตามหนังสือ
เอกลักษณ์วัฒนธรรม จ. นนทบุรี

ที่อยู่ 139 ม. 2 ต. พิมลราช อ. บางบัวทอง จ. นนทบุรี

เบอร์โทรศัพท์ 02-9242144, 01-1144744

ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ได้คะแนนเป็นลำดับที่สอง คือ พล.ต.ต. บุญเลิศ นันทวิสิทธิ์ มี
ประวัติส่วนตัวและเคยดำรงตำแหน่งที่สำคัญ ดังนี้

อายุ 59 ปี

การศึกษา รปบ.ตร. โรงเรียนนายร้อยตำรวจ ปี พ.ศ. 2516

นรต. รุ่น 26

การดำรงตำแหน่ง อดีตรองผู้บัญชาการตำรวจภูธรภาค 1 (9 จังหวัด)

อดีตผู้บังคับการ-รองผู้บังคับการตำรวจภูธร จ. นนทบุรี, จ. ปทุมธานี

อดีตผู้กำกับการ สน. บางกอกน้อย สภ.อ. เมืองสระบุรี ผกก. ในสังกัด บข.

ตชด.

อดีตผู้กำกับการรองหัวหน้าตำรวจภูธร จังหวัดเพชรบูรณ์

สารวัตร-รองสารวัตร สน. วัดพระยาไกร สน. ปทุมวัน สน. พลับพลาไชย

เขต 2 สน. บางโพธิ์พาง

ประธานชมรมกอล์ฟใจสัมพันธ์ จ. นนทบุรี ประธานคณะกรรมการ

ปราบปรามยาเสพติด จ. นนทบุรี

ที่อยู่ สำนักงานกฎหมายนิติวิชและบัญชี 54/19 แยกพระนั่งเกล้า ถ. นนทบุรี

1 ต. บางกระสอ อ.เมือง จ. นนทบุรี

เบอร์โทรศัพท์ 05-9058039

ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ได้คะแนนเป็นลำดับที่สาม คือ นายเกษมสุข ทรงวัชรภรณ์ มี
ประวัติ และเคยดำรงตำแหน่งทางการเมืองและสังคม ดังนี้

อายุ 53 ปี

การศึกษา ปริญญาตรีบริหารธุรกิจ สาขาทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยราช

ภัฏวไลยอลงกรณ์ ปี พ.ศ. 2547

การดำรงตำแหน่ง อดีตสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด

ที่ปรึกษาโรงเรียนพณิชยการนนทบุรี

ประธานกรรมการขั้นพื้นฐาน โรงเรียนวัดบางระโห่ง

ประธานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 55

ประธานมูลนิธิโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการบางใหญ่

ประธาน อปพร. จังหวัดนนทบุรี (อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน)

ที่อยู่ 1124/770 ม. 4 ต. ตลาดขวัญ อ. เมือง จ. นนทบุรี

เบอร์โทรศัพท์ 01-6588789

จากข้อมูลที่เป็นประวัติส่วนตัวของผู้ที่ได้คะแนนสูงสุดตามลำดับแรก จะเห็นได้ว่าเป็นบุคคลที่ประชาชนส่วนใหญ่รู้จักเป็นอย่างดี เพราะเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและทางสังคม ในระดับสูง ซึ่งย่อมเป็นที่รู้จักของประชาชน ทำให้ประชาชนอาศัยความคุ้นเคยที่รู้จักเป็นประเด็นหลักในการตัดสินใจเลือกผู้สมัคร ประกอบกับเป็นบุคคลที่ทำงานร่วมกับประชาชนอยู่ก่อนแล้ว ยิ่งทำให้เข้าถึงกลุ่มผู้ใช้สิทธิได้สะดวกขึ้น ซึ่งก็เป็นไปตามวัฒนธรรมของสังคมไทย ที่ยังยึดหลักเกี่ยวกับความเป็นพวกพ้อง ที่อาศัยความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและระบบอุปถัมภ์เป็นหลักสำคัญในการดำรงชีวิต

จากตารางคะแนนที่ 2.3 กรณีที่เป็นคะแนนนอกเขตและนอกราชอาณาจักร มีข้อสังเกตที่น่าสนใจว่า ผู้ที่ได้รับคะแนนสูงสุดในส่วนนี้คือ พลเอกวิจิตร สุขมาก ซึ่งเป็นผู้ที่เคยดำรงตำแหน่งสำคัญในกระทรวงกลาโหม ประกอบกับเป็นสามีของคุณหญิงจินตนา สุขมาก อดีต สว. ในปี 2543 ลำดับรองลงมาคือ คุณดิเรก ถึงฝั่ง ส่วนลำดับที่สามคือ นายบุญเลิศ ชาญุทธเดช หรือที่รู้จักกันในนาม “ช้างใหญ่” ที่เป็นนักสื่อสารมวลชนและมีตำแหน่งเป็นบรรณาธิการหนังสือพิมพ์มติชน ที่มีการจำหน่ายไปยังต่างประเทศด้วย ทำให้เห็นถึงการตัดสินใจเลือกผู้สมัคร สว. ของบุคคลที่อยู่นอกเขตและนอกอาณาจักรว่า เลือกจากบุคคลที่มีชื่อเสียง และมีประวัติ ที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งรู้จักเป็นอย่างดี

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้า ส่วนใหญ่เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความคาดหวังของประชาชนเกี่ยวกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เขาต้องการ การไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือการมีส่วนร่วมของประชาชนทางด้านการเมืองซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าต่อไป งานวิจัยที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย

จิตรรา พรหมชุติมา (2541) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมการเลือกตั้งของประชาชนในชุมชนแออัด ในกรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัย พบว่า

1. การรับรู้ข่าวสารด้านการเมืองของประชาชนในชุมชนแออัด ในกรุงเทพมหานคร จะรับรู้จากสื่อโทรทัศน์ สำหรับความสนใจทางการเมือง ไม่มากนัก แต่มีความรู้ด้านการเมืองมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชาชนในชุมชนแออัด ได้รับอิทธิพลจากสื่อโทรทัศน์ ซึ่งสื่อเหล่านี้ย่อมมีส่วนช่วยให้ประชาชนในชุมชนแออัด ได้รับความรู้ด้านการเมืองเป็นอย่างดี

2. ทักษะคิดความคิดเห็นทางการเมืองของประชาชนในชุมชนแออัดที่มีต่อการเลือกตั้งนั้น มีความเห็นว่าเป็นสิทธิมากกว่าเป็นหน้าที่ สำหรับทัศนคติจะมีความเห็นต่อนักการเมืองในเชิงลบมากกว่าบวก โดยเห็นว่าการเลือกตั้งมีการซื้อสิทธิขายเสียงมาก แต่อย่างไรก็ดี การไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพราะต้องการคนดีเข้าสภา นอกจากนั้นยังมีความเชื่อและอุดมการณ์ในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย

3. การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในชุมชนแออัดในกรุงเทพมหานคร จะมีบทบาทแค่เฟื่องงูมากกว่าจะมีบทบาทในกิจกรรมเชื่อมโยงหรือเป็นกิจกรรมเข้าสู่การเมือง

4. ปัจจัยที่เป็นแรงจูงใจ ที่ทำให้ประชาชนในชุมชนแออัดในกรุงเทพมหานคร ไปเลือกตั้งเพราะ อยากได้ผู้แทนดี ดังนั้น คุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งจึงเป็นปัจจัยที่ทำให้ได้รับการเลือกตั้งด้วย แต่อย่างไรก็ดี การที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งจะได้รับการเลือกตั้งหรือไม่ก็ขึ้นอยู่กับผู้นำชุมชนและบทบาทของผู้สมัครรับเลือกตั้งด้วย สำหรับพฤติกรรมการเลือกตั้งของประชาชนในชุมชนแออัดจะพบว่า การแจกเงินมากที่สุด แต่อย่างไรก็ตามในชุมชนแออัดไม่เห็นด้วยกับการแจกเงินของผู้สมัครและหวัหะแนน

5. เมื่อเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไปกับผู้ที่มีการศึกษาค่ำกว่าระดับปริญญาตรี จะพบว่าผู้ที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป จะมีความสนใจทางด้านการเมือง มีความคิดเห็น มีบทบาทการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองและมีพฤติกรรมในการออกเสียงเลือกตั้งสูงกว่าผู้ที่มีการศึกษาค่ำกว่าระดับปริญญาตรี

เสาวนีย์ ศิริพจนานนท์ (2544) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การตัดสินใจของประชาชนในการเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร: ศึกษาเฉพาะกรณีเขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดสุโขทัย” ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในเขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดสุโขทัยได้ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง คิดเป็นร้อยละ 94.4 เมื่อพิจารณาเหตุผลที่ตัดสินใจไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ประชาชนในเขตเลือกตั้งให้เหตุผลว่า เป็นหน้าที่ของพลเมืองติดตามระบอบประชาธิปไตยและอยากได้คนดีมาบริหารบ้านเมือง ในการเลือกผู้แทนนั้น ผู้ไปลงคะแนนได้พิจารณาคัดเลือกผู้สมัครที่ตนคิดว่ามีความซื่อสัตย์สุจริตและสังกัดพรรคการเมืองที่มีนโยบายเป็นที่พึงพอใจของประชาชน ประชาชนได้ให้ความสนใจทั้งด้านคุณสมบัติของผู้สมัครและนโยบายของพรรค การตัดสินใจของประชาชนนั้นได้รับอิทธิพลจากการชักนำของบุคคลอื่น ๆ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเพื่อนและหัวหน้าคะแนนและจากสื่อทั้งภาครัฐและภาคเอกชน แต่อย่างไรก็ตามการตัดสินใจขั้นสุดท้าย เมื่อกาบัตรเลือกตั้ง ประชาชนส่วนใหญ่ยังคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนตนที่จะได้จากผู้สมัครและนโยบายจากพรรคการเมืองเป็นหลัก

อภิชัย รัตนะเจริญธรรม (2544) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและพรรคการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น” ผลการศึกษาพบว่า การตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและพรรคการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของนักศึกษาประกอบด้วย การพิจารณาทั้งผู้สมัครและพรรคการเมืองมากที่สุดและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและพรรคการเมือง ได้แก่ ปัจจัยทางสภาพเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ เศรษฐกิจ สาขาศึกษา ผลการเรียน ระดับรายได้ การเป็นสมาชิกองค์กร การเข้าร่วมกิจกรรม และการดำรงตำแหน่งกรรมการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เช่นเดียวกับปัจจัยอื่น ๆ ได้แก่ การรับรู้ข่าวสารข้อมูล ปัจจัยด้านระบบอุปถัมภ์ ปัจจัยอิทธิพลและผลต่างตอบแทนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (2543) ศึกษาวิจัยการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2543 พบว่า การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาครั้งนี้ ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากกว่าทุกครั้งที่ผ่านมา โดยมีจำนวนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งถึงร้อยละ 71.89 โดยแหล่งข้อมูลหรือสื่อที่ประชาชนติดตามข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้ง มีหลายหนทาง ทั้งจากสื่อในวงกว้าง เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และสื่อในวงแคบ เช่น เพื่อนบ้าน ชุมชน รวมทั้งสื่อในเชิงลึก เช่น อาสาสมัครต่าง ๆ ที่เข้าไปพบปะเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมรับฟังคำเสนอแนะ ข้อคิดเห็นและแจกจ่ายเอกสารเผยแพร่ ซึ่งประชาชนติดตามข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งจากสื่อในวงกว้างในอัตราส่วนที่มากกว่าสื่อในลักษณะอื่น โดยเฉพาะจากโทรทัศน์ ร้อยละ 90.5 ส่วนเหตุผลที่ประชาชนตัดสินใจไปใช้สิทธิเลือกตั้งเพราะ เป็นสิทธิหน้าที่ร้อยละ 74.6 และประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของสมาชิก

วุฒิสภาว่า ต้องเป็นผู้ที่ประพฤติดี มีประสบการณ์ มีความรู้ความสามารถ ร้อยละ 67.1 เป็นผู้ที่มีความเป็นกลางทางการเมือง โดยไม่มีความเกี่ยวข้องกับพรรคการเมืองหรือนักการเมือง ร้อยละ 47.2 และตัดสินใจเลือกผู้สมัครที่มีความผูกพันใกล้ชิดกับประชาชน ร้อยละ 39.5 ทั้งนี้ การที่ประชาชนทราบถึงความสำคัญของสมาชิกวุฒิสภาเป็นอย่างดี ย่อมแสดงให้เห็นว่าประชาชนเลือกตัวแทนของตน ด้วยการตัดสินใจของตนเองอย่างมีวิจารณญาณ และรู้เท่าทัน

ถวิลวดี บุรีกุล (2543) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2543” พบว่า ปัจจัยของความสัมพันธต่าง ๆ กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยเฉพาะปัจจัยด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ดังที่เคยมีผู้ศึกษาไว้มากมายในนานาประเทศ และการศึกษานี้สอดคล้องกับแนวคิดเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้ชายที่มักมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าผู้หญิง ผู้ที่อยู่ในวัยกลางคนมีส่วนร่วมมากกว่าผู้ที่อยู่ในกลุ่มอายุอื่น ๆ นอกจากนี้การมีส่วนร่วมทางการเมืองยังแตกต่างกันไปตามปัจจัยส่วนบุคคล เช่น ระดับการศึกษา อาชีพ ที่อยู่อาศัย และการศึกษานี้ยังพบความแตกต่างของชาวกรุงเทพมหานครทั้งที่อยู่ในเมืองและชนเมืองมีระดับการมีส่วนร่วมต่ำกว่าผู้ที่อยู่ในจังหวัดอื่น ๆ และสิ่งสำคัญคือ ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนชาวไทยอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมพบว่า การได้รับข่าวสารและความสนใจทางการเมือง ความเข้าใจทางการเมือง การเป็นสมาชิกกรรมการ ที่ปรึกษากลุ่ม ที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการเมือง และมีความรู้ที่เกี่ยวกับวุฒิสภา มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งกล่าวได้ว่า ประชาชนที่ได้รับข่าวสารสนใจ เข้าใจ มีความรู้ และเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองมากจะทำให้มีส่วนร่วมทางการเมืองมากด้วย นอกจากนี้ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ การศึกษา อายุ

ธนัน อนุমানราชชน จันทนา สุทธิจารีและไพรัช ตระการศิรินันท์ (2543) ทำการวิจัยเรื่อง “ทัศนคติของประชาชนต่อการเลือกตั้งวุฒิสมาชิกจังหวัดเชียงใหม่ 4 มีนาคม 2543” พบว่า เพศชาย อายุระหว่าง 31-44 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป ประกอบอาชีพราชการหรือรัฐวิสาหกิจ และมีรายได้สูงกว่า 7,000 บาทต่อเดือน เป็นผู้มีความรู้ดีที่สุด ในขณะที่ผู้ตอบเป็นเพศหญิง อายุไม่เกิน 30 ปี การศึกษาระดับประถมศึกษา ประกอบอาชีพกรรมกร เกษตรกร รับจ้างทั่วไป และมีรายได้ไม่เกิน 1,000 บาทต่อเดือน เป็นผู้มีความรู้ที่น้อยที่สุด นอกจากนี้ ในส่วนที่เกี่ยวกับความเห็นว่าคุณชนะการเลือกตั้งทั้งห้าคน มีความเหมาะสมหรือไม่ ผู้ตอบส่วนใหญ่ลงใจที่จะลงความเห็นว่าคุณชนะการเลือกตั้งมีความเหมาะสม ซึ่งหากพิจารณาในแต่ละตัวแปรแล้ว สรุปได้ว่า ผู้ที่มีรายได้สูงกว่า มีรายได้มากกว่าและประกอบอาชีพราชการหรือรัฐวิสาหกิจ มีแนวโน้มไม่ยอมรับผู้ชนะการเลือกตั้งมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาค่ำ มีรายได้ต่ำกว่า และประกอบอาชีพอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ราชการหรือ

รัฐวิสาหกิจ เช่นเดียวกับคำถามที่ว่า ผู้ชนะเลือกตั้ง ได้ใช้วิธีการที่เหมาะสมหรือไม่ในการแสวงหาความนิยม ผู้ตอบคำถามที่มีรายได้สูงกว่า มีรายได้มากกว่า และประกอบอาชีพราชการหรือรัฐวิสาหกิจ เห็นว่าผู้ชนะใช้วิธีการที่ไม่เหมาะสม แตกต่างจากผู้ที่มีการศึกษาดำกว่า มีรายได้น้อยกว่า และประกอบอาชีพอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ราชการหรือรัฐวิสาหกิจ ที่เห็นว่ามีเหมาะสมมากกว่า

แสวง รัตนมงคลมาส (2543) ทำการศึกษาเรื่อง “พฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา ครั้งแรก พ.ศ. 2543” ได้สรุปวิเคราะห์ผลการเลือกตั้งไว้ว่า ได้สมาชิกวุฒิสภา มา 2 ประเภท คือ ประเภท “นักสร้างภาพ” และประเภท “นักชื่อเสียง” ส่วนคนดี คนเด่น คนดังจริง ๆ แต่ไม่ได้สร้างภาพ ไม่เคยออกทีวี วิทยุ และสื่อต่าง ๆ เป็นประจำ มักไม่ได้รับเลือกตั้งเข้ามา สำหรับวุฒิสมาชิกสายการเมือง ประเภท ส.ว. เก่า และ ส.ส. เก่า รวมทั้งประเภทภรรยาของนักการเมือง และผู้ที่อยู่ในอุปถัมภ์ของนักการเมืองและพรรคการเมือง ซึ่งมีจำนวนประมาณครึ่งหนึ่งของวุฒิสภาครั้งนี้ ล้วนแต่ได้มาจากกลไกการจัดตั้งลากพา เช่นเดียวกับวุฒิสมาชิกสายข้าราชการและธุรกิจ ที่ไม่มีฐานมวลชนเป็นพื้นฐานเดิมมาก่อน ก็ได้มาด้วยวิธีการจัดตั้งลากพาเช่นเดียวกัน และได้วิเคราะห์ถึงสาเหตุเบื้องหลังที่ประชาชนไปใช้สิทธิจำนวนมากนั้นว่า ไม่ใช่เป็นการตื่นตัวจากสำนักแห่งความเป็นพลเมืองเป็นหลัก แต่เป็นการตื่นตัวจากความกลัว ที่มีบทลงโทษถึงตัว โดยบทลงโทษ 8 ประการ หากประชาชนได้รับรู้เข้าใจอย่างถูกต้อง โอกาสต่อไปของการใช้สิทธิลงคะแนนก็จะลดลง (www.thaitopic.com/mag/pol/wutsapa.htm#1)

ถวิลวดี บุรีกุลและคณะ (2545) ทำการศึกษาเรื่อง “พฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งและปัจจัยในการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2543” พบว่า ระดับการรับรู้ข่าวสารและความสนใจทางการเมืองมีความแตกต่างตามเพศ อายุ รายได้ อาชีพ การศึกษา สถานภาพสมรส ระยะเวลาที่อาศัยสถานที่อยู่ และการย้ายที่อยู่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เช่นเดียวกับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีความแตกต่างตามสภาพเศรษฐกิจสังคม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ยังพบว่า มีหลายปัจจัยที่ประชาชนใช้พิจารณาในการตัดสินใจเลือกผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภา ซึ่งสามารถจัดกลุ่มได้เป็น 9 ปัจจัยหลัก ปัจจัยที่มีความสำคัญอันดับแรกคือ ภาวะผู้นำ กล่าวคือ สมาชิกวุฒิสภาของเขาต้องพร้อมที่จะเป็นผู้นำ มีความซื่อสัตย์ต่องาน มีความคิดก้าวหน้า ไม่ทำสิ่งที่ผิดกฎหมาย ปัจจัยที่ 2 สถานะทางเศรษฐกิจและสังคม ปัจจัยที่ 3 ครอบครัวของผู้สมัคร ปัจจัยที่ 4 การให้หรือสัญญาจะให้ของกำนัลหรือสิ่งต่าง ๆ แก่ท้องถิ่น การโอบอ้อมผู้สมัครรายอื่น ปัจจัยที่ 5 สาขาอาชีพ ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ปัจจัยที่ 6 การเป็นคนท้องถิ่น ปัจจัยที่ 7 บุคลิกลักษณะ ปัจจัยที่ 8 การทำงานเพื่อสังคม และปัจจัยที่ 9 การมีชื่อเสียง

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ร่วมกับหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจในโครงการ “Marketing and Management Intelligence: MMI” ศึกษาพฤติกรรมทางการเมืองของวัยรุ่นในแง่มุมต่าง ๆ แบบ

โพกัสกรูป โดยใช้กลุ่มตัวอย่างนักศึกษามหาวิทยาลัยทั้งที่สนใจติดตามความเคลื่อนไหวทางการเมืองและที่ไม่สนใจ ผลการศึกษาพบว่า วัยรุ่นไทยปัจจุบันมีความสนใจติดตามความเคลื่อนไหวทางการเมืองอยู่แล้วเป็นประจำจากสื่อต่าง ๆ โดยสื่อโทรทัศน์เป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือหนังสือพิมพ์ และสื่อบุคคลคือเพื่อน ผู้ปกครอง ตามด้วยสื่อวิทยุ ส่วนใหญ่สนใจติดตามข่าวสารทางการเมืองจากรายการประเภทวิเคราะห์ข่าว และสถานการณ์ปัจจุบัน นอกจากนี้ยังพบว่า การวิเคราะห์ข่าวของพิธีกร มีอิทธิพลต่อแนวคิดทางการเมืองของวัยรุ่นกลุ่มที่สนใจการเมืองเป็นอย่างมาก ส่วนกลุ่มที่ไม่สนใจการเมืองจะเชื่อคำบอกเล่าของเพื่อน ตลอดจนครู อาจารย์

นอกจากนั้น วัยรุ่นทั้งสองกลุ่ม ระบุคุณสมบัติของนักการเมืองในฝันที่อยากให้เป็นตัวแทนรับสมัครเลือกตั้ง ควรมีอายุ 38-40 ปี ดัน ๆ ไม่ควรมีอายุน้อยหรือแก่เกินไป การศึกษาควรปริญญาโทขึ้นไป ไม่เคยมีประวัติค้างพรรอย มีประสบการณ์ทำงานที่ประสบผลสำเร็จ กล้าคิดกล้าทำ ดูดี น่าเชื่อถือ มีความเป็นผู้นำที่สุ่ม สามารถตัดสินใจได้ดี ควบคุมสถานการณ์และอารมณ์ตนเอง ได้ (www.tv4kids.org/autopage/show_pagephp?t=33&sid=381)

สุดาพร พัดแสง (2548) ทำการศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. 2548: ศึกษากรณีเขตเลือกตั้งที่ 2 จังหวัดเพชรบุรี” พบว่า ปัจจัยหลักที่มีอิทธิพลส่งต่อการตัดสินใจของประชาชนในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ได้แก่ ความรู้ ความเข้าใจทางการเมืองของผู้ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ภูมิหลังและคุณสมบัติส่วนตัวของผู้สมัคร กระบวนการและวิธีการหาเสียงของผู้สมัคร ปัจจัยรองลงมาได้แก่ ภูมิหลังของผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ส่งผลกระทบต่อผู้สมัครรับเลือกตั้ง ผลประโยชน์ของผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่จะได้รับ นโยบายของผู้สมัครและพรรคการเมืองที่ใช้ในการหาเสียง

จินดา วงศ์สวัสดิ์ (2548) ทำการศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 2 จังหวัดลำปาง” พบว่า การตัดสินใจเลือก ส.ส. มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาในการตัดสินใจ ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ส.ส. ตัดสินใจเลือกตั้งด้วยตนเอง ผู้นำชุมชนที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้ง ส.ส. มากที่สุดคือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สื่อที่มีผลต่อการเลือกตั้งมากที่สุดคือ การปราศรัยพบประชาชน เหตุผลที่กลุ่มตัวอย่างไปใช้สิทธิเลือกตั้งมากที่สุดคือ ต้องการเลือกคนที่คิดว่าดีที่สุดไปเป็นผู้แทนราษฎร นโยบายของพรรคการเมืองมีส่วนเป็นอย่างมากในการตัดสินใจเลือกตั้ง

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเพื่อศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกวุฒิสภา: ศึกษากรณีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาจังหวัดนนทบุรี ปี 2549 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยขอเสนอระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้ในการวิจัย อันประกอบด้วย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีรายละเอียดในแต่ละหัวข้อตามลำดับ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร คือ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป และเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา ซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตจังหวัดนนทบุรี ใน 6 อำเภอ คือ 1) อำเภอเมืองนนทบุรี 2) อำเภอปากเกร็ด 3) อำเภอบางบัวทอง 4) อำเภอบางกรวย 5) อำเภอบางใหญ่ และ 6) อำเภอไทรน้อย จำนวนทั้งสิ้น 413,927 คน ดังมีรายละเอียดตามตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งและไปใช้สิทธิเลือกตั้ง (แยกรายอำเภอ/เขต)

หน่วย : คน

อำเภอ/เขต	ผู้มีสิทธิ	ผู้ไปใช้สิทธิ
1. อำเภอเมืองนนทบุรี	258,353	143,325
2. อำเภอปากเกร็ด	148,566	86,546
3. อำเภอบางบัวทอง	146,671	83,293
4. อำเภอบางกรวย	71,026	42,784
5. อำเภอบางใหญ่	59,865	34,632
6. อำเภอไทรน้อย	38,621	23,347
รวม	714,102	413,927

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) จังหวัดนนทบุรี ปี 2549 (อัดสำเนา)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากประชากรมีลักษณะส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมและคงคุณสมบัติของประชากร การวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการสุ่มตัวอย่างตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1.2.1 กำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างจากประชากรทั้งสิ้น 413,927 คน โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของทาโร ยามาเน่ (Yamane Taro 1967: 866-887) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน

1.2.2 เมื่อได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างแล้ว ทำการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยจำแนกตามสัดส่วนประชากรในแต่ละอำเภอ ซึ่งมี 6 อำเภอ โดยใช้สูตร Nagtalon (อ้างถึงใน นำชัย ทนุผล 2531: 54-55) ดังนี้

$$n_i = \frac{nN_i}{N}$$

โดยที่ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
 N = จำนวนประชากรทั้งหมด
 N_i = จำนวนประชากรในแต่ละอำเภอ
 n_i = จำนวนตัวอย่างที่จะสุ่มจากประชากรแต่ละกลุ่ม

จากการคำนวณตามสูตรดังกล่าว จะได้สัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรายอำเภอ ดังนี้

ตารางที่ 3.2 จำนวนประชากรกลุ่มตัวอย่าง

หน่วย : คน

อำเภอ/เขต	ผู้ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
1. อำเภอเมืองนนทบุรี	143,325	139
2. อำเภอปากเกร็ด	86,546	83
3. อำเภอบางบัวทอง	83,293	80
4. อำเภอบางกรวย	42,784	41
5. อำเภอบางใหญ่	34,632	34
6. อำเภอไทรน้อย	23,347	23
รวม	413,927	400

1.2.3 เลือกตัวอย่างที่จำแนกตามอำเภอ โดยใช้วิธีสุ่มแบบง่าย (Simple random sampling) จนได้ครบตามสัดส่วนที่กำหนดในข้อ 1.2.2

1.2.4 กลุ่มตัวอย่างที่เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ซึ่งผู้วิจัยทำการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง ประกอบด้วย สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี จำนวน 18 คน และ นักศึกษาปริญญาโท สาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ส.ว. จังหวัดนนทบุรี ปี 2549 จำนวน 6 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วยแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 แบบสอบถามประชาชนผู้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา มีทั้งหมด 3 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกวุฒิสภา จังหวัดนนทบุรี ปี 2549 แบ่งออกเป็น 6 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ปัจจัยทางสภาพสังคมและเศรษฐกิจ

ส่วนที่ 2 ปัจจัยในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

ส่วนที่ 3 ปัจจัยระบบอุปถัมภ์

ส่วนที่ 4 ปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

ส่วนที่ 5 ปัจจัยของอิทธิพลและผลต่างตอบแทน

ส่วนที่ 6 ปัจจัยสำคัญที่ตัดสินใจเลือกผู้สมัคร ส.ว.

ตอนที่ 3 เป็นข้อเสนอแนะอื่น ๆ ของผู้ตอบแบบสอบถาม

2.2 แบบสัมภาษณ์สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ประเด็นที่ใช้ในการสัมภาษณ์ในเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกวุฒิสภา เป็นคำถามปลายเปิด เป็นการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก เพื่อให้ผู้ถูกสัมภาษณ์สามารถแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

วิธีการสร้างแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ มีขั้นตอนดังนี้

- 1) ศึกษาทฤษฎีและทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดเนื้อหาในแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์
- 2) ร่างแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์โดยการแบ่งเนื้อหาออกเป็นหัวข้อ เพื่อให้ผู้ตอบได้แสดงความคิดเห็น ได้สะดวกและให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ รวมทั้งง่ายต่อการทดสอบสมมติฐาน ตามประเด็นในกรอบแนวคิดการวิจัย
- 3) นำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้น เสนออาจารย์ที่ปรึกษาหลักและอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม เพื่อตรวจสอบแก้ไข ให้คำปรึกษา เสนอแนะ และปรับปรุงแก้ไข
- 4) นำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการแก้ไขปรับปรุงแล้ว เสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 2 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา โดยผู้วิจัยได้ขอความร่วมมือผู้เชี่ยวชาญหรือผู้รอบรู้ทางสาขาวิชารัฐศาสตร์ 2 ท่าน เป็นผู้ช่วยตรวจสอบเครื่องมือเพื่อว่าแบบสอบถามมีความเที่ยงตรงตามเนื้อหา สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ส่วนการตรวจสอบความเชื่อมั่นผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับประชาชนที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความเข้าใจในแบบสอบถาม การใช้เวลาในการตอบในกรณีผู้ตอบสามารถอ่านออกได้ดี นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสัมภาษณ์และซักถามถึงปัญหาจากการตอบแบบสอบถาม
- 5) ปรับปรุงแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีการดำเนินการดังนี้

3.1 ข้อมูลปฐมภูมิ รวบรวมเอกสารทางวิชาการจากแหล่งสำคัญต่างๆ โดยการศึกษาเอกสาร สิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกวุฒิสภา นำมาสรุปวิเคราะห์ และทำการบันทึกเนื้อหาจากการศึกษาเอกสาร

3.2 ข้อมูลทุติยภูมิ เก็บรวบรวมในพื้นที่ที่กำหนด ในช่วงเดือน พฤศจิกายน 2549 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2551

3.2.1 การรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม

1) ผู้วิจัยขอหนังสือจากสำนักบัณฑิตเพื่อขอความอนุเคราะห์จากประชากรที่ทำการวิจัยในการตอบแบบสอบถาม

2) ติดต่อขอความร่วมมือจากท่านสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อเป็นผู้ช่วยในการแจกแบบสอบถามส่วนหนึ่ง และ อีกส่วนหนึ่งผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปให้ประชากรในการวิจัยตอบและรับกลับด้วยตนเอง

3) รวบรวมข้อมูลที่ได้เพื่อบำเนิการขั้นต่อไป

ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามออกไปจำนวน 400 ฉบับ ได้รับกลับคืนมาจำนวน 389 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 97.25 ของจำนวนที่ส่งออก

3.2.2 การรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์

1) ผู้วิจัยขอหนังสือจากสำนักบัณฑิตเพื่อขอความอนุเคราะห์จากประชากร ที่ทำการวิจัยในการสัมภาษณ์

2) กำหนดรายชื่อสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนักศึกษาปริญญาโท สาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช ที่ต้องการสัมภาษณ์

3) นัดหมายเพื่อกำหนดวันและเวลาที่จะสัมภาษณ์

4) สัมภาษณ์โดยใช้แบบสัมภาษณ์

5) รวบรวมข้อมูลที่ได้เพื่อบำเนิการขั้นต่อไป

การสัมภาษณ์ สัมภาษณ์โดยตัวผู้วิจัยเอง ซึ่งมีบางคนที่ไม่สะดวกจะให้การสัมภาษณ์ จึงคงเหลือสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่สัมภาษณ์จำนวน 13 คน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่เกี่ยวข้องได้ ผู้วิจัยนำมาประมวลผลข้อมูลโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์และใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล ส่วนข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการใช้สถิติ คือ ความถี่ ร้อยละ เพื่อพรรณาลักษณะข้อมูลในด้านปัจจัยทางสภาพสังคมและเศรษฐกิจ ปัจจัยในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ปัจจัยระบบอุปถัมภ์ ปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ปัจจัยของอิทธิพลและผลต่างตอบแทน และความคิดเห็นเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกสมาชิกวุฒิสภา ส่วนการทดสอบสมมติฐานใช้การทดสอบ ไค-สแควร์ (Chi-Square test)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกวุฒิสภา: ศึกษากรณีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาจังหวัดนนทบุรี ปี 2549 นำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบของตารางและบรรยายประกอบ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกวุฒิสภา จังหวัดนนทบุรี

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับการตัดสินใจเลือกสมาชิกวุฒิสภา จังหวัดนนทบุรี

สำหรับรายละเอียดมีดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ การเป็นสมาชิกขององค์กร/ชมรม/ชุมนุม การดำรงตำแหน่งกรรมการขององค์กร/ชุมชน/ชุมนุม และสาเหตุที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ส.ว. แสดงดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 ร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม (n = 389)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
1. ชาย	218	56.0
2. หญิง	171	44.0
รวม	389	100.0

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
2. อายุ		
1. 18 - 27 ปี	68	17.5
2. 28 - 37 ปี	139	35.7
3. 38 - 47 ปี	117	30.1
4. 48 ปี ขึ้นไป	65	16.7
รวม	389	100.0
3. ระดับการศึกษาสูงสุด		
1. มัธยมศึกษา	91	23.4
2. ปวช. / ปวส.	110	28.3
3.ปริญญาตรี	172	44.2
4. สูงกว่าปริญญาตรี	16	4.1
รวม	389	100.0
4. อาชีพ		
1. รับราชการ / พนักงานของรัฐ	49	12.6
2. ค้าขาย / ประกอบอาชีพส่วนตัว	116	29.8
3. พนักงานบริษัทเอกชน	132	33.9
4. เกษตรกร	17	4.4
5. รับจ้างทั่วไป	68	17.5
6. ข้าราชการบำนาญ	7	1.8
รวม	389	100.0
5. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
1. ไม่เกิน 15,000 บาท	231	59.4
2. 15,001 - 25,000 บาท	115	29.6
3. 25,001 - 35,000 บาท	42	10.8
4. มากกว่า 35,000 บาท	1	0.3
รวม	389	100.0

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
6. เป็นสมาชิกขององค์กร / ชมรม / ชุมนุม		
1. ประเภทองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น	22	5.7
2. ประเภทกีฬา / บันเทิง	40	10.3
3. ประเภทศิลปวัฒนธรรม	8	2.1
4. ประเภทบำเพ็ญประโยชน์	16	4.1
5. ไม่ได้เป็นสมาชิกองค์กรใด	303	77.9
รวม	389	100.0
7. เคยดำรงตำแหน่งกรรมการขององค์กร / ชุมนุม / ชุมนุม ในข้อ 8		
1. เคย	31	8.0
2. ไม่เคย	358	92.0
รวม	389	100.0
8. สาเหตุที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ส.ว. ในครั้งนี้		
1. เป็นหน้าที่ของพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย	270	69.4
2. กลัวถูกตัดสิทธิหลาย ๆ ประการ	119	30.6
รวม	389	100.0

จากตารางที่ 4.1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย (ร้อยละ 56.0) มีอายุระหว่าง 28 - 37 ปี (ร้อยละ 35.7) รองลงมาได้แก่ 38 - 47 ปี (ร้อยละ 30.1) มีระดับการศึกษาสูงสุดได้แก่ ปวช. / ปวส. (ร้อยละ 44.2) มีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน (ร้อยละ 33.9) รองลงมาได้แก่ ค้าขาย / ประกอบอาชีพส่วนบุคคล (ร้อยละ 29.8) ส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนไม่เกิน 15,000 บาท (ร้อยละ 59.4) ไม่ได้เป็นสมาชิกองค์กรใด (ร้อยละ 77.9) ไม่เคยดำรงตำแหน่งกรรมการขององค์กร / ชมรม / ชุมนุมใด (ร้อยละ 92.0) ส่วนใหญ่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ส.ว. เพราะเป็นหน้าที่ของพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย (ร้อยละ 69.4)

**ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกวุฒิสภา
จังหวัดนนทบุรี แสดงดังตารางที่ 4.2-4.7**

ตารางที่ 4.2 ร้อยละของปัจจัยทางสภาพสังคมและเศรษฐกิจ ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือก ส.ว.
จังหวัดนนทบุรี (n = 389)

ปัจจัยทางสภาพสังคมและเศรษฐกิจ	จำนวน	ร้อยละ
1. ความรู้ความเข้าใจว่าการเลือกตั้ง ส.ว. เป็นบทบาทหน้าที่ ของประชาชนชาวไทยทุกคนที่ต้องแสดงออกตามระบอบ ประชาธิปไตย		
1. ใช่	308	79.2
2. ไม่ใช่	56	14.4
3. ไม่แน่ใจ	25	6.4
รวม	389	100.0
2. กฎหมายกำหนดให้ผู้รับการแจกเงิน / สิ่งของ ฯลฯ ไม่มี ความคิด จะส่งผลให้		
1. มีการแจกมากขึ้น	256	65.8
2. มีการแจกน้อยลง	63	16.2
3. ไม่แน่ใจ	70	18.0
รวม	389	100.0
3. ความเชื่อมั่นต่อการตัดสินใจเลือก ส.ว. เนื่องจากจะสามารถ ทำหน้าที่เพื่อบ้านเมืองได้ตลอดระยะเวลาการทำงาน 6 ปี		
1. ใช่	227	58.4
2. ไม่ใช่	40	10.3
3. ไม่แน่ใจ	122	31.4
รวม	389	100.0

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ปัจจัยทางสภาพสังคมและเศรษฐกิจ	จำนวน	ร้อยละ
4. สิ่งที่ใช้พิจารณา ในการตัดสินใจช่วยเหลือ		
1. เป็นผู้มีบุญคุณต่อท่าน	36	9.3
2. เป็นผู้ที่ท่านรู้จักคุ้นเคยดี	74	19.0
3. เป็นผู้ที่สังคมยอมรับ	52	13.4
4. เป็นเพื่อนร่วมสถาบันของท่าน	30	7.7
5. เป็นคนดี มีความรู้ และซื่อสัตย์สุจริต	197	50.6
รวม	389	100.0

จากตารางที่ 4.2 พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นว่า ปัจจัยทางสภาพสังคมและเศรษฐกิจที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือก ส.ว. ได้แก่ การเลือกตั้ง ส.ว. เป็นบทบาทหน้าที่ของประชาชนชาวไทยทุกคนที่ต้องแสดงออกตามระบอบประชาธิปไตย (ร้อยละ 79.2) ส่วนใหญ่มีความเห็นว่าตามกฎหมายใหม่ ผู้รับแจกไม่ผิด การแจกเงินสิ่งของ จะมีการแจกมากขึ้น (ร้อยละ 65.8) การตัดสินใจเลือก ส.ว. คนนี้ เพราะเชื่อมั่นว่าเขาจะสามารถทำหน้าที่เพื่อบ้านเมือง ได้ตลอดระยะเวลาการทำงาน 6 ปี (ร้อยละ 58.4) และกลุ่มตัวอย่าง ระบุว่า หากต้องตัดสินใจช่วยเหลือใคร จะพิจารณาเป็นอันดับแรก คือ เป็นคนดี มีความรู้ และซื่อสัตย์สุจริต (ร้อยละ 50.6) รองลงมาได้แก่ เป็นผู้ที่รู้จักคุ้นเคยดี (ร้อยละ 19.0) ตามลำดับ

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ด้านปัจจัยทางสภาพสังคมและเศรษฐกิจ

ผลจากการสัมภาษณ์ พบว่า ผู้ที่ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ให้เหตุผลของการออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งครั้งนี้ว่า คือปัจจัยด้านสภาพสังคมของผู้ให้สัมภาษณ์เอง ที่เป็นการรู้จักหน้าที่ บทบาทของตนเอง มีความรู้ความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตยที่ต้องออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง โดยส่วนใหญ่เห็นว่า เป็นหน้าที่ของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญที่กำหนดไว้ และกลัวเสียสิทธิตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ โดยเฉพาะผู้ที่ลงสมัครรับเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลัวที่ขาดคุณสมบัติในการลงสมัครรับเลือกตั้ง ดังคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

“ปัจจัยด้านสภาพสังคมนะ ถือเป็นการรักษาสิทธิ และใช้สิทธิตามรัฐธรรมนูญ ที่กำหนดไว้ โดยเฉพาะผม ซึ่งเป็นนักการเมืองท้องถิ่น ยึดมีความจำเป็นที่สำคัญ เพราะมีผลโดยตรงต่อการที่ผมจะลงรับสมัครรับเลือกตั้ง ถือว่าเป็นการทำหน้าที่ตามที่กฎหมายรัฐธรรมนูญกำหนดไว้” (พิสุทธิ อังจันทร์เพ็ญ สัมภาษณ์ 18 มกราคม 2551)

“ก็เป็นหน้าที่ของเราที่ต้องไปใช้สิทธิ ก็เลยต้องออกไปเลือกตั้ง ที่สำคัญ ถือว่าเราได้ใช้สิทธิในการมีส่วนร่วมตามหลักของระบอบประชาธิปไตย” (ฉวีราษ วัฒนาทร สัมภาษณ์ 18 มกราคม 2551)

“ความเป็นหน้าที่ของปวงชนชาวไทย ที่ต้องไปใช้สิทธิ เพื่อส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ตามที่กฎหมายกำหนด เราจะได้ไม่เสียสิทธิทางการเมืองที่ระบุไว้” (ฉวีชาดา มงคลเจริญ สัมภาษณ์ 19 มกราคม 2551)

“การที่เราเป็นข้าราชการ รู้หน้าที่ เพราะเหตุที่กฎหมายกำหนดบังคับไว้ เราก็ต้องไปอยู่แล้ว เพราะไม่อย่างนั้นก็จะกระทบต่อสิทธิที่เราพึงมี และก็เป็นตัวอย่างที่ดีให้กับประชาชนด้วยที่จะต้องออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งกัน” (สมรรัตน์ อรรถนิตย์ สัมภาษณ์ 20 มกราคม 2551)

“ต้องการใช้สิทธิที่เรามี จากการที่กฎหมายกำหนดไว้ เราเป็นพนักงานของ กกต. ยิ่งสำคัญใหญ่ ต้องออกไปใช้สิทธิตามหน้าที่” (ฐิตินันท์ วัชรกุล สัมภาษณ์ 4 กุมภาพันธ์ 2551)

“ผมไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เพราะกลัวเสียสิทธิ ถ้าผมไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งครั้งนี้ จะมีผลต่อการลงสมัคร สจ. ก็จะขาดคุณสมบัติ ไม่มีสิทธิที่จะลงสมัคร จึงเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ผมต้องออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง สว.” (มานิช จันทวงศ์ สัมภาษณ์ 25 มกราคม 2551)

“ทุกคนมีหน้าที่ต้องไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ เพื่อทำหน้าที่แทนเรา เพื่อเข้าไปตรวจสอบ ถ่วงดุล การบริหารงาน และทำให้เราไม่เสียสิทธิทางการเมือง ตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้” (วิรัตน์ เกียรติสันติกุล สัมภาษณ์ 26 มกราคม 2551)

“รู้ว่ามันเป็นหน้าที่ ที่บังคับไว้ตามกฎหมาย เราเป็นนักการเมืองมีความจำเป็นจะต้องรักษาสิทธิ เป็นการทำหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับเราโดยตรง ไม่เช่นนั้นแล้วเราจะขาดคุณสมบัติ ในการที่จะลงสมัครรับเลือกตั้งอีก” (ไชยวัฒน์ เข้มนาถ สัมภาษณ์ 27 มกราคม 2551)

“ต้องไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เพราะเป็นคนไทย มีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 เพื่อทำหน้าที่ของคนไทย ในการคัดสรรเลือกคนดีเข้าไปทำงานให้กับบ้านเมือง เพื่อเข้าไปตรวจสอบนักการเมือง และกลั่นกรองกฎหมายที่จะออกมาบังคับใช้ และไม่ให้เกิดผลกระทบต่อสิทธิที่เราจะต้องสูญเสียไปถ้าไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง” (ไพโรจน์ สุขจัน สัมภาษณ์ 27 มกราคม 2551)

“เป็นปัจจัยด้านสังคม ตอบบทบาทหน้าที่ที่เราต้องปฏิบัติ เพื่อเลือกคนไปทำหน้าที่แทนเรา เป็นการมีส่วนร่วมตามระบอบประชาธิปไตย ที่สำคัญมีบทบัญญัติการเสียดสิทธิทางการเมืองไว้ด้วย” (อรุณ พรหมเอี่ยม สัมภาษณ์ 3 กุมภาพันธ์ 2551)

นอกจากปัจจัยทางสภาพสังคมของผู้ให้สัมภาษณ์ ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งแล้ว ปัจจัยทางสภาพสังคมของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา ก็เป็นปัจจัยสำคัญในการลงคะแนนเลือกตั้งให้ โดยผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่กล่าวว่า ปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่ใช้ในการตัดสินใจเลือกสมาชิกวุฒิสภาก็คือ การพิจารณาจากคุณลักษณะส่วนบุคคลของตัวผู้สมัคร ที่มีบทบาทปรากฏต่อสาธารณชน อันปรากฏอย่างเด่นชัด และบุคคลทั่วไปปรับทราบกันเป็นอย่างดี โดยเห็นว่าการที่จะตัดสินใจเลือกผู้สมัครคนไหน ผู้สมัครคนนั้นต้องเป็นคนดี มีความรู้ ความสามารถ และมีบทบาทเป็นที่ประจักษ์แก่ประชาชน มีความเป็นกลาง และกล้าตรวจสอบฝ่ายบริหาร ซึ่งเห็นได้จากการให้สัมภาษณ์ที่กล่าวถึงปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่ใช้เพื่อการตัดสินใจเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งดังต่อไปนี้

“ตัวบุคคล ที่มีความรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ที่เขามีความน่าเชื่อถือ มีคุณวุฒิ มีคุณสมบัติเฉพาะบุคคลที่โดดเด่น และการเข้าถึงประชาชนเป็นส่วนส่งเสริม” (พิสุทธิ อังจันทร์เพ็ญ สัมภาษณ์ 18 มกราคม 2551)

“ดูจากประวัติส่วนตัว การทำงานที่ผ่านมา เขาเป็นคนเข้ากับประชาชน ได้มากแค่ไหน คุณสมบัติเฉพาะตัว การมีตำแหน่งที่คนส่วนใหญ่รู้จัก มีความน่าเชื่อถือ เคยทำคุณประโยชน์ให้กับสังคม มีความประพฤติที่แสดงออกต่อสาธารณชนดี” (วุฒิชัย คุษาทอง สัมภาษณ์ 18 มกราคม 2551)

“คนที่มีความรู้ความสามารถ ทำประโยชน์ให้กับประเทศชาติได้ มีความรู้ มีประสบการณ์ เป็นที่ยอมรับของสังคมและมีชื่อเสียง” (ฉิชาดา มงคลเจริญ สัมภาษณ์ 19 มกราคม 2551)

“ดูจากประวัติผู้สมัคร ที่เป็นคนดี จะสอบถามจากคนคุ้นเคยว่าเขามีคุณสมบัติเป็นอย่างไร แล้วนำมาพิจารณาก่อนตัดสินใจลงคะแนนให้” (สมรรัตน์ อรรถนิตย์ สัมภาษณ์ 20 มกราคม 2551)

“เป็นคนดี มีความรู้ความสามารถ มีผลงานตั้งแต่รับราชการในอดีต” (มานิช จันทวงศ์ สัมภาษณ์ 25 มกราคม 2551)

“เป็นคนดี เพียบพร้อมทุกด้าน ทั้งในเรื่องวิชาการ การเป็นนักกฎหมาย นักปกครอง” (วิรัตน์ เกียรติสันติกุล สัมภาษณ์ 26 มกราคม 2551)

“เป็นคนดี มีความรู้ ความสามารถ ในการประสานงานต่าง ๆ ช่วยเหลือสังคม โดยสังคมยอมรับ และยอมรับในตัวเขา” (สมจิตร ทรงวัชรารักษ์ สัมภาษณ์ 26 มกราคม 2551)

“เป็นคนดี มีความรู้ ความสามารถ มีชื่อเสียง มีผลงาน วางตัวเป็นกลาง” (สุเทพ ธรรมชูเชาว์รัตน์ สัมภาษณ์ 26 มกราคม 2551)

“มีความรู้ ความสามารถ ในการประสานงาน ตรวจสอบ ควบคุมการออกกฎหมาย ตามรัฐธรรมนูญ และเป็นคนดี มีคุณธรรม สามารถสร้างสรรค์สังคม ประเทศชาติได้” (วิเชียร สกลเวชานันท์ สัมภาษณ์ 27 มกราคม 2551)

“ดูบุคลิก ที่มีผลงานเป็นรูปธรรม เป็นคนดีมีคุณธรรม สามารถประสานงาน ได้ทุกองค์กร และต้องเป็นคนกล้าหาญ ในการทำงานตามบทบาทที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ คือ ทำหน้าที่ตรวจสอบควบคุมฝ่ายบริหารและกลั่นกรองกฎหมาย” (ไชยวัฒน์ เข้มเนาะ สัมภาษณ์ 27 มกราคม 2551)

“เป็นคนที่มีความรู้ด้านกฎหมายเป็นพิเศษ สามารถกลั่นกรองกฎหมาย ข้อสำคัญควรเป็นคนกล้าหาญในการตรวจสอบฝ่ายบริหารด้วยใจเป็นธรรม” (ไพโรจน์ สุขจัน สัมภาษณ์ 27 มกราคม 2551)

“เป็นคนดี มีความรู้ความสามารถ มีวุฒิภาวะสูง อยู่ในระดับที่มีความเป็นกลาง” (ปรีชา ฉอสุวรรณชาติ สัมภาษณ์ 27 มกราคม 2551)

“เป็นคนดี ช่วยงานสังคมต่าง ๆ เป็นคนทำคุณประโยชน์ให้กับบ้านเมืองส่วนรวม” (ทองดี บุตรรักษ์ สัมภาษณ์ 3 กุมภาพันธ์ 2551)

“เป็นคนดี มีความรู้ ความสามารถ และสามารถทำงานตามบทบาทของ ส.ว. ตามรัฐธรรมนูญ ในเรื่องของการควบคุม ตรวจสอบและกลั่นกรองกฎหมาย ได้อย่างแข็งแรง” (สมล บัววิบาล สัมภาษณ์ 3 กุมภาพันธ์ 2551)

“ดูผลงาน วุฒิภาวะทางการศึกษา ต้องเป็นคนที่มีความรู้เรื่องของกฎหมายรัฐธรรมนูญพอสมควร เพื่อที่จะได้แสดงบทบาทหน้าที่ ได้อย่างมีศักยภาพ” (อรุณ พรหมเอี่ยม สัมภาษณ์ 3 กุมภาพันธ์ 2551)

จากผลของการสัมภาษณ์ดังกล่าว สรุปได้ว่า ปัจจัยด้านสภาพสังคมและเศรษฐกิจเป็นปัจจัยสำคัญที่บุคคลส่วนใหญ่เห็นว่า ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกวุฒิสภา โดยได้กล่าวถึงปัจจัยทางสภาพสังคมและเศรษฐกิจของผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ได้คะแนนสูงสุด 3 ลำดับแรกว่า

“คุณคิดแรก มีปัจจัยจากการที่เป็นคนคุ้นเคยของชาวบ้าน เคยทำงานอยู่ในจังหวัดมาก่อน มีการพัฒนาชุมชน ทำให้มีคนรู้จักมาก เป็นที่มาของคะแนนที่ได้รับ (ฉวีราษ วัฒนาทร สัมภาษณ์ 18 มกราคม 2551)

“คุณดิเรก ได้จากการเป็นข้าราชการระดับสูงที่มีลูกน้องเยอะ มีชื่อเสียง มีภูมิหลังที่ดี การมีชื่อเสียงที่สังคมรับรู้ ทำให้ตัดสินใจเลือก จึงได้คะแนนมาจากส่วนนี้มาก” (ฉิชาดา มงคลเจริญ สัมภาษณ์ 19 มกราคม 2551)

“คุณดิเรก มีผลงานในพื้นที่ จากการที่เคยดำรงตำแหน่งรองผู้ว่าจังหวัดนนทบุรี เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนส่วนใหญ่ได้รู้จัก ประกอบกับไม่มีประวัติในทางเสียหาย เลยทำให้ได้รับคะแนนมาจากปัจจัยนี้” (สมรัตน์ อรรถนิษฐ์ สัมภาษณ์ 20 มกราคม 2551)

“คุณดิเรก เป็นอดีตข้าราชการ ที่มีผลงานตลอดระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง เป็นที่ประจักษ์แก่ประชาชนทั่ว ๆ ไป” (มานิช จันทวงศ์ สัมภาษณ์ 25 มกราคม 2551)

“ท่านดิเรก เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถในการบริหาร การปกครอง มาตลอด อาชีพรับราชการ และเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ที่ดี ไม่ว่าจะในด้านวิชาการ หรือกฎหมาย” (วิรัตน์ เกียรติ สันติกุล สัมภาษณ์ 26 มกราคม 2551)

“คุณดิเรก เป็นอดีตข้าราชการ เคยเป็นนายอำเภอแทบทุกอำเภอ ในจังหวัดนนทบุรี สร้างสรรค์ในเรื่องกีฬา ชมรมคนชรา และในเรื่องของความยุติธรรม เป็นคนดี ที่ประชาชนให้การยอมรับ โดยเฉพาะการพัฒนาชุมชน” (สุเทพ ธรรมชูเชาว์รัตน์ สัมภาษณ์ 26 มกราคม 2551)

“ท่านดิเรก เป็นคนดี เคยทำงานร่วมกับท่านตั้งแต่รับราชการจนเกษียณอายุ เป็นที่รู้จักของคนทั่วไป ให้ความช่วยเหลือและมีความคุ้นเคยเป็นอย่างดี” (วิเชียร สกฤตเวชานันท์ สัมภาษณ์ 27 มกราคม 2551)

“คุณดิเรก เคยให้ความช่วยเหลือในช่วงที่รับราชการ เป็นรองผู้ว่านนทบุรี ทำให้ประชาชนยอมรับ และเคยช่วยส่งเสริมการพัฒนาด้านกีฬา ซึ่งท่านชอบเป็นชีวิตจิตใจ” (ไชยวัฒน์ เข้มเนาค สัมภาษณ์ 27 มกราคม 2551)

“ท่านดิเรก เป็นคนดี มีความรู้ ความสามารถ อีกทั้งยังเป็นนักปกครองระดับสูง ตั้งแต่ผมได้สัมผัสกับท่าน ในช่วงที่รับราชการเป็นผู้ว่านั้น ท่านเป็นคนมือสะอาด ไม่ชอบระบบคอร์รัปชัน ทำงานแบบตรงไปตรงมา ทำให้ประสิทธิภาพของงานออกมาดี และเป็นที่พึงพอใจอย่างมากกับบรรดาข้าราชการ และสมาชิก อบจ.ทุกคน โดยไม่ถือตัว และยังเป็นคนที่คอยติดตามผลงานเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นท่านจะทำการแก้ไขด้วยหลักรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ จนทำให้บรรดาดูตดูประสงฆ์ของงานนั้นเสมอ สมัยที่ท่านเป็นรองผู้ว่า ผมได้ร่วมงานกับท่าน ต้องประสานงานในบางโครงการที่จัดสรรให้ อบจ. ตัวท่านเองมีความสนใจและรักในเรื่องของคนตรี กีฬา จึงจัดสรรงบประมาณสนับสนุนอย่างต่อเนื่องให้กับชุมชนและท้องถิ่น ครบถ้วนน่าจะเป็นความสัมพันธ์ที่ช่วยให้ประชาชนตัดสินใจลงคะแนนเลือกตั้งให้กับท่าน” (ไพโรจน์ สุขจันทร์ สัมภาษณ์ 27 มกราคม 2551)

“คุณติเรก ได้มาจากศักยภาพส่วนบุคคลเป็นหลัก ที่เคยเป็นถึงรองผู้ว่าราชการของจังหวัด เป็นคนดี มีชื่อเสียง” (สมล บัวภิบาล สัมภาษณ์ 3 กุมภาพันธ์ 2551)

ในรายชื่อของ พล.ต.ต. บุญเลิศ นันทวิสิทธิ์ มีผู้ให้ความเห็นว่า

“คุณบุญเลิศ เป็นอดีตข้าราชการที่มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ โดยเฉพาะการปราบปรามยาเสพติด ทำให้หลายคนรู้จักเขา” (มาโนช จันทวงศ์ สัมภาษณ์ 25 มกราคม 2551)

และในส่วนของคุณเกษมสุข ทรงวัชรภรณ์ นั้น มีผู้ให้ความเห็นถึงปัจจัยทางสภาพสังคมและเศรษฐกิจ ที่ได้รับคะแนนจากการเลือกตั้ง ว่า

“คุณเกษมสุข ได้มาจากการช่วยเหลือสังคม การพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยการสนับสนุนช่วยเหลือในด้านการศึกษา ให้แก่โรงเรียนในท้องถิ่นต่าง ๆ ที่ขาดแคลนในเรื่องของปัจจัยต่าง ๆ มาโดยตลอด” (มาโนช จันทวงศ์ สัมภาษณ์ 25 มกราคม 2551)

“คุณเกษมสุข ได้มาจากการที่เขาชอบช่วยเหลือสังคม ช่วยเหลือพรรคพวก ช่วยงานสังคมต่าง ๆ ทั้งให้ทุนการศึกษาแก่โรงเรียน สนับสนุนการกีฬาของจังหวัด” (ทองดี บุตรรักษ์ สัมภาษณ์ 3 กุมภาพันธ์ 2551)

จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้อย่างชัดเจนว่าปัจจัยทางสภาพสังคมและเศรษฐกิจของคุณติเรก ถึงฝั่ง มีผลต่อการได้รับคะแนนในการเลือกตั้งมาเป็นลำดับแรก ซึ่งสอดคล้องกับผลที่ได้จากแบบสอบถามที่ระบุว่า หากต้องตัดสินใจช่วยเหลือใคร จะพิจารณาเป็นอันดับแรก คือ เป็นคนดี มีความรู้ และซื่อสัตย์สุจริต ซึ่งคุณสมบัติด้านนี้ของคุณติเรก ถึงฝั่ง โดดเด่นมากกว่าผู้อื่น

ตารางที่ 4.3 ร้อยละของปัจจัยในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือก ส.ว.
จังหวัดนนทบุรี (n = 389)

ปัจจัยในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร	จำนวน	ร้อยละ
1. ความถี่ในการสนใจและติดตามข่าวสารเหตุการณ์บ้านเมือง		
1. ทุกวัน	258	66.3
2. ไม่นเกิน 2 วัน ต่อสัปดาห์	87	22.4
3. สัปดาห์ละ 3 - 5 วัน	44	11.3
รวม	389	100.0
2. ประเภทของข่าวสารที่ให้ ความสนใจจากหนังสือพิมพ์		
1. ข่าวกีฬา	56	14.4
2. ข่าวเหตุการณ์บ้านเมือง	234	60.2
3. ข่าวบันเทิงต่าง ๆ	77	19.8
4. ข่าวเศรษฐกิจ	22	5.6
รวม	389	100.0
3. ประเภทของรายการที่รับชมทางโทรทัศน์		
1. วิเคราะห์ข่าวเหตุการณ์บ้านเมือง	165	42.4
2. ละคร / บันเทิงต่าง ๆ	193	49.6
3. สารคดี	8	2.1
4. การถ่ายทอดแข่งขันกีฬาประเภทต่าง ๆ	23	5.9
รวม	389	100.0

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ปัจจัยในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร	จำนวน	ร้อยละ
4. สื่อหรือแหล่งข่าวที่ใช้ติดตามข่าวสารการเลือกตั้ง ส.ว.		
1. วิทยุ / โทรทัศน์ / หนังสือพิมพ์	189	48.6
2. แผ่นพับ / โบปลิว	96	24.7
3. ญาติพี่น้อง หรือคนรู้จักบอกท่าน	43	11.1
4. ตัวผู้สมัครรับเลือกตั้ง	34	8.7
5. ผู้นำชุมชน / กรรมการหมู่บ้าน	27	6.9
รวม	389	100.0

จากตารางที่ 4.3 พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นว่า ปัจจัยในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ที่ส่งผลกระทบต่อการตัดสินใจเลือก ส.ว. ได้แก่ สนใจและติดตามข่าวสารเหตุการณ์บ้านเมืองทุกวัน (ร้อยละ 66.3) ส่วนใหญ่อ่านหนังสือพิมพ์เพราะสนใจข่าวสารเหตุการณ์บ้านเมือง (ร้อยละ 60.2) รายการโทรทัศน์ที่รับชมมากที่สุด ได้แก่ ละคร / บันเทิงต่าง ๆ (ร้อยละ 49.6) รองลงมาได้แก่ วิเคราะห์ข่าวเหตุการณ์บ้านเมือง (ร้อยละ 42.4) และติดตามข่าวสารการเลือกตั้ง ส.ว. ครั้งนี้จาก วิทยุ / โทรทัศน์ / หนังสือพิมพ์ มากที่สุด (ร้อยละ 48.6) รองลงมาได้แก่ แผ่นพับ / โบปลิว (ร้อยละ 24.7) ตามลำดับ

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ด้านปัจจัยในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

ผลจากการสัมภาษณ์พบว่า มีผู้ให้สัมภาษณ์บางท่านระบุว่า ปัจจัยในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการตัดสินใจเลือก ส.ว. โดยกล่าวถึงสื่อและแหล่งข่าวว่า ติดตามข่าวสารจาก โทรทัศน์ และแผ่นพับแนะนำตัวผู้สมัคร รวมไปถึงการรับรู้ข่าวสารผ่านการสนทนาภายในกลุ่มนักรการเมืองด้วยกัน ดังคำสัมภาษณ์ ที่ว่า

“การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร เป็นสิ่งที่ส่งผลกระทบต่อการตัดสินใจ ใช้คูประวัติจากผู้สมัครรับเลือกตั้ง ผมดูข่าวทางโทรทัศน์ และฟังวิทยุ ทำให้รู้คุณสมบัติของผู้สมัคร และจากการแนะนำตัวของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็น ส.ว. ที่มีใบแนะนำตัวเอามาเสียบไว้ที่หน้าบ้าน และผมเก็บเอกสารไว้เพื่อนำมาเปรียบเทียบคุณสมบัติของแต่ละคน ก่อนที่จะตัดสินใจเลือก และอีกแหล่งข่าวสารคือ เวที

ที่จัดให้ผู้สมัครได้ออกมาแสดงวิสัยทัศน์กัน ก็ใช้ข้อมูลข่าวสารทั้งหมดประกอบในการตัดสินใจ”
(วุฒิชัย คชาทอง สัมภาษณ์ 18 มกราคม 2551)

“มาจากการติดตามข่าวสาร ในวงการเมืองท้องถิ่น มีการสนทนาแลกเปลี่ยนภายใน
กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่นด้วยกันเป็นประจำ แล้วก็มิไปสเตอร์แนะนำตัว แผ่นพับอีก ในวงสนทนาจึง
มีการพูดคุยถึงผู้สมัครหลาย ๆ คน เปรียบเทียบกันกับผู้สมัครที่เราจะเลือก ถือเป็นส่วนสำคัญที่
ส่งผลต่อการใช้สิทธิ” (ปรีชา ฉอสุวรรณชาติ สัมภาษณ์ 27 มกราคม 2551)

“ปัจจัยในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ที่พบเห็น โดยทั่วไป ทั้งโทรทัศน์ แผ่นพับ การ
โฆษณาทางวิทยุ คือเราได้รับทุกวันก็ว่าได้ เราเป็นนักการเมืองอยู่แล้ว ข่าวสารก็ต้องติดตามอยู่เป็น
ประจำ ทำให้เราได้รู้จักผู้สมัคร ทำให้การตัดสินใจใช้สิทธิเลือกง่ายขึ้น” (สุมล บัวภิบาล
สัมภาษณ์ 3 กุมภาพันธ์ 2551)

โดยมีผู้ให้สัมภาษณ์ถึงผู้สมัครรับเลือกตั้งว่า ได้รับคะแนนมาจาก ปัจจัยในการรับรู้
ข้อมูลข่าวสาร คือในรายชื่อของ พล.ต.ต. บุญเลิศ นันทวิสิทธิ์ โดยให้ความเห็นว่า

“คุณบุญเลิศ เขาเดินพบปะชาวบ้าน มีกิจกรรมต่าง ๆ มีคนรู้จักมาก โดยเฉพาะเน้นการ
ใช้สื่อประชาสัมพันธ์ ในการแนะนำตัวให้ประชาชนได้รับทราบ” (พิสุทธ์ อังจันทร์เพ็ญ สัมภาษณ์
18 มกราคม 2551)

ตารางที่ 4.4 ร้อยละของปัจจัยระบบอุปถัมภ์ ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือก ส.ว.
จังหวัดนนทบุรี (n = 389)

ปัจจัยระบบอุปถัมภ์	จำนวน	ร้อยละ
1. ลักษณะของระบบอุปถัมภ์ที่ส่งผลต่อการเลือกตั้ง ส.ว.		
1. การเป็นหนี้บุญคุณ	56	14.4
2. การเล่นพรรคเล่นพวก	148	38.0
3. การให้ความคุ้มครอง	46	11.8
4. การให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน	139	35.7
รวม	389	100.0
2. วัฒนธรรมที่เชิดคิดในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง		
1. อำนาจเงิน	85	21.9
2. บุญคุณที่เคยอุปถัมภ์	84	21.6
3. ความรักพวกพ้องของตน	174	44.7
4. ความนิยมชมชอบตามกระแสสังคม	46	11.8
รวม	389	100.0
3. ผู้สมัคร ส.ว. ที่เติบโตในชุมชนนั้น ๆ มักจะได้รับการเลือกตั้ง		
1. เห็นด้วย	281	72.2
2. ไม่เห็นด้วย	41	10.5
3. ไม่แน่ใจ	67	17.2
รวม	389	100.0

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ปัจจัยระบบอุปถัมภ์	จำนวน	ร้อยละ
4. ในสังคมไทย ผู้ที่มีอาวุโสกว่ามัก ได้รับการเลือกตั้งเป็น ผู้แทน		
1. เห็นด้วย	191	49.1
2. ไม่เห็นด้วย	91	23.4
3. ไม่แน่ใจ	107	27.5
รวม	389	100.0

จากตารางที่ 4.4 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนมากที่สุด มีความคิดเห็นว่า ปัจจัยระบบอุปถัมภ์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือก ส.ว. ได้แก่ การเล่นพรรคเล่นพวก (ร้อยละ 38.0) รองลงมาได้แก่ การให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน (ร้อยละ 35.7) วัฒนธรรมในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ชีตติเรื่องความรักพวกพ้องของตน (ร้อยละ 44.7) รองลงมาได้แก่ อำนาจเงิน (ร้อยละ 21.9) และบุญคุณที่เคยอุปถัมภ์ (ร้อยละ 21.6) ส่วนใหญ่เห็นด้วยว่าผู้สมัคร ส.ว. ที่เติบโตในชุมชนนั้น ๆ มักจะได้รับการเลือกตั้ง (ร้อยละ 72.2) และเห็นด้วยว่า ในสังคมไทยผู้ที่มีอาวุโสกว่ามักได้รับการเลือกตั้งเป็นผู้แทน (ร้อยละ 49.1)

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ด้านปัจจัยระบบอุปถัมภ์

ผลจากการสัมภาษณ์พบว่า ในส่วนที่มีความเห็นว่า ปัจจัยระบบอุปถัมภ์ส่งผลต่อการตัดสินใจนั้น จะเป็นบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับผู้สมัครรับเลือกตั้งโดยตรง คือ เป็นภรรยา เป็นบุตร หรือเป็นบุคคลที่ระบุว่าเคยมีการอุปถัมภ์คำชูกันมาก่อน ดังคำสัมภาษณ์ที่กล่าวไว้

“ปัจจัยระบบอุปถัมภ์ เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจมาก เพราะเป็นสามี ภรรยา กัน จึงต้องช่วยสามีในการกระจ่ายฐานะเสียให้ โดยช่วยเหลือในเขตที่ สจ. รับผิดชอบ เพื่อให้สามีได้มีโอกาสได้ดำรงตำแหน่ง ส.ว.” (สมจิตร ทรงวัชรารักษ์ สัมภาษณ์ 26 มกราคม 2551)

“ปัจจัยระบบอุปถัมภ์ มีผล เพราะผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นบิดาผมเองด้วย และโดยปกติบิดาผมก็ได้ให้ความช่วยเหลือกับกลุ่มการเมืองระดับท้องถิ่นมาตลอด จึงเป็นปัจจัยให้ได้รับคะแนนในการเลือกตั้งมาเป็นลำดับที่สาม” (จิรพงษ์ ทรงวัชรารักษ์ สัมภาษณ์ 26 มกราคม 2551)

“การอุปถัมภ์ ที่เคยช่วยเหลือ โดยเฉพาะมีการกระจายความอุปถัมภ์ไปยังกลุ่มผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ที่ผ่านผู้นำชุมชนต่าง ๆ ก็เสมือนการช่วยเหลือตอบแทนซึ่งกันและกันของระบบอุปถัมภ์” (นิยม ประสงค์ชัยกุล สัมภาษณ์ 25 มกราคม 2551)

“ระบบอุปถัมภ์ ที่เคยทำงานด้านการเมืองร่วมมือกันจนเป็นที่ประจักษ์ มีความใกล้ชิด เคยได้รับการช่วยเหลือและส่งเสริมกัน จนบรรลุเป้าหมาย” (สุเทพ ธรรมชูเชาว์รัตน์ สัมภาษณ์ 26 มกราคม 2551)

โดยระบุถึงผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ได้รับคะแนนมาจากระบบอุปถัมภ์ คือ คุณเกษมสุข ทรงวัชรารักษ์ ซึ่งให้ความเห็นไว้ว่า

“คุณเกษมสุข มีความสัมพันธ์ในระบบอุปถัมภ์ มีเพื่อนฝูงช่วยเหลือ มีพรรคพวกเยอะ เขาเป็นนักการเมืองท้องถิ่นมาก่อน มีการอุปถัมภ์ค้าชู้กับบรรดาหัวคะแนน และผู้นำในชุมชนมาก่อน” (ฐิตินันท์ วัชรกุล สัมภาษณ์ 4 กุมภาพันธ์ 2551)

จากกรณีนี้ทำให้เห็นว่า การเป็นนักการเมืองท้องถิ่นมาก่อนของคุณเกษมสุข ทำให้ปัจจัยระบบอุปถัมภ์ ส่งผลต่อการตัดสินใจไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้

ตารางที่ 4.5 ร้อยละของปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือก ส.ว. จังหวัดนนทบุรี (n = 389)

ปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
1. ความผูกพันกับนักการเมืองสังกัดพรรคใดพรรคหนึ่ง		
1. การเป็นสมาชิกพรรคเดียวกัน	74	19.0
2. เคยได้รับความช่วยเหลือจากพรรค (โดยตรงและโดยอ้อม)	93	23.9
3. สนใจติดตามเป็นพิเศษ	43	11.1
4. ไม่มี ความผูกพันกับนักการเมืองในพรรคใด ๆ ทั้งสิ้น	179	46.0
รวม	389	100.0
2. เหตุผลที่ใช้เลือกผู้สมัคร ส.ว. ที่ไปลงคะแนนให้		
1. เป็นผู้ที่ท่านมีความคุ้นเคย รู้จักเป็นส่วนตัว	56	14.4
2. เป็นผู้มีความรู้ความสามารถดี มีความซื่อสัตย์	270	69.4
3. มีคนบอกให้ไปลงคะแนนให้	63	16.2
รวม	389	100.0
3. ความผูกพันกับผู้สมัคร ส.ว. คนใด คนหนึ่ง		
1. มีความสนิทสนมกันดี	30	7.7
2. เป็นคนบ้านเดียวกับท่าน	85	21.9
3. เคยให้ความช่วยเหลือแก่ผู้สมัครท่าน	91	23.4
4. ไม่มี ความผูกพันกับผู้สมัคร ส.ว. คนใดทั้งสิ้น	183	47.0
รวม	389	100.0

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
4. คนที่มีความสัมพันธ์เป็นการส่วนตัวกับผู้สมัคร ส.ว. มักจะ ไปลงคะแนนให้คนนั้น		
1. เห็นด้วย	306	78.7
2. ไม่เห็นด้วย	42	10.8
3. ไม่แน่ใจ	41	10.5
รวม	389	100.0

จากตารางที่ 4.5 ปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือก ส.ว. พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนมากที่สุด ไม่มีความผูกพันกับนักการเมืองในพรรคใด ๆ ทั้งสิ้น (ร้อยละ 46.0) รองลงมาได้แก่ เคยได้รับความช่วยเหลือจากพรรค (โดยตรงและโดยอ้อม) (ร้อยละ 23.9) ส่วนใหญ่ ลงคะแนนให้ผู้สมัคร ส.ว. ในครั้งนี้ เพราะเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ มีความซื่อสัตย์ (ร้อยละ 69.4) ไม่มีความผูกพันกับผู้สมัคร ส.ว. คนใดทั้งนั้น (ร้อยละ 47.0) รองลงมาได้แก่ เคยได้รับความช่วยเหลือเกื้อกูลจาก ส.ว. (ร้อยละ 23.4) ส่วนใหญ่เห็นด้วยว่า คนที่มีความสัมพันธ์เป็นการส่วนตัวกับผู้สมัคร ส.ว. มักจะไปลงคะแนนให้คนนั้น (ร้อยละ 78.7)

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ด้านปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

ผลจากการสัมภาษณ์พบว่า มีส่วนน้อยที่ระบุว่า ปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้สิทธิเลือกตั้ง โดยกล่าวว่า เกิดจากการที่เคยได้ทำงานร่วมกันมาก่อน ดังคำสัมภาษณ์ว่า

“ก็ด้วยการที่รู้จักกัน สนับสนุนกัน ความคุ้นเคยระหว่างกันที่เคยทำงานร่วมกันมา เห็นกันเป็นประจำ ด้วยความสัมพันธ์ที่มีต่อกันอยู่เสมอมา เป็นเหตุผลสำคัญที่ส่งผลต่อการใช้สิทธิเลือกตั้ง” (ทองดี บุตรรักษ์ สัมภาษณ์ 3 กุมภาพันธ์ 2551)

โดยมีผู้กล่าวถึงผู้สมัครรับเลือกตั้งว่าได้คะแนนมาจากปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล คือ คุณคิดเรก ถึงฝั่ง และคุณเกษมสุข ทรงวัชรภรณ์ โดยกล่าวว่า

“คุณคิดเรก มีผลที่เป็นรองผู้ว่าเก่า คุณสมบัติของการเป็นรองผู้ว่าเป็นส่วนสำคัญ การที่ท่านมีลูกน้องมาก มีความสัมพันธ์กับกลุ่มข้าราชการเมืองนนทบุรีเป็นจำนวนมาก อาศัยการที่เคย

ช่วยเหลือกันมา จึงได้คะแนนมาจากความสัมพันธ์ส่วนนี้เยอะ” (พิสุทธิ อัจฉรินทร์เพ็ญ สัมภาษณ์ 18 มกราคม 2551)

“คุณเกษมสุข เขาก็มีสายสัมพันธ์กับฝ่ายการเมืองอยู่ก่อน สายสัมพันธ์ของกลุ่มการเมืองอันนี้จึงช่วยให้มีผลต่อคะแนนที่เขาได้รับจากการเลือกตั้ง” (พิสุทธิ อัจฉรินทร์เพ็ญ สัมภาษณ์ 18 มกราคม 2551)

ตารางที่ 4.6 ร้อยละของปัจจัยของอิทธิพลและผลต่างตอบแทน ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือก ส.ว. จังหวัดนนทบุรี (n = 389)

ปัจจัยของอิทธิพลและผลต่างตอบแทน	จำนวน	ร้อยละ
1. ผู้มีอิทธิพลในการโน้มน้าวหรือชักชวนให้ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ส.ว.		
1. พ่อแม่ / ญาติพี่น้อง	94	24.2
2. เพื่อน ๆ	74	19.0
3. ผู้นำชุมชน / คณะกรรมการหมู่บ้าน	105	27.0
4. ตัวผู้สมัครเลือกตั้ง ส.ว.	38	9.8
5. ไม่มีผู้ชักชวน แต่ไปเองตามหน้าที่	78	20.1
รวม	389	100.0
2. ผลประโยชน์หรือผลตอบแทนที่ส่งผลต่อการเลือกตั้ง ส.ว.		
1. เงินซื้อเสียงได้	258	66.3
2. สิ่งของ / เครื่องใช้	95	24.4
3. ระบบสาธารณูปการต่าง ๆ	36	9.3
รวม	389	100.0
3. การนับคะแนนที่เขตเลือกตั้ง ทำให้ลงคะแนนเลือกตั้งโดยไม่เกรงกลัวอิทธิพลของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลใด		
1. เห็นด้วย	240	61.7
2. ไม่เห็นด้วย	66	17.0
3. ไม่แน่ใจ	83	21.3
รวม	389	100.0

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

ปัจจัยของอิทธิพลและผลต่างตอบแทน	จำนวน	ร้อยละ
4. การยอมรับผู้ที่ได้รับเลือกตั้งเป็น ส.ว. ถ้าไม่ใช่คนที่ลงคะแนนให้		
1. ผิดหวัง แต่ก็ทำอะไรไม่ได้	75	19.3
2. อำนาจเงินยังมีผลกับการเลือกตั้ง	112	28.8
3. สื่อต้องเข้าถึงประชาชนให้มากขึ้น	40	10.3
4. เป็นห่วงประเทศชาติบ้านเมือง	30	7.7
5. ยอมรับตามระบอบประชาธิปไตย	132	33.9
รวม	389	100.0

จากตารางที่ 4.6 ปัจจัยของอิทธิพลและผลต่างตอบแทน ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือก ส.ว. พบว่า ผู้มีอิทธิพลในการโน้มน้าวหรือชักชวนให้ไปใช้สิทธิเลือก ส.ว. ครั้งนี้มากที่สุด คือ ผู้นำชุมชน / คณะกรรมการหมู่บ้าน (ร้อยละ 27.0) รองลงมาได้แก่ พ่อแม่ / ญาติพี่น้อง (ร้อยละ 24.2) ส่วนใหญ่ มีความเห็นว่า ผลประโยชน์หรือผลตอบแทนที่ส่งผลต่อการเลือกตั้ง ส.ว. มากที่สุด คือ เงินซื้อเสียงได้ (ร้อยละ 66.3) ส่วนใหญ่เห็นด้วยว่าการนับคะแนนที่เขตเลือกตั้ง ทำให้ลงคะแนนเลือกตั้งโดยไม่เกรงกลัวอิทธิพลของกลุ่มบุคคลใด (ร้อยละ 61.7) หากผู้ได้รับเลือกตั้งเป็น ส.ว. ครั้งนี้ ไม่ใช่คนที่ลงคะแนนให้ กลุ่มตัวอย่าง ก็ยอมรับตามระบอบประชาธิปไตย (ร้อยละ 33.9) รองลงมาได้แก่ มีความคิดเห็นว่า อำนาจเงิน ยังมีผลกับการเลือกตั้ง (ร้อยละ 28.8)

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ด้านปัจจัยของอิทธิพลและผลต่างตอบแทน

ผลจากการสัมภาษณ์พบว่า มีเพียงบางคนเท่านั้น ที่เห็นว่าปัจจัยด้านผลต่างตอบแทน เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด โดยเห็นว่าเป็นปัจจัยในเชิงสร้างสรรค์ ดังคำให้สัมภาษณ์ว่า

“ผลต่างตอบแทน โดยเป็นการช่วยเหลือในสิ่งที่สร้างสรรค์ ให้กับประเทศชาติ เพื่อให้ได้คนดี มีความรู้ ความสามารถ เพื่อเข้ามาทำหน้าที่ ตามรัฐธรรมนูญ ในการควบคุม ตรวจสอบและกั้นกรองกฎหมาย ให้เกิดความเป็นธรรมมากที่สุด” (นิคม ประสงค์ชัยกุล สัมภาษณ์ 25 มกราคม 2551)

“ผลต่างตอบแทน ส่งผลต่อการตัดสินใจมาก เพราะเคยเป็นผู้สนับสนุนกลุ่มการเมืองท้องถิ่นในหลาย ๆ เขตเลือกตั้งของระดับท้องถิ่น ทำให้ต่างตอบแทนด้วยการลงคะแนนให้กับผู้สมัครที่เคยสนับสนุน” (จิรพงษ์ ทรงวัชรารักษ์ สัมภาษณ์ 26 มกราคม 2551)

“เป็นปัจจัยด้านผลต่างตอบแทน เนื่องจากเคยได้รับความร่วมมือในสมัยอดีตที่เป็นข้าราชการ จึงเห็นว่าเขาเป็นคนดีมีคุณธรรม จึงไปใช้สิทธิช่วยลงคะแนนเสียงให้” (วิเชียร สกุลเวชานันท์ สัมภาษณ์ 27 มกราคม 2551)

โดยผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวถึงผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ได้คะแนนมาจากปัจจัยของอิทธิพลและผลต่างตอบแทนว่า

“คุณบุญเลิศ ได้คะแนนมาจากมีพวกพ้องเยอะในท้องถิ่น ช่วยเหลือกันและต่างตอบแทนกัน” (สมถ บัวภิบาล สัมภาษณ์ 3 กุมภาพันธ์ 2551)

“คุณเกษมสุข เป็นนักการเมืองเก่า มีส่วนของอิทธิพลเป็นปัจจัยชักจูง เขาสามารถทำให้คนมาลงคะแนนเสียงให้ได้” (ฉวีราษ วัฒนาทร สัมภาษณ์ 18 มกราคม 2551)

“คุณเกษมสุข ได้คะแนนมาจากการเป็นหัวหน้ากลุ่มการเมืองท้องถิ่น เป็นคุณสมบัติเฉพาะตัวของเขาที่มีอิทธิพลต่อหัวคะแนน ในเรื่องของคะแนนเสียงจัดตั้ง ของกลุ่มการเมืองท้องถิ่น” (สมถ บัวภิบาล สัมภาษณ์ 3 กุมภาพันธ์ 2551)

ตารางที่ 4.7 ร้อยละของปัจจัยสำคัญที่ตัดสินใจเลือกผู้สมัคร ส.ว. จังหวัดนนทบุรี (n = 389)

ปัจจัยสำคัญ	จำนวน	ร้อยละ
1. ปัจจัยสำคัญที่ทำให้ท่านตัดสินใจเลือกผู้สมัคร ส.ว.		
1. ปัจจัยด้านความเป็นพวกพ้อง	201	51.7
2. ปัจจัยด้านความรู้ความสามารถของบุคคล	142	36.5
3. ปัจจัยด้านความนิยมชมชอบตามกระแสสังคม	46	11.8
รวม	389	100.0

จากตารางที่ 4.7 ปัจจัยสำคัญมากที่สุดที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างตัดสินใจเลือกผู้สมัคร ส.ว. พบว่าส่วนใหญ่คือ ปัจจัยด้านความเป็นพวกพ้อง (ร้อยละ 51.7) รองลงมาได้แก่ ปัจจัยด้านความรู้ความสามารถของบุคคล (ร้อยละ 36.5)

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกวุฒิสภา

จากการสัมภาษณ์ส่วนใหญ่ ตอบว่า ปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกผู้สมัคร คือ ปัจจัยด้านสภาพสังคมและเศรษฐกิจ ที่เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติส่วนบุคคล ที่เป็นคุณสมบัติเฉพาะตัวของผู้สมัคร ที่บุคคลทั่วไปปรับทราบกันเป็นอย่างดี โดยเห็นว่าการที่จะตัดสินใจเลือกผู้สมัครคนใดนั้น ผู้สมัครคนนั้นต้องเป็นคนดี มีความรู้ ความสามารถ และมีบทบาทเป็นที่ประจักษ์แก่ประชาชน ดังที่กล่าวมาแล้วในด้านปัจจัยทางสภาพสังคมและเศรษฐกิจ จึงมีความแตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชน ที่เห็นว่าปัจจัยด้านความเป็นพวกพ้อง เป็นปัจจัยที่สำคัญกว่า ทำให้เห็นถึงทัศนคติและวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนในการตัดสินใจไปใช้สิทธิเลือกตั้งที่จะต้องมีการแก้ไข ปรับปรุง

นอกจากนี้ผู้ให้สัมภาษณ์ ยังกล่าวว่า ผู้ที่ได้รับคะแนนสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้คะแนนมาจากหลายปัจจัยประกอบกัน ดังที่กล่าวว่า

“มีหลายปัจจัยประกอบกัน ทั้งการเป็นนักการเมืองมาก่อน มีส่วนที่จะได้คะแนนจากกลุ่มฐานเสียงเดิม ด้วยอาศัยความสัมพันธ์ระหว่างกันอยู่ การเป็นข้าราชการมาก่อน เป็นที่รู้จักของหลายคนก็ได้เปรียบ พอรู้ว่าลงสมัครรับเลือกตั้ง หลายคนก็รู้ว่าเขาเป็นคนอย่างไร ทำให้มีผลต่อคะแนนที่แต่ละคนได้รับ แต่ถ้าเป็นคนที่ไม่เคยรู้จัก ปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ก็เป็นปัจจัยที่ทำให้มีผลต่อการได้รับคะแนน เพราะทำให้รู้จักประวัติ การศึกษา การทำงานต่าง ๆ ของพวกเขาได้” (วุฒิชัย คุษาทอง สัมภาษณ์ 18 มกราคม 2551)

“การที่พวกเขามีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน มีพันธมิตรทางการเมืองเยอะ” (นิยม ประสงค์ชัยกุล สัมภาษณ์ 25 มกราคม 2551)

“การที่พวกเขาเป็นคนดี รักความเป็นธรรม อีกทั้งยังมีผลงานที่ปรากฏชัดเจนต่อสาธารณชน” (จิรพงษ์ ทรงวัชรารักษ์ สัมภาษณ์ 26 มกราคม 2551)

“การเป็นคนดี และทำประโยชน์ให้กับสังคม ของทุกคน” (สมจิตร ทรงวัชรารักษ์ สัมภาษณ์ 26 มกราคม 2551)

“ความเป็นคนดี เป็นที่รู้จักแก่สังคมทั่วไปในจังหวัด ไคร ๆ ก็รู้จักทั้ง 3 คน” (ปรีชา ฉอลสุวรรณชาติ สัมภาษณ์ 27 มกราคม 2551)

“จากการที่เขามีชื่อเสียง มีผลงานในอดีต มีวุฒิภาวะการเป็นผู้นำและเป็นนักการเมืองที่มีคุณธรรม” (อรุณ พรหมเอี่ยม สัมภาษณ์ 3 กุมภาพันธ์ 2551)

ซึ่งหลายปัจจัยดังกล่าวนี้ ส่งผลให้เขาได้รับคะแนนสูงสุดในการเลือกตั้งครั้งนี้ ซึ่งแต่ละคนก็มีปัจจัยต่าง ๆ ที่มีความสำคัญแตกต่างกันไป โดยสรุปได้ว่าทั้งคุณดีเรก ถึงฝั่ง และพล.ต.ต.

บุญเลิศ นันทวิสิทธิ์ มีส่วนของการได้รับคะแนนมาจากการที่เป็นอดีตข้าราชการ และเป็นพี่รู้จักของบุคคลทั่วไปจากการดำรงตำแหน่งระดับสูงของจังหวัด แต่มีข้อที่น่าสังเกตว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ไม่ค่อยกล่าวถึงการได้รับคะแนนการเลือกตั้งของ พล.ต.ต. บุญเลิศ นันทวิสิทธิ์มากนัก ทั้งที่มีคะแนนมาเป็นลำดับที่สอง ส่วนคุณเกษมสุข ทรงวัชรภรณ์ มีส่วนของการได้รับคะแนนมาจากการเป็นนักการเมืองท้องถิ่น ที่มีฐานคะแนนเสียงจากผู้สนับสนุนของกลุ่มการเมืองท้องถิ่นเป็นสำคัญ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับการตัดสินใจเลือกสมาชิกวุฒิสภา จังหวัดนนทบุรี แสดงดังตารางที่ 4.8-4.15

ตารางที่ 4.8 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางสภาพสังคมและเศรษฐกิจ ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับการแจกเงินกับการตัดสินใจเลือก ส.ว. จังหวัดนนทบุรี (n = 389)

ความคิดเห็นเกี่ยวกับ การแจกเงิน	การตัดสินใจเลือก ส.ว.			รวม	χ^2	p
	ความเป็น พวกพ้อง	ความรู้ ความสามารถ	ความนิยม ชมชอบ			
มีการแจกมากขึ้น	141 (55.1)	92 (35.9)	23 (9.0)	256 (100.0)	16.382*	.003
มีการแจกน้อยลง	27 (42.9)	30 (47.6)	6 (9.5)	63 (100.0)		
ไม่แน่ใจ	201 (51.7)	142 (36.5)	46 (11.8)	389 (100.0)		

* p < .05

จากตารางที่ 4.8 พบว่า ปัจจัยทางสภาพสังคมและเศรษฐกิจ ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับการแจกเงิน มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือก ส.ว. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีความคิดเห็นว่าจะมีการแจกเงินมากขึ้น (ร้อยละ 55.1) ไม่แน่ใจ (ร้อยละ 51.7) ส่วนใหญ่ตัดสินใจเลือก ส.ว. เพราะความเป็นพวกพ้อง ส่วนกลุ่มที่มีความคิดเห็นว่าจะมีการแจกเงินน้อยลง มีการตัดสินใจเลือก ส.ว. เพราะความรู้ความสามารถของบุคคล (ร้อยละ 47.6)

ตารางที่ 4.9 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านความสนใจและติดตาม
ข่าวสารกับการตัดสินใจเลือก ส.ว. จังหวัดนนทบุรี (n = 389)

ความสนใจ และติดตามข่าวสาร	การตัดสินใจเลือก ส.ว.			รวม	χ^2	p
	ความเป็น พวกพ้อง	ความรู้ ความสามารถ	ความนิยม ชมชอบ			
ทุกวัน	131 (50.8)	102 (39.5)	25 (9.7)	258 (100.0)	11.672*	.020
ไม่เกิน 2 วัน ต่อสัปดาห์	40 (46.0)	33 (37.9)	14 (16.1)	87 (100.0)		
สัปดาห์ละ 3 - 5 วัน	30 (68.2)	7 (15.9)	7 (15.9)	44 (100.0)		

* p < .05

จากตารางที่ 4.9 พบว่า ปัจจัยในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านความสนใจและติดตาม
ข่าวสาร มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือก ส.ว. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีความสนใจและติดตามข่าวสารทุกวัน
(ร้อยละ 50.8) ติดตามข่าวสารไม่เกิน 2 วัน ต่อสัปดาห์ (ร้อยละ 46.0) และสัปดาห์ละ 3 - 5 วัน (ร้อย
ละ 68.2) ส่วนใหญ่ ตัดสินใจเลือก ส.ว. เพราะความเป็นพวกพ้อง

ตารางที่ 4.10 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการติดตามข่าวสาร การเลือกตั้ง ส.ว. จากแหล่งข่าวกับการตัดสินใจเลือก ส.ว. จังหวัดนนทบุรี (n = 389)

แหล่งข่าวสาร การเลือกตั้ง ส.ว.	การตัดสินใจเลือก ส.ว.			รวม	χ^2	p
	ความเป็น พวกพ้อง	ความรู้ ความสามารถ	ความนิยม ชมชอบ			
วิทยุ / โทรทัศน์ / หนังสือพิมพ์	110 (58.2)	65 (34.4)	14 (7.4)	189 (100.0)	24.076*	.002
แผ่นพับ / ใบปลิว	43 (44.8)	43 (44.8)	10 (10.4)	96 (100.0)		
ญาติพี่น้องหรือคนรู้จัก บอก	22 (51.2)	9 (20.9)	12 (27.9)	43 (100.0)		
ตัวผู้สมัครรับเลือกตั้ง	12 (35.3)	16 (47.1)	6 (17.6)	34 (100.0)		
ผู้นำชุมชน / กรรมการ หมู่บ้าน	14 (51.9)	9 (33.3)	4 (14.8)	27 (100.0)		

* p < .05

จากตารางที่ 4.10 พบว่า ปัจจัยในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ด้านการติดตามข่าวสารการเลือกตั้ง ส.ว. จากแหล่งข่าว มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือก ส.ว. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ที่ติดตามข่าวสารการเลือกตั้ง ส.ว. จากวิทยุ / โทรทัศน์ / หนังสือพิมพ์ (ร้อยละ 58.2) จากญาติพี่น้องหรือคนรู้จักบอก (ร้อยละ 51.2) จากผู้นำชุมชน / กรรมการหมู่บ้าน (ร้อยละ 51.9) ส่วนใหญ่ตัดสินใจเลือก ส.ว. เพราะความเป็นพวกพ้อง กลุ่มที่ติดตามข่าวสารจากตัวผู้สมัครรับเลือกตั้ง (ร้อยละ 47.1) ตัดสินใจเลือก ส.ว. เพราะความรู้ความสามารถของบุคคล ส่วนกลุ่มที่ติดตามข่าวสารจากแผ่นพับ / ใบปลิว ตัดสินใจเลือกตั้ง ส.ว. เพราะความเป็นพวกพ้อง และความรู้ความสามารถของบุคคลจำนวนเท่ากัน (ร้อยละ 44.8)

ตารางที่ 4.11 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยระบบอุปถัมภ์ด้านลักษณะระบบอุปถัมภ์กับการ
ตัดสินใจเลือก ส.ว. จังหวัดนนทบุรี (n = 389)

ลักษณะระบบอุปถัมภ์	การตัดสินใจเลือก ส.ว.			รวม	χ^2	p
	ความเป็น พวกพ้อง	ความรู้ ความสามารถ	ความนิยม ชมชอบ			
การเป็นหนี้บุญคุณ	26 (46.4)	21 (37.5)	9 (16.5)	56 (100.0)	22.080*	.001
การเล่นพรรคเล่นพวก	85 (57.4)	47 (31.8)	16 (10.8)	148 (100.0)		
การให้ความคุ้มครอง	27 (58.7)	8 (17.4)	11 (23.9)	46 (100.0)		
การให้ความช่วยเหลือ เกื้อกูลกัน	63 (45.3)	66 (47.5)	10 (7.2)	139 (100.0)		

* p < .05

จากตารางที่ 4.11 พบว่า ปัจจัยระบบอุปถัมภ์ด้านลักษณะระบบอุปถัมภ์ มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือก ส.ว. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า ลักษณะระบบอุปถัมภ์แบบการเป็นหนี้บุญคุณ (ร้อยละ 46.4) การเล่นพรรคเล่นพวก (ร้อยละ 57.4) การให้ความคุ้มครอง (ร้อยละ 58.7) ส่วนใหญ่ตัดสินใจเลือก ส.ว. เพราะความเป็นพวกพ้อง ส่วนระบบอุปถัมภ์แบบการให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน มีการตัดสินใจเลือก ส.ว. เพราะความรู้ความสามารถของบุคคล (ร้อยละ 47.5)

ตารางที่ 4.12 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลด้านความผูกพันกับ
 นักการเมืองกับการตัดสินใจเลือก ส.ว. จังหวัดนนทบุรี (n = 389)

ความผูกพันกับ นักการเมือง	การตัดสินใจเลือก ส.ว.			รวม	χ^2	p
	ความเป็น พวกพ้อง	ความรู้ ความสามารถ	ความนิยม ชมชอบ			
เป็นสมาชิกพรรคเดียวกัน	25 (33.8)	42 (56.8)	7 (9.5)	74 (100.0)	36.533*	.000
เคยได้รับความช่วยเหลือ จากพรรค (โดยตรงและ โดยอ้อม)	38 (40.9)	45 (48.4)	10 (10.8)	93 (100.0)		
สนใจติดตามเป็นพิเศษ	32 (74.4)	5 (11.6)	6 (14.0)	43 (100.0)		
ไม่มีความผูกพันกับ นักการเมือง ในพรรคใด ๆ ทั้งสิ้น	106 (59.2)	50 (27.9)	23 (12.8)	179 (100.0)		

* p < .05

จากตารางที่ 4.12 พบว่า ปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลด้านความผูกพันกับ
 นักการเมือง มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือก ส.ว. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีความผูกพันกับนักการเมือง โดยเป็น
 สมาชิกพรรคเดียวกัน (ร้อยละ 56.8) และเคยได้รับความช่วยเหลือจากพรรค (โดยตรงและโดยอ้อม)
 (ร้อยละ 48.4) ส่วนใหญ่ ตัดสินใจเลือก ส.ว. เพราะความรู้ความสามารถของบุคคล ส่วนกลุ่มที่
 สนใจติดตามเป็นพิเศษ (ร้อยละ 74.4) และ ไม่มีความผูกพันกับนักการเมืองในพรรคใด ๆ ทั้งสิ้น
 (ร้อยละ 59.2) ตัดสินใจเลือก ส.ว. เพราะความเป็นพวกพ้อง

ตารางที่ 4.13 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลด้านความผูกพันกับ
ผู้สมัคร ส.ว. กับการตัดสินใจเลือก ส.ว. จังหวัดนนทบุรี (n = 389)

ความผูกพันกับ ผู้สมัคร ส.ว.	การตัดสินใจเลือก ส.ว.			รวม	χ^2	p
	ความเป็น พวกพ้อง	ความรู้ ความสามารถ	ความนิยม ชมชอบ			
มีความสนิทสนมกันดี	18 (60.0)	5 (16.7)	7 (23.3)	30 (100.0)	36.497*	.000
เป็นคนบ้านเดียวกัน	29 (34.1)	46 (54.1)	10 (11.8)	85 (100.0)		
ผู้สมัครเคยให้ความ ช่วยเหลือเกื้อกูล	37 (40.7)	44 (48.4)	10 (11.0)	91 (100.0)		
ไม่มีความผูกพันกับ ผู้สมัคร ส.ว. คนใด	117 (63.9)	47 (25.7)	19 (10.4)	183 (100.0)		

* p < .05

จากตารางที่ 4.13 พบว่า ปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลด้านความผูกพันกับ
ผู้สมัคร ส.ว. มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือก ส.ว. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีความสนิทสนมกันดี (ร้อยละ 60.0) ไม่
มีความผูกพันกับผู้สมัคร ส.ว. คนใด (ร้อยละ 63.9) ส่วนใหญ่ ตัดสินใจเลือก ส.ว. เพราะความเป็น
พวกพ้อง ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นคนบ้านเดียวกันกับผู้สมัคร ส.ว. (ร้อยละ 54.1) และผู้สมัครเคยให้
ความช่วยเหลือเกื้อกูล (ร้อยละ 48.4) ตัดสินใจเลือก ส.ว. เพราะความรู้ความสามารถของบุคคล

ตารางที่ 4.14 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยของอิทธิพลและผลต่างตอบแทนด้านผู้ที่มีอิทธิพล
กับการตัดสินใจเลือก ส.ว. จังหวัดนนทบุรี (n = 389)

ผู้ที่มีอิทธิพลในการ ชักชวน	การตัดสินใจเลือก ส.ว.			รวม	χ^2	p
	ความเป็น พวกพ้อง	ความรู้ ความสามารถ	ความนิยม ชมชอบ			
พ่อแม่ /ญาติพี่น้อง	34 (36.2)	49 (52.1)	11 (11.7)	94 (100.0)	34.011*	.000
เพื่อน ๆ	31 (41.9)	38 (51.4)	5 (6.8)	74 (100.0)		
ผู้นำชุมชน / คณะกรรมการหมู่บ้าน	68 (64.8)	21 (20.0)	16 (15.2)	105 (100.0)		
ตัวผู้สมัครเลือกตั้ง ส.ว.	20 (52.6)	13 (34.2)	5 (13.2)	38 (100.0)		
ไม่มีผู้ชักชวนแต่ไปเอง ตามหน้าที่	48 (61.5)	21 (26.9)	9 (11.5)	78 (100.0)		

* p < .05

จากตารางที่ 4.14 พบว่า ปัจจัยของอิทธิพลและผลต่างตอบแทนด้านผู้ที่มีอิทธิพล มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือก ส.ว. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีผู้ที่มีอิทธิพลในการชักชวน ได้แก่ พ่อแม่ / ญาติพี่น้อง (ร้อยละ 52.1) เพื่อน ๆ (ร้อยละ 51.4) ส่วนใหญ่ตัดสินใจเลือก ส.ว. เพราะความรู้ความสามารถของบุคคล ส่วนกลุ่มที่ไม่มีอิทธิพลในการชักชวน ได้แก่ ผู้นำชุมชน / คณะกรรมการหมู่บ้าน (ร้อยละ 64.8) ตัวผู้สมัครเลือกตั้ง ส.ว. (ร้อยละ 52.6) และไม่มีผู้ชักชวนแต่ไปเองตามหน้าที่ (ร้อยละ 61.5) ตัดสินใจเลือก ส.ว. เพราะความเป็นพวกพ้อง

ตารางที่ 4.15 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยของอิทธิพลและผลต่างตอบแทนด้านผลประโยชน์
กับการตัดสินใจเลือก ส.ว. จังหวัดนนทบุรี (n = 389)

ผลประโยชน์	การตัดสินใจเลือก ส.ว.			รวม	χ^2	p
	ความเป็น พวกพ้อง	ความรู้ ความสามารถ	ความนิยม ชมชอบ			
เงินซื้อเสียงได้	148 (57.4)	84 (32.6)	26 (10.1)	258 (100.0)	15.813*	.015
สิ่งของ / เครื่องใช้	35 (36.8)	46 (48.4)	14 (14.7)	95 (100.0)		
ระบบสาธารณูปการต่าง ๆ	18 (50.0)	12 (33.3)	6 (16.7)	36 (100.0)		

* p < .05

จากตารางที่ 4.15 พบว่า ปัจจัยของอิทธิพลและผลต่างตอบแทนด้านผลประโยชน์ มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือก ส.ว. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีความคิดเห็นว่าผลประโยชน์ ได้แก่ เงินซื้อเสียงได้ (ร้อยละ 57.4) และระบบสาธารณูปการ (ร้อยละ 50.0) ส่วนใหญ่ตัดสินใจเลือก ส.ว. เพราะความเป็นพวกพ้อง ส่วนกลุ่มที่เห็นว่า ผลประโยชน์ ได้แก่ สิ่งของ / เครื่องใช้ มีการตัดสินใจเลือก ส.ว. เพราะความรู้ความสามารถของบุคคล (ร้อยละ 48.4)

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกวุฒิสภา: ศึกษากรณีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาจังหวัดนนทบุรี ปี 2549 สามารถสรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะจากการวิจัย ได้ดังต่อไปนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.1.1 เพื่อศึกษาปัจจัยสำคัญ ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกวุฒิสภาจังหวัดนนทบุรี

1.1.2 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกวุฒิสภา จังหวัดนนทบุรี

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

1.2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป และเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา ซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตจังหวัดนนทบุรี ใน 6 อำเภอ คือ 1) อำเภอเมืองนนทบุรี 2) อำเภอปากเกร็ด 3) อำเภอบางบัวทอง 4) อำเภอบางกรวย 5) อำเภอบางใหญ่ และ 6) อำเภอไทรน้อย สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี และนักศึกษาปริญญาโทสาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ที่เป็นผู้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา จังหวัดนนทบุรี ปี 2549

1.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

1.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล เก็บรวบรวมในช่วงเดือน พฤศจิกายน 2549 ถึงเดือน กุมภาพันธ์ 2551 ด้วยการแจกแบบสอบถามและรับกลับด้วยตนเองและการสัมภาษณ์สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี และนักศึกษาปริญญาโทสาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ด้วยตนเอง

1.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีการทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และการวิเคราะห์เนื้อหา การทดสอบสมมติฐานใช้การทดสอบ ไค-สแควร์ (Chi-Square test)

1.3 ผลการวิจัย

1.3.1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 28-37 ปี รองลงมาได้แก่ 38-47 ปี มีระดับการศึกษาสูงสุด ได้แก่ ปวช. / ปวส. ปัจจุบันอาศัยอยู่ในอำเภอเมืองนนทบุรีมากที่สุด มีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน รองลงมาได้แก่ ค้าขาย / ประกอบอาชีพส่วนบุคคล ส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนไม่เกิน 15,000 บาท ไม่ได้เป็นสมาชิกองค์กรใด ไม่เคยดำรงตำแหน่งกรรมการขององค์กร / ชมรม / ชุมชนใด ส่วนใหญ่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ส.ว. เพราะเป็นหน้าที่ของพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย

1.3.2 ปัจจัยสำคัญ ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกวุฒิสภาจังหวัดนนทบุรี พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นโดยรวมเกี่ยวกับ ปัจจัยสำคัญในการตัดสินใจเลือกสมาชิกวุฒิสภา ในแต่ละปัจจัย ดังนี้

1) **ปัจจัยทางสภาพสังคมและเศรษฐกิจ** พบว่า การเลือกตั้ง ส.ว. เป็นบทบาทหน้าที่ของประชาชนชาวไทยทุกคนที่ต้องแสดงออกตามระบอบประชาธิปไตยส่วนใหญ่มีความเห็นว่าตามกฎหมายใหม่ ผู้รับแจกไม่ผิด การแจกเงินสิ่งของ จะมีการแจกมากขึ้น การตัดสินใจเลือก ส.ว. คนนี้ เพราะเชื่อมั่นว่าเขาจะสามารถทำหน้าที่เพื่อบ้านเมืองได้ตลอดระยะเวลาการทำงาน 6 ปี กลุ่มตัวอย่างระบุว่า หากต้องตัดสินใจช่วยเหลือใคร จะพิจารณาเป็นอันดับแรก คือ เป็นคนดี มีความรู้ และซื่อสัตย์สุจริต รองลงมาได้แก่ เป็นผู้ที่มีจรรยาบรรณดี ตามลำดับ

2) **ปัจจัยในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร** พบว่า ส่วนใหญ่สนใจและติดตามข่าวสารเหตุการณ์บ้านเมืองทุกวัน อ่านหนังสือพิมพ์เพราะสนใจข่าวสารเหตุการณ์บ้านเมืองมากที่สุด ชมรายการโทรทัศน์มากที่สุด ได้แก่ ละคร / บันเทิงต่าง ๆ รองลงมาได้แก่ วิเคราะห์ข่าว เหตุการณ์บ้านเมือง และติดตามข่าวสารการเลือกตั้ง ส.ว. ครั้งนี้จาก วิทยุ / โทรทัศน์ / หนังสือพิมพ์มากที่สุด รองลงมาได้แก่ แผ่นพับ / ใบปลิว ตามลำดับ

3) **ปัจจัยระบบอุปถัมภ์** พบว่า ปัจจัยระบบอุปถัมภ์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือก ส.ว. ได้แก่ การเล่นพรรคเล่นพวก รองลงมาได้แก่ การให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน วัฒนธรรมในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ยึดติดเรื่องความรักพวกพ้องของคนมากที่สุด รองลงมาได้แก่ อำนาจเงินและบุญคุณที่เคยอุปถัมภ์ ส่วนใหญ่เห็นด้วยว่าผู้สมัคร ส.ว. ที่เติบโตในชุมชนนั้น ๆ มักจะได้รับการเลือกตั้ง และเห็นด้วยว่า ในสังคมไทยผู้มีอาวุโสกว่ามักได้รับการเลือกตั้งเป็นผู้แทน

4) *ปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล* พบว่า ปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่ส่งผลกระทบต่อการตัดสินใจเลือก ส.ว. ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างไม่มีความผูกพันกับนักการเมืองในพรรคใด ๆ ทั้งสิ้น รองลงมาได้แก่ เคยได้รับความช่วยเหลือจากพรรค (โดยตรงและโดยอ้อม) ส่วนใหญ่ ลงคะแนนให้ผู้สมัคร ส.ว. ในครั้งนี้ เพราะเป็นผู้มีความรู้ความสามารถดี มีความซื่อสัตย์ ไม่มีความผูกพันกับผู้สมัคร ส.ว. คนใดทั้งนั้น รองลงมาได้แก่ เคยได้รับความช่วยเหลือจาก ส.ว. ส่วนใหญ่ เห็นด้วยว่า คนที่มีความสัมพันธ์เป็นการส่วนตัวกับผู้สมัคร ส.ว. มักจะไปลงคะแนนให้คนนั้น

5) *ปัจจัยของอิทธิพลและผลต่างตอบแทน* พบว่า ผู้มีอิทธิพลในการโน้มน้าวหรือชักชวนให้ไปใช้สิทธิเลือก ส.ว. ครั้งนี้มากที่สุด คือ ผู้นำชุมชน / คณะกรรมการหมู่บ้าน รองลงมาได้แก่ พ่อแม่ / ญาติพี่น้อง ส่วนใหญ่ มีความเห็นว่า ผลประโยชน์หรือผลตอบแทนที่มีผลต่อการเลือกตั้ง ส.ว. มากที่สุด คือ เงินชื้อเสียงได้ ส่วนใหญ่ เห็นด้วยว่าการนับคะแนนที่เขตเลือกตั้งทำให้ลงคะแนนเลือกตั้งโดยไม่เกรงกลัวอิทธิพลของกลุ่มบุคคลใด หากผู้ได้รับเลือกตั้งเป็น ส.ว. ครั้งนี้ ไม่ใช่คนที่ลงคะแนนให้ กลุ่มตัวอย่าง ก็ยอมรับตามระบอบประชาธิปไตย รองลงมาได้แก่ มีความคิดเห็นว่า อำนาจเงิน ยังมีผลกับการเลือกตั้ง

6) *ปัจจัยที่สำคัญมากที่สุด* พบว่า ปัจจัยสำคัญมากที่สุดที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างตัดสินใจเลือกผู้สมัคร ส.ว. ได้แก่ ปัจจัยด้านความเป็นพวกพ้อง รองลงมาได้แก่ ปัจจัยด้านความรู้ความสามารถของบุคคล

1.3.3 ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นโดยรวมเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านต่าง ๆ กับการตัดสินใจเลือก ส.ว. เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1) *ปัจจัยทางสภาพสังคมและเศรษฐกิจ* พบว่า ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับการแจกเงิน มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือก ส.ว. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีความคิดเห็นว่าจะมีการแจกเงินมากขึ้น ส่วนใหญ่ตัดสินใจเลือก ส.ว. เพราะความเป็นพวกพ้อง ส่วนกลุ่มที่มีความคิดเห็นว่าจะมีการแจกเงินน้อยลง มีการตัดสินใจเลือก ส.ว. เพราะความรู้ความสามารถของบุคคล

2) *ปัจจัยในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร* พบว่า ด้านความสนใจและติดตามข่าวสาร มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือก ส.ว. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีความสนใจและติดตามข่าวสารทุกวัน ติดตามข่าวสารไม่เกิน 2 วัน ต่อสัปดาห์ และสัปดาห์ละ 3-5 วัน ส่วนใหญ่ตัดสินใจเลือก ส.ว. เพราะความเป็นพวกพ้อง

ปัจจัยในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการติดตามข่าวสารการเลือกตั้ง ส.ว. จากแหล่งข่าว มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือก ส.ว. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ที่ติดตามข่าวสารการเลือกตั้ง ส.ว. จากวิทยุ / โทรทัศน์ / หนังสือพิมพ์ จากญาติพี่น้องหรือคนรู้จักบอก จากผู้นำชุมชน / กรรมการหมู่บ้าน ส่วนใหญ่ตัดสินใจเลือก ส.ว. เพราะความเป็นพวกพ้อง กลุ่มที่ติดตามข่าวสารจากตัวผู้สมัครรับเลือกตั้งตัดสินใจเลือก ส.ว. เพราะความรู้ความสามารถของบุคคล ส่วนกลุ่มที่ติดตามข่าวสารจากแผ่นพับ / ใบปลิว ตัดสินใจเลือก ส.ว. เพราะความเป็นพวกพ้อง และความรู้ความสามารถของบุคคลจำนวนเท่ากัน

3) ปัจจัยระบบอุปถัมภ์ พบว่า มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือก ส.ว. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า ลักษณะระบบอุปถัมภ์แบบการเป็นหนี้บุญคุณ การเล่นพรรคเล่นพวก การให้ความคุ้มครอง ส่วนใหญ่ตัดสินใจเลือก ส.ว. เพราะความเป็นพวกพ้อง ส่วนระบบอุปถัมภ์แบบการให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน มีการตัดสินใจเลือก ส.ว. เพราะความรู้ความสามารถของบุคคล

4) ปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล พบว่า ด้านความผูกพันกับนักการเมือง มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือก ส.ว. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีความผูกพันกับนักการเมือง โดยเป็นสมาชิกพรรคเดียวกัน และเคยได้รับความช่วยเหลือจากพรรค (โดยตรงและโดยอ้อม) ส่วนใหญ่ ตัดสินใจเลือก ส.ว. เพราะความรู้ความสามารถของบุคคล ส่วนกลุ่มที่สนใจติดตามเป็นพิเศษ และไม่มีความผูกพันกับนักการเมืองในพรรคใด ๆ ทั้งสิ้น ตัดสินใจเลือก ส.ว. เพราะความเป็นพวกพ้อง

ปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลด้านความผูกพันกับผู้สมัคร ส.ว. มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือก ส.ว. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีความสนิทสนมกันดี ไม่มีความผูกพันกับผู้สมัคร ส.ว. คนใด ส่วนใหญ่ ตัดสินใจเลือก ส.ว. เพราะความเป็นพวกพ้อง ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นคนบ้านเดียวกันกับผู้สมัคร ส.ว. และผู้สมัครเคยให้ความช่วยเหลือเกื้อกูล ตัดสินใจเลือก ส.ว. เพราะความรู้ความสามารถของบุคคล

5) ปัจจัยของอิทธิพลและผลต่างตอบแทน พบว่า ด้านผู้ที่มีอิทธิพล มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือก ส.ว. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีผู้มีอิทธิพลในการชักชวน ได้แก่ พ่อแม่ / ญาติพี่น้อง เพื่อน ๆ ส่วนใหญ่ตัดสินใจเลือก ส.ว. เพราะความรู้ความสามารถของบุคคล ส่วนกลุ่มที่มีผู้มีอิทธิพลในการ

ชักชวน ได้แก่ ผู้นำชุมชน / คณะกรรมการหมู่บ้าน ตัวผู้สมัครเลือกตั้ง ส.ว. และ ไม่มีผู้ชักชวนแต่ไปเองตามหน้าที่ ตัดสินใจเลือก ส.ว. เพราะความเป็นพวกพ้อง

ปัจจัยของอิทธิพลและผลต่างตอบแทนด้านผลประโยชน์ มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือก ส.ว. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีความคิดเห็นว่าผลประโยชน์ ได้แก่ เงินชื่อเสียงได้ และระบบสาธารณูปการ ส่วนใหญ่ตัดสินใจเลือก ส.ว. เพราะความเป็นพวกพ้อง ส่วนกลุ่มที่เห็นว่าผลประโยชน์ ได้แก่ สิ่งของ / เครื่องใช้ มีการตัดสินใจเลือก ส.ว. เพราะความรู้ความสามารถของบุคคล

2. อภิปรายผล

2.1 การที่พบว่า ปัจจัยทางสภาพสังคมและเศรษฐกิจ ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือก ส.ว. ได้แก่ การเลือกตั้ง ส.ว. เป็นบทบาทหน้าที่ของประชาชนชาวไทยทุกคนที่ควรแสดงออกตามระบอบประชาธิปไตย ทั้งนี้เป็นเพราะ ตามหลักการของประชาธิปไตย ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศตลอดเวลา ผ่านกลไกต่าง ๆ หรือใช้สิทธิที่จะแสดงบทบาทได้โดยตรง (อมรรักษาสัตย์ 2542) การมีส่วนร่วมของประชาชน โดยประชาชนเป็นผู้ใช้อำนาจในการเลือกตั้ง (สมพงษ์ เกษมสิน 2519) จึงถือเป็นการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับหนึ่ง ซึ่งถือว่าการเลือกตั้งเป็นส่วนหนึ่งของการมีส่วนร่วมในทางการเมืองของประชาชน เป็นวิธีที่สำคัญในการที่ประชาชนจะได้มีโอกาสควบคุมเจ้าหน้าที่ของรัฐ เป็นแนวทางที่ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมอย่างตรงไปตรงมา (Verba, Nie and Kim 1987: 47) อันแสดงให้เห็นว่าประชาชนส่วนใหญ่เข้าใจหน้าที่ในการออกไปใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้ง สะท้อนให้เห็นถึงการรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเองต่อระบบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ประกอบกับการที่มีบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญว่า การเลือกตั้งเป็นหน้าที่ และกำหนดการเสีสิทธิบางประการในการไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ทำให้ประชาชนได้สนใจเข้ามามีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยเพิ่มมากขึ้น จึงเป็นสิ่งที่ดี และควรจะดำรงบทบัญญัติดังกล่าวไว้ เพื่อให้เกิดการตื่นตัวกับการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน อันจะเป็นการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยให้เข้มแข็งต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเสาวนีย์ ศิริพจนานนท์ (2544) ที่ศึกษาเรื่อง “การตัดสินใจของประชาชนในการเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร: ศึกษาเฉพาะกรณีเขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดสุโขทัย” พบว่า เหตุผลที่ตัดสินใจไปใช้สิทธิเลือกตั้งของประชาชน ในเขตเลือกตั้งให้เหตุผลว่า เป็นหน้าที่ของพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตยและอยากได้คนดีมาบริหารบ้านเมือง

การที่กลุ่มตัวอย่างระบุว่า หากต้องตัดสินใจช่วยเหลือใคร จะพิจารณาเป็นอันดับแรก คือ เป็นคนดี มีความรู้ และซื่อสัตย์สุจริต ทั้งนี้เป็นเพราะ สิ่งที่ประชาชนได้รับทราบมาตลอด คือ ปัญหาทุจริตคอร์รัปชันของบรรดานักการเมือง และเมื่อ ส.ว. เป็นผู้ที่ทำหน้าที่ในการควบคุมและตรวจสอบ เมื่อมีโอกาสที่จะได้ช่วยเหลือใครจึงพิจารณาเลือกจากคุณสมบัติเฉพาะตัวของผู้สมัคร ที่จะสามารถเข้าไปแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ ทำให้เห็นว่าประชาชนส่วนใหญ่ต้องการสมาชิกวุฒิสภาที่มีภาวะผู้นำสูง โดยเน้นไปที่เป็นคนดี มีความรู้ความสามารถ ซึ่งสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมาย และเป็นไปตามทฤษฎีปัจจัยตัวกำหนด ที่ระบุว่า “ปัจจัยทางสังคมเป็นตัวกำหนดที่สำคัญของพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง” ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของถวิลวดี บุรีกุล และคณะ (2545) ที่ศึกษาเรื่อง “พฤติกรรมทางเลือกตั้งและปัจจัยในการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2543” พบว่า ภาวะผู้นำเป็นปัจจัยที่ประชาชนเลือกเป็นปัจจัยหลัก กล่าวคือ สมาชิกวุฒิสภาของเขาต้องพร้อมที่จะเป็นผู้นำ มีความซื่อสัตย์ สุจริต มีความคิดก้าวหน้า ไม่ทำสิ่งที่ผิดกฎหมาย มีวุฒิภาวะ ไม่มีพฤติกรรมชื่อเสียงมาก่อน เข้ากับชาวบ้านได้ดี มีประสิทธิภาพในการทำงาน ปัจจัยนี้มีความสำคัญเป็นอันดับแรก และสอดคล้องกับการสำรวจของธุรกิจบัณฑิตย์ โพล โดยศูนย์วิจัยมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ ที่ได้ทำการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา โดยสอบถามประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 1,406 คน จากทุกระดับอาชีพ การศึกษา อายุและเพศ ซึ่งผลการสำรวจพบว่า คุณสมบัติสำคัญที่นำมาใช้ในการพิจารณาเลือกสมาชิกวุฒิสภาเรียงลำดับ ได้ดังนี้ ร้อยละ 42.7 จากความซื่อสัตย์ ร้อยละ 22.1 มีประวัติการทำงานไม่ต่างพร้อย ร้อยละ 12.1 มีความอิสระจากพรรคการเมือง ร้อยละ 7.9 มีประสบการณ์ในการบริหารราชการมาก่อน ร้อยละ 7.3 มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับของสังคม ร้อยละ 2.5 สำเร็จการศึกษาด้านกฎหมาย ร้อยละ 1.6 มีบุคลิกดี และสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (2543) ที่ศึกษาวิจัยการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2543 พบว่า เหตุผลที่ประชาชนตัดสินใจไปใช้สิทธิเลือกตั้งเพราะ เป็นสิทธิหน้าที่ ร้อยละ 74.6 และประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของสมาชิกวุฒิสภาว่า ต้องเป็นผู้ที่ประพฤติดี มีประสบการณ์ มีความรู้ความสามารถ ร้อยละ 67.1

2.2 การที่พบว่า ปัจจัยในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือก ส.ว. ได้แก่ สนใจและติดตามข่าวสารเหตุการณ์บ้านเมืองทุกวัน อ่านหนังสือพิมพ์เพราะสนใจข่าวสารเหตุการณ์บ้านเมืองมากที่สุด และติดตามข่าวสารการเลือกตั้ง ส.ว. ครั้งนี้จาก วิทยุ / โทรทัศน์ / หนังสือพิมพ์ มากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะในสังคมสมัยใหม่ สื่อมวลชนได้เข้ามามีบทบาทในการสื่อสารทางการเมืองมากขึ้นตามลำดับ หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ เป็นตัวการทำให้เกิดการสื่อสารเกี่ยวกับเหตุการณ์และปรากฏการณ์ทางการเมือง ไม่ว่าจะเป็นจากรัฐบาลถึงประชาชน หรือจากคน

กลุ่มหนึ่งสู่อีกกลุ่มหนึ่ง หรือแม้จากมุมหนึ่งของโลกถึงอีกมุมหนึ่ง ซึ่งประเทศไทยมีอัตราการบริโภคสื่อของประชากรที่สูง โดยสื่อโทรทัศน์มีอัตราการบริโภคสูงที่สุด รองลงมาได้แก่ สื่อวิทยุ และหนังสือพิมพ์ตามลำดับ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสื่อโทรทัศน์เป็นสื่อที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชนเป็นอย่างมาก โดยในปี 2544 คนไทยรับชมโทรทัศน์มากที่สุดถึงร้อยละ 86 (สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ และธนวิทย์ สุทธิรัตนกุล 2546: 9) เนื่องจากสื่อโทรทัศน์เป็นสื่อที่แพร่หลาย มีทั้งภาพและเสียงประกอบ จึงก่อให้เกิดประชาชนสนใจติดตาม ประกอบกับปัจจุบันมีรายการวิเคราะห์ข่าวเกี่ยวกับการเมืองผ่านโทรทัศน์เป็นประจำ และแทบทุกสถานที่จะมีการเปิดโทรทัศน์ให้ผู้คนได้รับชมตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นสถานที่ราชการหรือบรรดาบริษัท ห้างร้านต่าง ๆ และทุกบ้านของประชาชนจะมีโทรทัศน์ไว้รับชมอยู่แล้ว จึงรับทราบข่าวสารผ่านช่องทางนี้เป็นปกติ โดยข่าวสารที่เผยแพร่ออกมานั้นสามารถทำให้ประชาชนเกิดความสนใจ เกิดความรู้ความเข้าใจ ทำให้เกิดทัศนคติ และทำให้เกิดการปฏิบัติได้ (ประมะ สตะเวทิน 2546) ซึ่งในช่วงเวลาดังกล่าวมีการประชาสัมพันธ์ ธรรมชาติเกี่ยวกับการเลือกตั้งเป็นอย่างมาก จึงทำให้ประชาชนสามารถใช้ข่าวสารมาเปรียบเทียบในการตัดสินใจได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตรา พรหมชุติมา (2541) ที่ทำการศึกษาเรื่อง “พฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งของประชาชนในชุมชนแออัด ในกรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัย พบว่า การรับรู้ข่าวสารด้านการเมืองของประชาชนในชุมชนแออัด ในกรุงเทพมหานคร จะรับรู้จากสื่อโทรทัศน์ ซึ่งก็สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (2543) ที่ศึกษาวิจัยการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2543 พบว่า ประชาชนติดตามข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งจากสื่อในวงกว้างในอัตราส่วนที่มากกว่าสื่อในลักษณะอื่น โดยเฉพาะจากโทรทัศน์ ร้อยละ 90.5 และเป็นไปตามแนวคิดของ ณรงค์ สินสวัสดิ์ (2548) ที่เห็นว่า ผู้ที่สนใจการเมืองมักจะมีแนวโน้มที่จะเข้ามีส่วนร่วมในทางการเมืองมากกว่าผู้ไม่สนใจ โดยความสนใจการเมืองอาจดูได้จากการติดตามข่าวคราวทางการเมือง เช่นเดียวกับแนวคิดของสมบัติ ชำรงชัญญ์ (2547) ที่ได้กล่าวถึงการศึกษาของนักวิชาการจำนวนมาก ที่สนใจเรื่องพฤติกรรมมีส่วนร่วมทางการเมืองของปัจเจกบุคคล พบว่าบุคคลที่มีความสนใจกับการเลือกตั้งจะไปใช้สิทธิเลือกตั้งมากกว่าผู้ที่ไม่สนใจการเลือกตั้ง

2.3 การที่พบว่า ปัจจัยระบบอุปถัมภ์ ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือก ส.ว. ได้แก่ การเล่นพรรคเล่นพวก วัฒนธรรมในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ยึดคิดเรื่องความรักพวกพ้องของตนมากที่สุด ส่วนใหญ่เห็นด้วยว่าผู้สมัคร ส.ว. ที่เติบโตในชุมชนนั้น ๆ มักจะได้รับการเลือกตั้ง และเห็นด้วยว่า ในสังคมไทยผู้ที่มีอาวุโสกว่ามักได้รับการเลือกตั้งเป็นผู้แทน ทั้งนี้เป็นเพราะ สังคมไทยเป็นสังคมที่ผูกมัดด้วยระบบอุปถัมภ์ และยึดหลักความอาวุโส มาเป็นเวลายาวนาน ประกอบกับโดยปกติแล้วผู้ที่สมัครรับเลือกตั้งจะเป็นผู้ที่มีฐานะสูง มีทรัพย์สินมากและเป็นผู้

อุปถัมภ์ มักจะสร้างความสัมพันธ์กับผู้ที่มิฐานะที่ต่ำกว่าหรือยากจน ซึ่งถือว่าเป็นผู้ที่อยู่ในความอุปถัมภ์ เพื่อต้องการได้รับการยอมรับ หรือเมื่อมีความจำเป็นที่เรียกใช้ ก็ได้รับการสนองตอบตลอดจนถึงความจงรักภักดีด้วย โดยเฉพาะในประเทศไทย ซึ่งเคยมีไพร่ทาสมาก่อน ทำให้สถานภาพของคนที่มิฐานะยากจนและด้อยโอกาสเสาะแสวงหาที่พึ่งจากผู้มีฐานะร่ำรวย ส่วนหนึ่งคือ นักการเมืองที่สมัครรับเลือกตั้ง จึงใช้วิธีการให้ความอุปการะต่าง ๆ นานา เมื่อได้รับการช่วยเหลือหรือที่เรียกว่าอยู่ในความอุปถัมภ์ก็จะไปลงคะแนนเสียงให้ เป็นการตอบแทนบุญคุณที่ตนเคยได้รับการอุปการะมาก่อน (ปิยะนาถ บุนนาค 2545)

2.4 การที่พบว่า ปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือก ส.ว. ได้แก่ กลุ่มตัวอย่าง ไม่มีความผูกพันกับนักการเมืองในพรรคใด ๆ ทั้งสิ้น ส่วนใหญ่ ลงคะแนนให้ผู้สมัคร ส.ว. ในครั้งนี้ เพราะเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ มีความซื่อสัตย์ ไม่มีความผูกพันกับผู้สมัคร ส.ว. คนใดทั้งนั้น ส่วนใหญ่เห็นด้วยว่า คนที่มีความสัมพันธ์เป็นการส่วนตัวกับผู้สมัคร ส.ว. มักจะไปลงคะแนนให้คนนั้น ทั้งนี้เป็นเพราะ มนุษย์เป็นสัตว์สังคมจะต้องอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม เช่น กลุ่มญาติ กลุ่มนักศึกษา กลุ่มอาชีพ กลุ่มสมาคม และกลุ่มการเมืองทำในสิ่งที่จะต้องสร้างความพึงพอใจให้เกิดขึ้นกับสมาชิกในกลุ่ม เพื่อสร้างความพึงพอใจให้คนที่ตนรู้จักหรือเป็นคนคุ้นเคย เป็นญาติ เคยเรียนร่วมสถาบัน เคยทำงานในหน่วยงานเดียวกัน หรืออยู่ในพรรคการเมืองเดียวกัน ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจึงไปเลือกผู้สมัครเพราะมีความสัมพันธ์ส่วนตัวกับสมาชิกในกลุ่มหรือที่ตนรู้จัก ดังกล่าว และถ้าไม่ได้มีความสัมพันธ์กับผู้สมัครรับเลือกตั้ง ก็จะสามารถใช้ความคิดในการตัดสินใจได้อย่างอิสระ โดยชอบด้วยเหตุผล เป็นไปตามที่ต้องการ คือ การเลือกคนดี มีความรู้ ความสามารถ เป็นไปตามทฤษฎีการตัดสินใจเชิงเหตุผลที่ว่า ผู้ตัดสินใจในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งจะตัดสินใจโดยชอบด้วยเหตุผลทุกคน โดยสามารถตัดสินใจได้เสมอเมื่อเผชิญกับทางเลือกต่าง ๆ (Anthony Downs 1957) ซึ่งความชอบด้วยเหตุผลเป็นเรื่องของกระบวนการปฏิบัติ ผู้ตัดสินใจเลือกทางที่เหมาะสมที่สุด ตามลักษณะค่านิยม หรือเป้าหมายของเขาโดยเลือกทางที่จัดลำดับไว้สูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กรมการปกครอง (2540) ที่พบว่า การตัดสินใจลงคะแนนเสียงให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้งของประชาชนแต่ละคน มีพฤติกรรมในการตัดสินใจเลือกตั้ง โดยเลือกเพราะรู้จักและอยากสนับสนุนผู้สมัคร

2.5 การที่พบว่า ปัจจัยของอิทธิพลและผลต่างตอบแทน ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือก ส.ว. ได้แก่ ผู้มีอิทธิพลในการ โน้มน้าวหรือชักชวนให้ไปใช้สิทธิเลือก ส.ว. ครั้งนี้มากที่สุด คือ ผู้นำชุมชน / คณะกรรมการหมู่บ้าน ส่วนใหญ่ มีความเห็นว่า ผลประโยชน์หรือผลตอบแทนที่มีผลต่อการเลือกตั้ง ส.ว. มากที่สุด คือ เงินซื้อเสียงได้ ทั้งนี้เป็นเพราะ การเมืองในปัจจุบันได้เข้าไปสู่ท้องถื่นแล้ว ที่มีการเลือกผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับต่าง ๆ บุคคลที่มีบทบาทจึงเป็น

ผู้นำชุมชน / คณะกรรมการหมู่บ้าน ที่สามารถนำงบประมาณ โครงการต่าง ๆ มาพัฒนาช่วยเหลือชาวบ้านได้ จึงเป็นผู้ที่ถืออำนาจทางการเมือง รวมทั้งมีภาวะผู้นำ และมีอำนาจมากที่สุด (Harold D. Lasswell) เป็นชนชั้นนำทางการเมือง ซึ่งตามแนวคิดของ ฮันติงตัน (Huntington) ที่ศึกษาพบว่า ในการเลือกตั้งของประเทศที่กำลังพัฒนานั้น ปรากฏว่า บุคคลที่อยู่ในฐานะทางเศรษฐกิจสังคมต่ำ จะไปลงคะแนนเสียงด้วยการชักจูง (mobilized) เป็นสำคัญ หาใช่เพราะไปโดยความสำนึกของตนแต่อย่างใด คนที่สามารถชักจูงบุคคลเหล่านี้ให้ไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงในการเลือกตั้งได้คือ บุคคลชั้นนำในชุมชนนั่นเอง (ศักดิ์าน นพสิทธิ์ 2542: 36) ที่เป็นผู้ซึ่งอยู่ในอำนาจหรือตำแหน่งที่ถูกกำหนดให้เป็นผู้นำ เป็นผู้ซึ่งสามารถมีอิทธิพลในการจัดสรร และจัดการต่อสิ่งที่มีคุณค่าต่าง ๆ มากกว่าคนอื่น ๆ ในชุมชนนั้น เพื่อให้เกิดผลสำเร็จตามความมุ่งหมายที่ปรารถนาทั้งของตนเอง และสมาชิกของชุมชน (Roderick bel 1969: 112) ตามแนวคิดของการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ “พฤติกรรมกรรมการเลือกตั้ง” พบว่า ผู้ศึกษา ได้ให้ความสนใจปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกรรมการเลือกตั้ง โดยมีปัจจัยของ อิทธิพล โน้มโน้มชักจูงด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การใช้อิทธิพลผู้นำชุมชน การใช้เงิน และสิ่งของของใจ (ถวิลวดี บุรีกุลและคณะ 2545: 19) โดยเฉพาะเงินยังเป็นผลต่างตอบแทนที่สามารถเปลี่ยนการตัดสินใจได้ อันทำให้เห็นได้ว่า พฤติกรรมที่เป็นไปในทางทุจริตต่อกฎหมายเลือกตั้งด้วยการใช้เงิน ยังคงเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งของประชาชนอยู่ ซึ่งสอดคล้องกับ กรมการปกครอง (2540) ที่พบว่า การตัดสินใจลงคะแนนเสียงให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้งของประชาชนแต่ละคน มีพฤติกรรมในการตัดสินใจเลือกตั้งทั้งด้วยตนเองหรือถูกชักจูง โดยเลือกเพราะคนใกล้ชิดหรือเพื่อน เพราะผู้นำชุมชนหรือหัวหน้าคะแนน เลือกเพราะเขาแจกเงิน แจกของ จัดเลี้ยง เลือกเพราะถูกอิทธิพลข่มขู่ จากผู้นำท้องถิ่นหรือหัวหน้าคะแนน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นักวิชาการต่างประเทศ เช่น แซมมวล พี ฮันติงตัน และ โจแอน เอ็ม เนลสัน (Samuel P. Huntington and Joan M. Nelson 1977) ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในประเทศด้อยพัฒนาหรือกำลังพัฒนา พบว่า ประชาชนส่วนหนึ่งไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเพราะถูกชักจูงมากกว่าที่จะเป็นการตัดสินใจด้วยตนเอง และสอดคล้องกับงานวิจัยของจิตรา พรหมชุติมา (2541) ที่ศึกษาเรื่อง “พฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งของประชาชนในชุมชนแออัด ในกรุงเทพมหานคร” พบว่า การที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งจะได้รับการเลือกตั้งหรือไม่ ขึ้นอยู่กับผู้นำชุมชนและบทบาทของผู้สมัครรับเลือกตั้งด้วย สำหรับพฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งของประชาชนในชุมชนแออัดจะพบว่า การแจกเงินมากที่สุด แต่อย่างไรก็ตามในชุมชนแออัดไม่เห็นด้วยกับการแจกเงินของผู้สมัครและหัวหน้าคะแนน

2.6 การที่พบว่า ปัจจัยสำคัญมากที่สุด ที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างตัดสินใจเลือกผู้สมัคร ส.ว. ได้แก่ ปัจจัยด้านความเป็นพวกพ้อง ทั้งนี้เป็นเพราะ สังคมไทยเป็นสังคมเกษตรกรรมมาก่อน ที่มีความผูกพันอย่างใกล้ชิด และมีความรู้สึกว่าเป็นพวกเดียวกัน” โดยเฉพาะคนที่อาศัยอยู่ในละแวก

ผู้นำชุมชน / คณะกรรมการหมู่บ้าน ที่สามารถนำงบประมาณ โครงการต่าง ๆ มาพัฒนาช่วยเหลือชาวบ้านได้ จึงเป็นผู้ที่ถืออำนาจทางการเมือง รวมทั้งมีภาวะผู้นำ และมีอำนาจมากที่สุด (Harold D. Lasswell) เป็นชนชั้นนำทางการเมือง ซึ่งตามแนวคิดของ ฮันติงตัน (Huntington) ที่ศึกษาพบว่า ในการเลือกตั้งของประเทศที่กำลังพัฒนานั้น ปรากฏว่า บุคคลที่อยู่ในฐานะทางเศรษฐกิจสังคมต่ำ จะไปลงคะแนนเสียงด้วยการชักจูง (mobilized) เป็นสำคัญ หาใช่เพราะไปโดยความสำนึกของตนแต่อย่างใด คนที่สามารถชักจูงบุคคลเหล่านี้ให้ไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงในการเลือกตั้งได้คือ บุคคลชั้นนำในชุมชนนั่นเอง (ศักดิ์ นพสิทธิ์ 2542: 36) ที่เป็นผู้ซึ่งอยู่ในอำนาจหรือตำแหน่งที่ถูกกำหนดให้เป็นผู้นำ เป็นผู้ซึ่งสามารถมีอิทธิพลในการจัดสรร และจัดการต่อสิ่งที่มีคุณค่าต่าง ๆ มากกว่าคนอื่น ๆ ในชุมชนนั้น เพื่อให้เกิดผลสำเร็จตามความมุ่งหมายที่ปรารถนาทั้งของตนเอง และสมาชิกของชุมชน (Roderick bel 1969: 112) ตามแนวคิดของการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ “พฤติกรรมกรรมการเลือกตั้ง” พบว่า ผู้ศึกษาได้ให้ความสนใจปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกรรมการเลือกตั้ง โดยมีปัจจัยของ อิทธิพลโน้มน้าวชักจูงด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การใช้อิทธิพลผู้นำชุมชน การใช้เงิน และสิ่งของจูงใจ (ถวิลวดี บุรีกุลและคณะ 2545: 19) โดยเฉพาะเงินยังเป็นผลต่างตอบแทนที่สามารถเปลี่ยนการตัดสินใจได้ อันทำให้เห็นได้ว่า พฤติกรรมที่เป็นไปในทางทุจริตต่อกฎหมาย เลือกตั้งด้วยการใช้เงิน ยังคงเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งของประชาชนอยู่ ซึ่งสอดคล้องกับ กรมการปกครอง (2540) ที่พบว่า การตัดสินใจลงคะแนนเสียงให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้งของประชาชนแต่ละคน มีพฤติกรรมในการตัดสินใจเลือกตั้งทั้งด้วยตนเองหรือถูกชักจูง โดยเลือกเพราะคนใกล้ชิดหรือเพื่อน เพราะผู้นำชุมชนหรือหัวหน้าคะแนน เลือกเพราะเขาแจกเงิน แจกของ แจกเลี้ยง เลือกเพราะถูกอิทธิพลข่มขู่ จากผู้นำท้องถิ่นหรือหัวหน้าคะแนน และสอดคล้องกับงานวิจัยของนักวิชาการต่างประเทศ เช่น แซมมวล พี ฮันติงตัน และ โจแอน เอ็ม เนลสัน (Samuel P. Huntington and Joan M. Nelson 1977) ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในประเทศด้อยพัฒนาหรือกำลังพัฒนา พบว่า ประชาชนส่วนหนึ่งไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเพราะถูกชักจูงมากกว่าที่จะเป็นการตัดสินใจด้วยตนเอง และสอดคล้องกับงานวิจัยของจิรา พรหมชุติมา (2541) ที่ศึกษาเรื่อง “พฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งของประชาชนในชุมชนแออัด ในกรุงเทพมหานคร” พบว่า การที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งจะได้รับการเลือกตั้งหรือไม่ ขึ้นอยู่กับผู้นำชุมชนและบทบาทของผู้สมัครรับเลือกตั้งด้วย สำหรับพฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งของประชาชนในชุมชนแออัดจะพบว่า การแจกเงินมากที่สุด แต่อย่างไรก็ตามในชุมชนแออัด ไม่เห็นด้วยกับการแจกเงินของผู้สมัครและหัวหน้าคะแนน

2.6 การที่พบว่า ปัจจัยสำคัญมากที่สุด ที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างตัดสินใจเลือกผู้สมัคร ส.ว. ได้แก่ ปัจจัยด้านความเป็นพวกพ้อง ทั้งนี้เป็นเพราะ สังคมไทยเป็นสังคมเกษตรกรรมมาก่อน ที่มีความผูกพันอย่างใกล้ชิด และมีความรู้สึก “เป็นพวกเดียวกัน” โดยเฉพาะคนที่อาศัยอยู่ในละแวก

เดียวกัน ซึ่งค่านิยมดังกล่าวมีอยู่ในสังคมไทยทุกระดับชั้น และการเมืองในช่วงที่ผ่านมามีการต่อสู้กันอย่างรุนแรงและมีการแบ่งข้างกันอย่างชัดเจน จนถึงขนาดไม่สามารถร่วมทำงานเป็นฝ่ายเดียวกันได้ และเกิดปรากฏการณ์ความแตกต่างภายในครอบครัวเดียวกันที่มีความคิดเห็นไม่ตรงกัน ไม่ยอมรับฝ่ายตรงข้าม ทำให้แต่ละฝ่ายต้องหาทางสนับสนุนพรรคพวกของตนเอง ให้ได้มากที่สุด เพื่อที่จะได้รับชัยชนะตามหลักของเสียงข้างมาก จึงก่อให้เกิดเป็นกลุ่มพรรคพวกเดียวกัน ประกอบกับปัจจัยเสริมด้วยสังคมระบบอุปถัมภ์ การอุปถัมภ์ค้ำจุน ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การเป็นหนี้บุญคุณ อิทธิพลของผลต่างตอบแทน ปัจจัยเหล่านี้ล้วนสนับสนุนให้เกิดความเป็นพรรคพวกด้วยกันทั้งสิ้น อันสอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่า ปัจจัยระบบอุปถัมภ์ ปัจจัยความสัมพันธ์ส่วนบุคคล ปัจจัยของอิทธิพลและผลต่างตอบแทน ล้วนเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้สิทธิเลือกตั้ง โดยโอกาสของผู้สมัครรับเลือกตั้งจะมีมากก็ต่อเมื่อตนเองมีพรรคพวกสนับสนุนเป็นจำนวนที่มากกว่า และผู้สมัครส่วนใหญ่ก็เคยเป็นอดีตนักการเมืองมาก่อน หรือ ไม่ก็มีสายสัมพันธ์กับนักการเมือง ซึ่งกลุ่มการเมืองนี้จะมีพรรคพวกในนามของ “หัวคะแนน” เป็นจำนวนมาก นอกจากนั้นในระบบราชการก็ปรากฏวัฒนธรรมเล่นพรรคเล่นพวกเด่นชัดขึ้น ในการเลื่อนลำดับของการดำรงตำแหน่ง ใครที่มีพรรคพวกดำรงตำแหน่งระดับสูงมีโอกาสนำลำดับดีกว่าหรือได้ตำแหน่งที่สำคัญกว่า จึงถ่ายทอดวัฒนธรรมพรรคพวกมาสู่สังคมของประชาชนในการเลือกตั้ง ส.ว. ด้วย ทำให้เห็นว่า การเลือกตั้ง ส.ว. แม้จะมีการป้องกันและต้องการให้ปราศจากการเมือง ก็ไม่สามารถทำได้ เพราะยังต้องใช้ฐานเสียงของกลุ่มการเมืองในการสนับสนุนเพื่อให้ได้รับการเลือกตั้งอยู่

2.7 ผลจากการทดสอบสมมติฐานพบว่า ปัจจัยทางสภาพสังคมและเศรษฐกิจ ปัจจัยในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ปัจจัยระบบอุปถัมภ์ ปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และปัจจัยของอิทธิพลและผลต่างตอบแทน มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกสมาชิกวุฒิสภาจังหวัดคนนทบุรี ทั้งนี้เป็นเพราะ การเลือกตั้งจะต้องมีการตัดสินใจโดยชอบด้วยเหตุผลทุกคน (Anthony Downs 1957) ที่จะก่อให้เกิดการพิจารณากลับกรองและตัดสินใจออกมาในการเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้ง ปัจจัยทั้งหมดจึงเป็นตัวที่ทำให้ผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งต้องนำมาใช้พิจารณาประกอบกัน ก่อนที่จะทำการตัดสินใจในขั้นสุดท้าย ซึ่งขึ้นอยู่กับความรู้สึกริเริ่มกคิขของแต่ละบุคคลว่าจะใช้ก็ปัจจัยหรือปัจจัยใดมีน้ำหนักมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิชาติ รัตนะเจริญธรรม (2544) ที่ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและพรรคการเมืองของนักศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น” พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของนักศึกษาได้แก่ การรับรู้ข่าวสารข้อมูล ปัจจัยด้านระบบอุปถัมภ์ ปัจจัยอิทธิพลและผลต่างตอบแทน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 ผู้ที่จะสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา ควรจะต้องทำตนให้เป็นผู้มีผลงานปรากฏเด่นชัด มีคุณสมบัติเฉพาะตัวที่สำคัญ ที่ต้องมีความพร้อมในทุกด้าน คือ มีความรู้ความสามารถ และเข้าถึงกลุ่มประชาชนทุกชนชั้น ให้ความช่วยเหลือ สร้างผลงานจนเป็นที่ประจักษ์ต่อบุคคลทั่วไปก่อน จึงจะมีโอกาสได้รับการเลือกตั้งเป็น สว. เนื่องจากบุคคลส่วนใหญ่ตัดสินใจเลือกจาก “การเป็นคนดี มีความรู้ มีความสามารถ” เป็นส่วนใหญ่

ผู้สมัครรับเลือกตั้งต้องสร้างภาพพจน์ โดยการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมกับประชาชนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ประชาชนเห็นว่าตนเองนั้นเป็นพวกพ้องด้วยคนหนึ่ง และต้องเตรียมตัวตั้งแต่นั้น ๆ สำหรับการมีคุณสมบัติที่โดดเด่นให้เป็นที่รู้จักของประชาชน ฉะนั้นผู้สมัครต้องพิจารณาสภาพความพร้อมของตัวเองก่อนเป็นลำดับแรก ทั้งคุณสมบัติส่วนตัว การศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ให้ประชาชนเกิดความเชื่อถือในตัวตนเองก่อน จึงจะมีโอกาสในการได้รับการเลือกตั้ง รวมไปถึงการมีฐานเสียงที่เป็นของตัวเองในเชิงลึกก็จะมีโอกาสที่จะได้รับเลือกตั้งเพิ่มมากยิ่งขึ้น

ในกระบวนการแนะนำตัวต้องใช้สื่อที่ทันสมัยเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายโดยตรง และมีความสัมพันธ์ที่ดีกับสื่อสารมวลชน เพื่อที่สื่อจะได้นำเสนอข้อมูลของคนต่อสาธารณชนบ่อย ๆ อันจะเป็นการเพิ่มโอกาสในการได้รับการเลือกตั้งอีกช่องทางหนึ่งด้วย

3.1.2 หน่วยงานที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตย เกี่ยวกับการเลือกตั้ง การณรงค์ให้ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เช่น คณะกรรมการการเลือกตั้ง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับต่าง ๆ รวมไปถึงผู้สมัครรับเลือกตั้ง ควรเผยแพร่ข่าวสารการเลือกตั้ง และการแนะนำตัวผ่าน รายการวิทยุ/โทรทัศน์/หนังสือพิมพ์ เพราะเป็นสื่อที่สามารถเข้าถึงกลุ่มผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้เป็นส่วนใหญ่

ควรใช้สื่อโทรทัศน์ในเชิงสร้างสรรค์ทางการเมืองการปกครอง ให้มากขึ้น ทั้งก่อน ระหว่าง และหลังการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา รวมถึงการประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดในการเลือกตั้ง เพื่อประชาชนจะได้รับทราบข่าวสารและก่อให้เกิดความตื่นตัวในการมีส่วนร่วม

3.1.3 คณะกรรมการการเลือกตั้ง ควรมีมาตรการจัดการเลือกตั้งให้บริสุทธิ์ ยุติธรรม ด้วยการรณรงค์ให้มีการออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งเพิ่มมากขึ้น และตัดสินใจในการเลือกโดยอิสระ ผ่านสื่อมวลชน ด้วยการให้ข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลของผู้สมัครรับเลือกตั้ง แต่ละคนแบบ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กระมล ทองธรรมชาติ สมบูรณ์ สุขสำราญ และ ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ (2531) *การเลือกตั้งพรรคการเมืองและเสถียรภาพของรัฐบาล* กรุงเทพมหานคร ฝ่ายวิจัย คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- _____ และคนอื่น ๆ (2531) *การเลือกตั้งพรรคการเมืองและเสถียรภาพของรัฐบาล* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์มาสเตอร์เพรส
- กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย (2535) “รายงานการวิจัย การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร” กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง
- _____ (2540) “รายงานการวิจัยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 17 พฤศจิกายน 2539” กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น
- เกียรติพงษ์ มีเพียร (2543) *การเลือกตั้งวุฒิสมาชิกของวุฒิสภา ปราบปรามการฉ้อโกงใหม่ในประเทศไทย ที่ควรสนใจเป็นอย่างยิ่ง* มุลนิธิเพื่อการศึกษาตระกูลมีเพียร (มศม.)
- โกวิท สุรัสวดี (2545) “วุฒิสภา” ใน อมร รักษาสัตย์ *การเมืองการปกครองไทยตามรัฐธรรมนูญ ฉบับประชาชน* พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร วิ.เจ. พรินต์ติ้ง
- โกสินทร์ วงศ์สุวรรณ (2522) *เรื่องของรัฐธรรมนูญและการเลือกตั้ง* กรุงเทพมหานคร แพร์พิทยา
- เกรียงศักดิ์ เขียวขี้ และ วิไลวัจน์ กฤษณะภูติ (2527) “รายงานการวิจัย การพัฒนาการเมืองท้องถิ่นระดับตำบล ศึกษาเฉพาะกรณีสภาตำบลในจังหวัดขอนแก่น” ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- โคทม อาริยา (2543) “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร” ใน *คู่มือ บอ. และ อสร. เลือกตั้ง ส.ส.* กรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง
- จิตรา พรหมชุติมา (2541) “รายงานการวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการเลือกตั้งของประชาชนในชุมชนแออัด ในกรุงเทพมหานคร” กรุงเทพมหานคร กองการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
- จินดา วงศ์สวัสดิ์ (2548) “ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 2 จังหวัดลำปาง” *วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การเมืองการปกครอง) สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช*

- จิรพงษ์ ทรงวัชรารักษ์ (2551, 26 มกราคม) สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี
สัมภาษณ์โดย วิษณุ อุทานวรพจน์ บ้านเลขที่ 58/29 ม. 8 ต. บางกร่าง อ. เมือง จ.
นนทบุรี
- จิรพรรณ กาญจนจิตรา (2538) *ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา* พิมพ์ครั้งที่ 9
กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- เจษฎ์ โทณวนิก (2550, 20 ธันวาคม) “เทคโนโลยีวัฒนธรรม” *โพสต์ทูเดย์* A8
- เชาวนะ ไตรมาศ (2543) “การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญปัจจุบัน”
วารสารศาสตร์รัฐธรรมนูญ 2, 5 : 68
- ไชยวัฒน์ แยมานาค (2551, 27 มกราคม) สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี
สัมภาษณ์โดย วิษณุ อุทานวรพจน์ บ้านเลขที่ 109 ม. 3 ต. บางรักใหญ่ อ. บางบัวทอง จ.
นนทบุรี
- ณรงค์ สิ้นสวัสดิ์ (2548) “การศึกษารัฐศาสตร์แนวทางจิตวิทยาการเมือง” ใน *เอกสารการสอนชุด
วิชาหลักและวิธีการศึกษาทางรัฐศาสตร์* หน่วยที่ 8 หน้า 179-225 พิมพ์ครั้งที่ 17 ฉบับ
ปรับปรุง นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชารัฐศาสตร์
- จตุตินันท์ วัชรกุน (2551, 4 กุมภาพันธ์) นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชารัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สัมภาษณ์โดย วิษณุ อุทานวรพจน์ บ้านเลขที่ 5/25 ม.
5 ซ. พิบูลสงคราม 30 หมู่บ้านนนทบุรีเซ็นเตอร์ ถ. พิบูลสงคราม ต. สวนใหญ่ อ. เมือง จ.
นนทบุรี
- ณิชาดา มงคลเจริญ (2551, 19 มกราคม) นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชารัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สัมภาษณ์โดย วิษณุ อุทานวรพจน์ บ้านเลขที่ 5/1155
ม. 10 หมู่บ้านประชาชื่น ถ. สามัคคี ต. บางตลาด อ. ปากเกร็ด จ. นนทบุรี
- ณิรานุช วัฒนาทร (2551, 18 มกราคม) นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชารัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สัมภาษณ์โดย วิษณุ อุทานวรพจน์ บ้านเลขที่ 80/329
ซ. 3 หมู่บ้านบุศรีรินทร์ ถ. บ้านกล้วย-ไทรน้อย ต. พิมลราช อ. บางบัวทอง จ. นนทบุรี
- ถวิลวดี บุรีกุล (2543) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2543
สาระสังเขปออนไลน์ ค้นคืนวันที่ 23 ตุลาคม 2550 จาก <http://www.kpi.ac.th>
- ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ (2545) *พฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งและปัจจัยในการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิก
วุฒิสภา พ.ศ. 2543* กรุงเทพมหานคร ธรรมมลการพิมพ์
- ทองดี บุตรรักษ์ (2551, 3 กุมภาพันธ์) สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี สัมภาษณ์
โดย วิษณุ อุทานวรพจน์ บ้านเลขที่ 27/3 ม. 1 ต. คลองเกลือ อ. ปากเกร็ด จ. นนทบุรี

- ทิพาพร พิมพ์พิสุทธิ (2538) *พัฒนาการทางการเมือง กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยรามคำแหง*
 ธานี อนุমানราชชน จันทนา สุทธิจารีและไพรัช ตระการศิรินันท์ (2543) *รายงานการวิจัยเรื่อง*
ทัศนคติของประชาชนต่อผลการเลือกตั้งวุฒิสมาชิกจังหวัดเชียงใหม่ 4 มีนาคม 2543
 ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ธีรพล เกษมสุวรรณ (2528) “ความรู้สึกเมินห่างทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองใน
 กรุงเทพมหานคร” *วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาปกครอง*
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- นิยม ประสงค์ชัยกุล (2551, 25 มกราคม) *สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี*
สัมภาษณ์โดย วิษณุ อุทานวรพจน์ บ้านเลขที่ 18/2 ม. 7 ต. บางกระสอบ อ. เมือง จ.
นนทบุรี
- ประมะ สตะเวทิน (2546) *หลักนิเทศศาสตร์ พิมพ์ครั้งที่ 10 กรุงเทพมหานคร ห้างหุ้นส่วนจำกัด*
ภาพพิมพ์
- ประหยัด หงษ์ทองคำ (2544) “การเมืองใหม่เพื่อคนยุคใหม่” *รัฐสภาสาร* 49, (พฤษภาคม) : 1-
 20
- _____. (2547) “การเลือกตั้งกับระบอบประชาธิปไตย” ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาการเมือง*
การปกครองไทย หน่วยที่ 4 หน้า 244-245 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
สาขาวิชารัฐศาสตร์
- ประมวล รุจนเสรี (2547) *การใช้อำนาจเป็นธรรมชาติของมนุษย์ กรุงเทพมหานคร*
สุเมธ รุจนเสรี
- ปรีชา ฉอสุวรรณชาติ (2551, 27 มกราคม) *สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี*
สัมภาษณ์โดย วิษณุ อุทานวรพจน์ บ้านเลขที่ ต. บางบัวทอง อ. เมือง จ. นนทบุรี
- ปิยะนาถ บุนนาค (2545) “ระบบเครือข่ายและระบบอุปถัมภ์” ใน *เอกสารการสอนชุดวิชา*
วิวัฒนาการการเมืองไทย หน่วยที่ 5 หน้า 209-251 พิมพ์ครั้งที่ 6 นนทบุรี
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาศิลปศาสตร์
- พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตสถาน พ.ศ. 2542
- พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว (2527) *พฤติกรรมการณ์ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขต 3*
จังหวัดขอนแก่น 18 เมษายน 2536 กรุงเทพมหานคร เจ้าพระยาการพิมพ์
- _____. (2533) “กรอบการมองพฤติกรรมการณ์เมือง” *วารสารสังคมศาสตร์* 47, 1
 (มกราคม-มีนาคม) : 77-99

- พิสุทธิ์ อังจันทร์เพ็ญ (2551, 18 มกราคม) นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชารัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สัมภาษณ์โดย วิษณุ อุทานวรพจน์ บ้านเลขที่ 29/73
ซ. เรวดี 35 หมู่บ้านจันทร์ประสงค์ ถ. คิวานนท์ ต. ตลาดขวัญ อ. เมือง จ. นนทบุรี
- พฤติสาธน์ ชุมพล (2546) ระบบการเมืองความรู้เบื้องต้น พิมพ์ครั้งที่ 6 ฉบับปรับปรุงเพิ่มเติม
กรุงเทพมหานคร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ไพโรจน์ สุขจัน (2551, 27 มกราคม) สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี สัมภาษณ์
โดย วิษณุ อุทานวรพจน์ บ้านเลขที่ 155/5 ม. 10 ต. บางรักพัฒนา อ. บางบัวทอง จ.
นนทบุรี
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2536) เอกสารชุดฝึกอบรมหลักสูตรผู้ช่วยดำเนินงานของ
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา สาขาวิชารัฐศาสตร์ร่วมกับสำนัก
การศึกษาต่อเนื่อง มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- มาโนช จันทวงศ์ (2551, 25 มกราคม) สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี สัมภาษณ์
โดย วิษณุ อุทานวรพจน์ บ้านเลขที่ 95 ซอยนนทบุรี 27/6 ต. ท่าทราย อ. เมือง จ.
นนทบุรี
- ลิขิต ชีรเวทิน (2533) “การศึกษารัฐศาสตร์แนวทางระบบและแนวทางโครงสร้างและหน้าที่” ใน
เอกสารการสอนชุดวิชาหลักและวิธีการศึกษาทางรัฐศาสตร์ หน่วยที่ 5 หน้า 179-225
พิมพ์ครั้งที่ 4 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชารัฐศาสตร์
- วรุตม์ เสตสุวรรณ (2544) การเมืองภาคประชาชน ประชาธิปไตยและสื่อมวลชน วารสารศาล
รัฐธรรมนูญ กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- วันชัย วัฒนศัพท์ (2543) คู่มือการมีส่วนร่วมภาคประชาชนในการตัดสินใจของชุมชน แปลจาก A
guide book for involving citizens in community decision making เขียนโดย เครตัน,
เจมส์แอล กรุงเทพมหานคร ศูนย์สันติวิธีเพื่อพัฒนาประชาธิปไตย สถาบันพระปกเกล้า
- วิเชียร สกฤตเวชานันท์ (2551, 27 มกราคม) สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี
สัมภาษณ์โดย วิษณุ อุทานวรพจน์ บ้านเลขที่ 19/17 ม. 6 ต. ตลาดขวัญ อ. เมือง จ.
นนทบุรี
- วิรัตน์ เกียรติสันติจูล (2551, 26 มกราคม) สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี
สัมภาษณ์โดย วิษณุ อุทานวรพจน์ บ้านเลขที่ 63/134 ม. 1 ต. บางกระสอบ อ. เมือง จ.
นนทบุรี

- วีระยศ ทรงพุด (2530) “ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต: ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอเมือง จังหวัดน่าน” วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาลังคม) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- วุฒิชัย คชาทอง (2551, 18 มกราคม) นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สัมภาษณ์โดย วิษณุ อุทานวรพจน์ บ้านเลขที่ 295/34 ซ. วัดบัวขวัญ ถ. งามวงศ์วาน ต. บางกระสอ อ. เมือง จ. นนทบุรี
- ศักดิ์ดา นพสิทธิ์ (2542) “ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชน จังหวัดชลบุรี” ภาคนิพนธ์ตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา
- ศิราพร ฐิตะฐาน (2544) “ระบบครอบครัวและเครือญาติในสังคมไทย” ใน เอกสารการสอนชุด วิชาสังคมและวัฒนธรรมไทย หน่วยที่ 6 หน้า 219-253 พิมพ์ครั้งที่ 4 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาศิลปศาสตร์
- ศุภชัยวิชัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ (2550) สาระสังเขปออนไลน์ ค้นคืนวันที่ 2 พฤศจิกายน 2550 จาก <http://www.dpu.ac.th>
- สถิต นิยมญาติ (2524) *สังคมวิทยาการเมือง* กรุงเทพมหานคร ไทยวัฒนาพานิช
- สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ และธนวิทย์ สุทธรัตนกุล (2546) “โครงสร้างสื่อวิทยุและโทรทัศน์ในประเทศไทย” ใน ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ “สื่อมวลชนบนเส้นทางทุนนิยม” หน้า 151-196 พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพมหานคร เอคิสัน เพรส โปรดักส์
- สมจิตร ทรงวัชรารักษ์ (2551, 26 มกราคม) สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี สัมภาษณ์โดย วิษณุ อุทานวรพจน์ บ้านเลขที่ 80/125 ต. สวนใหญ่ อ. เมือง จ. นนทบุรี
- สมบัติ จันทรวงศ์ (2530) *การเมืองเรื่องการเมืองเลือกตั้ง: ศึกษากรณีการเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. 2529* กรุงเทพมหานคร มูลนิธิเพื่อการศึกษาประชาธิปไตยและการพัฒนา
- สมบัติ ชำรงชัยวงศ์ (2547) *การเมือง: แนวความคิดและการพัฒนา* พิมพ์ครั้งที่ 14 กรุงเทพมหานคร เสมาธรรม
- สมรรัตน์ อรรถนิตย์ (2551, 20 มกราคม) นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สัมภาษณ์โดย วิษณุ อุทานวรพจน์ บ้านเลขที่ 115/79 ซ. 7/1 หมู่บ้านบัวทอง ต. บางรักพัฒนา อ. บางบัวทอง จ. นนทบุรี
- สัมฤทธิ์ ราชสมณะ (2530) “กระบวนการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตำบลคูลาด อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร” วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขา รัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (2543) รายงานวิจัยการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2543
กรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง
- สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (2547) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการ
เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2541 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2)
พ.ศ. 2542 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2543 กรุงเทพมหานคร ประชุมทอง พรินดี กฤษี
- สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง จังหวัดนนทบุรี (2549) (เอกสารยึดสำเนา)
- สิทธิพันธ์ พุทธพูน (2526) ทฤษฎีพัฒนาการทางการเมือง กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัย
รามคำแหง
- สุขุม นवलสกุล (2524) การเมืองและการปกครอง กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- สุจิต บุญบงการ และพรศักดิ์ ผ่องแผ้ว (2527) พฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของคนไทย
โครงการเผยแพร่ผลงานวิจัย ฝ่ายวิจัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สุดาพร พัดแสง (2548) “ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของประชาชน ในการเลือกตั้งทั่วไป
พ.ศ. 2548: ศึกษาเขตเลือกตั้งที่ 2 จังหวัดเพชรบุรี” วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต
(การเมืองการปกครอง) สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- สุวิทย์ รุ่งวิสัย (2541) ปัจจัยประกอบการตัดสินใจของผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งในการลงคะแนนเสียง
เลือกตั้งสภาผู้แทนราษฎร กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์สำนักงานเลขาธิการสภา
ผู้แทนราษฎร
- สมล บัวภิบาล (2551, 3 กุมภาพันธ์) สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี สัมภาษณ์
โดย วิษณุ อุทานวรพจน์ บ้านเลขที่ 74/1 ม. 7 ต. ราษฎร์นิยม อ. ไทรน้อย จ. นนทบุรี
- สุรพงษ์ โสธนะเสถียร (2545) การสื่อสารกับการเมือง พิมพ์ครั้งที่หก กรุงเทพมหานคร
ประสิทธิ์ภัณฑ์ แอนด์ พรินดี
- สุเทพ ธรรมชูเชาว์รัตน์ (2551, 26 มกราคม) สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี
สัมภาษณ์โดย วิษณุ อุทานวรพจน์ บ้านเลขที่ 47/153 ม. 7 ต. เสาธงหิน อ. บางใหญ่ จ.
นนทบุรี
- เสถียร เขยประทับ (2540) การสื่อสารกับการเมืองเน้นสังคมประชาธิปไตย กรุงเทพมหานคร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- เสาวนีย์ สิริพจนานนท์ (2544) “การตัดสินใจของประชาชนในการเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
ศึกษาเฉพาะกรณีเขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดสุโขทัย” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพัฒนาสังคม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น

แสวง รัตนมงคลมาส (2543) บทความวิชาการว่าด้วย เรื่อง สองโลกวัฒนธรรมกับการเลือกตั้ง
สมาชิกรัฐสภาครั้งแรก พ.ศ. 2543 สารระสังเขปออนไลน์ ค้นคืนวันที่ 23 ตุลาคม 2550
จาก <http://www.thaitopic.com/mag/pol/wutspa.htm#1>

อภิชัย รัตนะเจริญธรรม (2544) “ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและ
พรรคการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น” วิทยานิพนธ์
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยขอนแก่น

อรุณ พรหมเอี่ยม (2551, 3 กุมภาพันธ์) สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี สัมภาษณ์
โดย วิษณุ อุทานวรพจน์ บ้านเลขที่ 80 ม. 8 ต. บางพูด อ. ปากเกร็ด จ. นนทบุรี

Berelson, Bernard R., Paul F. Lazarsfeld and William M. Mche. (1954). *Votion: A
Study of Opinion formation in a Presidential Campaing*. Chiacgo: University of
Chicago Press.

Down, Anthony. (1957). *An Economics Theory Democracy*. New York: Harper and Row.

Dye, Thomas R. and Human Zeigle. (1970). *The Iron of Democracy: An Uncommon
Inteodution To America Politics*. Belmont: Wadsworth Publishing.

<http://manat.kkotep.com> แนวคิดและบทบาททางการเมืองของผู้นำชุมชนภายใต้รัฐธรรมนูญ 2540
สารระสังเขปออนไลน์ ค้นคืนวันที่ 6 พฤศจิกายน 2550 จาก
<http://manat.kkotep.com/vittayaniponprat2.doc>

Merriam, Charles E., and Harold F. Gosnell. (1924). *Non-Votig: Causes and
Methods of Control*. Chicago: University of Chicago Press.

www.senate.go.th

www.tv4kids.org

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถามเพื่อการวิจัยเรื่อง

**ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกวุฒิสภา: ศึกษากรณี การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาจังหวัด
นนทบุรี ปี 2549**

คำชี้แจง แบบสอบถามการวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกวุฒิสภาจังหวัดนนทบุรี เพื่อศึกษาหาข้อสรุปว่าปัจจัยใดบ้างที่สำคัญที่สุด ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกวุฒิสภาจังหวัดนนทบุรี และเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนากระบวนการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา

1) แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกวุฒิสภา จังหวัดนนทบุรี ปี 2549 แบ่งออกเป็น 6 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ปัจจัยทางสภาพสังคมและเศรษฐกิจ

ส่วนที่ 2 ปัจจัยในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

ส่วนที่ 3 ปัจจัยระบบอุปถัมภ์

ส่วนที่ 4 ปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

ส่วนที่ 5 ปัจจัยของอิทธิพลและผลต่างตอบแทน

ส่วนที่ 6 ปัจจัยสำคัญที่ตัดสินใจเลือกผู้สมัคร ส.ว.

ตอนที่ 3 เป็นข้อเสนอแนะอื่น ๆ ของผู้ตอบแบบสอบถาม

2) แบบสอบถามฉบับนี้ใช้สำหรับการวิจัยครั้งนี้เท่านั้น คำตอบของท่านจะไม่มี

ผลกระทบต่อท่าน และสถานภาพทางสังคมของท่านทุกประการ ขอได้โปรดตอบคำถามทุกข้อตามข้อเท็จจริง เพราะคำตอบของท่านมีความสำคัญต่อการสรุปผลการศึกษาวิจัย เพื่อให้ได้ข้อสรุปที่ถูกต้องชัดเจนและเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการนำไปเป็นแนวทางแก้ไขหรือกำหนดแนวทางในการพัฒนากระบวนการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาในครั้งต่อไป ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ขอขอบคุณทุกท่าน ที่ได้กรุณาสละเวลาอันมีค่าของท่านในการตอบแบบสอบถามเพื่อเป็นข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

(นายวิษณุ อุทานวรพจน์)

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชารัฐศาสตร์

บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกวุฒิสภา: ศึกษากรณี การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา
จังหวัดนนทบุรี ปี 2549

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงใน ที่ตรงกับข้อเท็จจริงหรือตามความคิดเห็นของท่านมากที่สุด เพียง 1 ข้อเท่านั้น

1. เพศ

1. ชาย 2. หญิง

2. อายุ

1. 18-27 ปี 2. 28-37 ปี
 3. 38-47 ปี 4. 48 ปีขึ้นไป

3. ท่านจบการศึกษาสูงสุดระดับใด

1. มัธยมศึกษา 2. ปวช./ปวส.
 3.ปริญญาตรี 4. สูงกว่าปริญญาตรี 5. อื่น ๆ ระบุ.....

4. ขณะนี้ท่านประกอบอาชีพใด

1. รัฐบาล / พนักงานของรัฐ 2. ค้าขาย / ประกอบอาชีพส่วนตัว
 3. พนักงานบริษัทเอกชน 4. เกษตรกร
 5. รับจ้างทั่วไป 6. ข้าราชการบำนาญ
 7. อื่น ๆ ระบุ.....

5. ท่านมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

1. ไม่เกิน 15,000 บาท 2. 15,001-25,000 บาท
 3. 25,001-35,000 บาท 4. มากกว่า 35,000 บาท

6. ท่านเป็นสมาชิกขององค์กร/ชมรม/ชุมนุม ประเภทใด

1. ประเภทองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น 2. ประเภทกีฬา/บันเทิง
 3. ประเภทศิลปวัฒนธรรม 4. ประเภทบำเพ็ญประโยชน์
 5. ไม่เป็นสมาชิกองค์กรใด ๆ 6. อื่น ๆ ระบุ.....

7. ท่านเคยดำรงตำแหน่งกรรมการขององค์กร/ชมรม/ชุมนุม ในข้อ 8 หรือไม่

1. เคย 2. ไม่เคย

8. ท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ส.ว. ครั้งนี้ เพราะเหตุใดมากที่สุด

1. เป็นหน้าที่ของพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย
 2. กลัวถูกตัดสิทธิหลาย ๆ ประการ 3. อื่น ๆ ระบุ.....

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกวุฒิสภา มี 6 ส่วน

ส่วนที่ 1 ปัจจัยทางสภาพสังคมและเศรษฐกิจ

1. การเลือกตั้ง ส.ว. เป็นบทบาทหน้าที่ของประชาชนชาวไทยทุกคนที่ต้องแสดงออกตามระบอบประชาธิปไตยใช่หรือไม่

1. ใช่ 2. ไม่ใช่ 3. ไม่แน่ใจ

2. ตามกฎหมายใหม่ ผู้รับแจกไม่มีความผิด ท่านคิดว่าการแจกเงิน/สิ่งของ ฯลฯ จะเป็นอย่างไร

1. มีการแจกมากขึ้น 2. มีการแจกน้อยลง 3. ไม่แน่ใจ

3. ท่านตัดสินใจเลือก ส.ว. คนนี้ ท่านเชื่อมั่นว่าเขาจะสามารถทำหน้าที่เพื่อบ้านเมืองได้ตลอดระยะเวลาการทำงาน 6 ปี ใช่หรือไม่

1. ใช่ 2. ไม่ใช่ 3. ไม่แน่ใจ

4. หากท่านต้องตัดสินใจช่วยเหลือใคร ท่านพิจารณาสิ่งใดเป็นอันดับแรก

1. เป็นผู้ที่มีบุญคุณต่อท่าน 2. เป็นผู้ที่ท่านรู้จักคุ้นเคยดี
 3. เป็นผู้ที่สังคมยอมรับ 4. เป็นเพื่อนร่วมสถาบันของท่าน
 5. เป็นคนดี มีความรู้ และซื่อสัตย์สุจริต 6. อื่น ๆ ระบุ.....

ส่วนที่ 2 ปัจจัยในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

5. ท่านสนใจและติดตามข่าวสารเหตุการณ์บ้านเมือง บ่อยครั้งแค่ไหนในแต่ละสัปดาห์

1. ทุกวัน 2. ไม่เกิน 2 วันต่อสัปดาห์
 3. สัปดาห์ละ 3-5 วัน 4. อื่น ๆ ระบุ.....

6. ท่านอ่านหนังสือพิมพ์เพราะสนใจข่าวเรื่องใดมากที่สุด

1. ข่าวกีฬา 2. ข่าวเหตุการณ์บ้านเมือง 3. ข่าวบันเทิงต่าง ๆ
 4. ข่าวเศรษฐกิจ 5. อื่น ๆ ระบุ.....

7. ท่านชมรายการใดทางโทรทัศน์ มากที่สุด

1. วิเคราะห์ข่าวเหตุการณ์บ้านเมือง 2. ละคร/บันเทิงต่าง ๆ 3. สารคดี
 4. การถ่ายทอดแข่งขันกีฬาประเภทต่าง ๆ 5. อื่น ๆ ระบุ.....

8. ท่านติดตามข่าวสารการเลือกตั้ง ส.ว. ครั้งนี้จากสื่อหรือแหล่งข่าวใดมากที่สุด

☐ 1. วิทยุ/โทรทัศน์/หนังสือพิมพ์	☐ 2. แผ่นพับ/ใบปลิว
☐ 3. ญาติพี่น้องหรือคนรู้จักบอกท่าน	☐ 4. ตัวผู้สมัครรับเลือกตั้ง
☐ 5. ผู้นำชุมชน/กรรมการหมู่บ้าน	☐ 6. อื่น ๆ ระบุ.....

ส่วนที่ 3 ปัจจัยระบบอุปถัมภ์

9. ลักษณะใดของระบบอุปถัมภ์ที่ส่งผลกระทบต่อ การเลือกตั้ง ส.ว. มากที่สุด

☐ 1. การเป็นหนี้บุญคุณ	☐ 2. การเล่นพรรคเล่นพวก
☐ 3. การให้ความคุ้มครอง	☐ 4. การให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน
☐ 5. อื่น ๆ ระบุ.....	

10. ท่านคิดว่าวัฒนธรรมในการ ไปใช้สิทธิเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ยึดติดเรื่องใดมากที่สุด

☐ 1. อำนาจเงิน	☐ 2. บุญคุณที่เคยอุปถัมภ์
☐ 3. ความรักพวกพ้องของตน	☐ 4. ความนิยมชมชอบตามกระแสสังคม
☐ 5. อื่น ๆ ระบุ.....	

11. ผู้สมัคร ส.ว. ที่เติบโตในชุมชนนั้น ๆ มักจะได้รับการเลือกตั้ง ท่านมีความเห็นอย่างไร

☐ 1. เห็นด้วย	☐ 2. ไม่เห็นด้วย	☐ 3. ไม่แน่ใจ

12. ในสังคมไทย ผู้ที่มีอาวุโสกว่า มักได้รับการเลือกตั้งเป็นผู้แทน ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร

☐ 1. เห็นด้วย	☐ 2. ไม่เห็นด้วย	☐ 3. ไม่แน่ใจ

ส่วนที่ 4 ปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

13. ท่านมีความผูกพันกับนักการเมืองสังกัดพรรคใดพรรคหนึ่งหรือไม่อย่างไร

☐ 1. เป็นสมาชิกพรรคเดียวกัน	☐ 2. เคยได้รับความช่วยเหลือจากพรรค(โดยตรงและโดยอ้อม)
☐ 3. สนใจติดตามเป็นพิเศษ	☐ 4. ไม่มีความผูกพันกับนักการเมืองในพรรคใด ๆ ทั้งสิ้น

14. ผู้สมัคร ส.ว. ที่ท่านไปลงคะแนนให้ครั้งนี้ ท่านเลือกเพราะเหตุใดมากที่สุด

☐ 1. เป็นผู้ที่ท่านมีความคุ้นเคยรู้จักเป็นส่วนตัว	☐ 2. เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถดี มีความซื่อสัตย์
☐ 3. มีคนบอกให้ไปลงคะแนนให้	☐ 4. อื่น ๆ ระบุ.....

15. ท่านมีความผูกพันกับผู้สมัคร ส.ว. คนใดคนหนึ่งหรือไม่อย่างไร

☐ 1. มีความสนิทสนมกันดี	☐ 2. เป็นคนบ้านเดียวกับท่าน
☐ 3. เคยให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลท่าน	☐ 4. ไม่มีความผูกพันกับผู้สมัคร ส.ว. คนใดทั้งสิ้น
☐ 5. อื่น ๆ ระบุ.....	

16. คนที่มีความสัมพันธ์เป็นการส่วนตัวกับผู้สมัคร ส.ว. มักจะไปลงคะแนนให้คนนั้น ท่านมีความเห็นอย่างไร

1. เห็นด้วย 2. ไม่เห็นด้วย 3. ไม่แน่ใจ

ส่วนที่ 5 ปัจจัยของอิทธิพลและผลต่างตอบแทน

17. ผู้ที่มีอิทธิพลในการโน้มน้าวหรือชักชวนให้ท่านไปใช้สิทธิเลือก ส.ว. ครั้งนี้ มากที่สุด

1. พ่อแม่/ญาติพี่น้อง 2. เพื่อน ๆ
 3. ผู้นำชุมชน/คณะกรรมการหมู่บ้าน 4. ตัวผู้สมัครเลือกตั้ง ส.ว.
 5. ไม่มีผู้ชักชวน แต่ไปเองตามหน้าที่

18. ในเรื่องผลประโยชน์หรือผลตอบแทนที่ส่งผลต่อการเลือกตั้ง ส.ว. ท่านคิดว่าผลตอบแทนข้อใดยังมีผลต่อการเลือกตั้ง ส.ว. มากที่สุด

1. เงินซื้อเสียงได้ 2. สิ่งของ/เครื่องใช้
 3. ระบบสาธารณสุขการต่าง ๆ 4. อื่น ๆ ระบุ.....

19. การนับคะแนนที่เขตเลือกตั้ง ทำให้ท่านลงคะแนนเลือกตั้ง โดยไม่เกรงกลัวอิทธิพลของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลใด

1. เห็นด้วย 2. ไม่เห็นด้วย 3. ไม่แน่ใจ

20. หากผู้ได้รับเลือกเป็น ส.ว. ครั้งนี้ไม่ใช่คนที่ท่านลงคะแนนให้ ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร

1. ผิดหวังแต่ก็ทำอะไรไม่ได้ 2. อำนาจเงินยังมีผลกับการเลือกตั้ง
 3. สื่อต้องเข้าถึงประชาชนให้มากขึ้น 4. เป็นห่วงประเทศชาติบ้านเมือง
 5. ขอมรับตามระบอบประชาธิปไตย 6. อื่น ๆ ระบุ.....

ส่วนที่ 6 ปัจจัยสำคัญที่ตัดสินใจเลือกผู้สมัคร ส.ว.

21. ท่านคิดว่าปัจจัยสำคัญที่ทำให้ท่านตัดสินใจเลือกผู้สมัคร ส.ว. ได้แก่ข้อใด

1. ปัจจัยด้านความเป็นพวกพ้อง 2. ปัจจัยด้านความรู้ความสามารถของบุคคล
 3. ปัจจัยด้านความนิยมชมชอบตามกระแสสังคม 4. อื่น ๆ ระบุ.....

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ (ถ้ามี)

.....

แบบสัมภาษณ์สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและ นศ. ปริญญาโท สาขาวิชารัฐศาสตร์ มธธ.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกวุฒิสภา: ศึกษากรณีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาจังหวัด
นนทบุรี ปี 2549

ผู้ให้สัมภาษณ์ชื่อ.....นามสกุล.....
วัน เดือน ปี ที่ให้สัมภาษณ์.....

คำถาม

1. ปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือก ส.ว. จังหวัดนนทบุรี ปี 2549 เช่น ปัจจัยทางสภาพสังคมและเศรษฐกิจ ปัจจัยในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ปัจจัยระบบอุปถัมภ์ ปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ปัจจัยของอิทธิพลและผลต่างตอบแทน เป็นต้น
2. ปัจจัยที่สำคัญที่สุด ที่ท่านใช้เพื่อการตัดสินใจเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้ง ส.ว. จังหวัดนนทบุรี ปี 2549 คือปัจจัยใด
3. ท่านคิดว่าผู้ที่ได้รับคะแนนเลือกตั้งสูงสุด 3 อันดับแรก ได้รับคะแนนมาจากปัจจัยอะไรบ้าง

ภาคผนวก ข

หนังสือเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัยและรายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

ที่ ศธ 0522.22 (บ)/1342

สาขาวิชารัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

31 ตุลาคม 2549

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ คงเที่ยง

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ชุด

เนื่องด้วย นายวิษณุ อุทานวรพจน์ นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชา รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกวุฒิสภา: ศึกษากรณีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาจังหวัดนนทบุรี ปี 2549 ตามโครงการวิทยานิพนธ์ที่แนบมาพร้อมนี้ การจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล และได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไว้ขั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชาจึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิได้โปรดพิจารณาตรวจสอบ และให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่นๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ทวี สุรฤทธิกุล)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์

สาขาวิชา รัฐศาสตร์

โทร. 0-2504-8356-9

โทรสาร 0-2503-3575

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
กรุงเทพฯ

2 พฤศจิกายน 2549

เรื่อง การพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน ประธานกรรมการประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์

จากการพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเครื่องมือวิจัยของ นายวิษณุ
อุทานวรพจน์ นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ที่ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกวุฒิสภา: ศึกษากรณีการเลือกตั้ง
สมาชิกวุฒิสภาจังหวัดนนทบุรี ปี 2549 ดังที่นักศึกษาได้นำเรียนมาแล้วนั้น ผลปรากฏว่าเครื่องมือ
วิจัยของนักศึกษานั้น

- มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการศึกษา
 ไม่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการศึกษา

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ลงชื่อ.....

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ คงเที่ยง)

สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
กรุงเทพฯ

2 พฤศจิกายน 2549

เรื่อง การพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน ประธานกรรมการประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์

จากการพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเครื่องมือวิจัยของ นายวิษณุ
อุทานวรพจน์ นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ที่ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกวุฒิสภา: ศึกษากรณีการเลือกตั้ง
สมาชิกวุฒิสภาจังหวัดนนทบุรี ปี 2549 ดังที่นักศึกษาได้นำเรียนมาแล้วนั้น ผลปรากฏว่าเครื่องมือ
วิจัยของนักศึกษานั้น

- มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการศึกษา
 ไม่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการศึกษา

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดทราบ

ลงชื่อ.....

(ดร.สมเดช บุญประจักษ์)

อาจารย์ประจำบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

1. ชื่อ รองศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ คงเที่ยง

สถานที่ทำงาน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

วุฒิการศึกษา ปริญญาเอก Ph.D. Educational Administration

ประสบการณ์หรือความชำนาญ รองผู้อำนวยการและผู้อำนวยการ โรงเรียนสาริตมมหาวิทยาลัยรามคำแหง รองคณบดีคณะศึกษาศาสตร์ อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทและปริญญาเอก ผู้ทรงคุณวุฒิแห่งประเทศไทยสาขาสังคมศาสตร์ นักวิจัยแห่งชาติสาขาสังคมศาสตร์ ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์ กรรมการองค์การอิสระวุฒิสภา

ผลงานทางวิชาการ หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา การศึกษากับการเมือง การบริหารงานบุคคลและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ นโยบายด้านการศึกษารัฐ การศึกษาปัจจัยคำจูนที่มีผลกระทบต่อการทำงานของอาจารย์มหาวิทยาลัยรามคำแหง (2536) ความคิดเห็นของอาจารย์เกี่ยวกับการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา (2536) ความคิดเห็นของครูอาจารย์ที่เกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

2. ชื่อ ดร.สมเดช บุญประจักษ์

สถานที่ทำงาน สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

วุฒิการศึกษา ปริญญาเอก การศึกษาคุษฎีบัณฑิต (กศ.ค) คณิตศาสตร์ศึกษา

ประสบการณ์หรือความชำนาญ อาจารย์ประจำโครงการบัณฑิตศึกษา สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา อาจารย์ประจำคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ผลงานทางวิชาการ สถิติเพื่อการวิจัย หลักการคณิตศาสตร์

ภาคผนวก ค

หนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

ที่ ศธ 0522.22 (บ)/ 915

สาขาวิชา รัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

25 กรกฎาคม 2549

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจังหวัดนนทบุรี

เนื่องด้วย นายวิษณุ อุทานวรพจน์ นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชา รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกวุฒิสภา: ศึกษากรณีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาจังหวัดนนทบุรี ปี 2549

ในการนี้ นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อทำการวิจัยจากหน่วยงานของท่าน เนื่องจากเป็นศูนย์ข้อมูลสำหรับการจัดการเลือกตั้งประจำจังหวัดนนทบุรี

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ในการอนุญาตให้นักศึกษาดำเนินการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย ตามวัน เวลา และรายละเอียดที่นักศึกษาเสนอมาพร้อมนี้ หวังว่าจะได้รับความกรุณาจากท่านและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ทวี สุรฤทธิกุล)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชา รัฐศาสตร์

สาขาวิชา รัฐศาสตร์

โทร. 0-2504-8356-9

โทรสาร 0-2503-3575

ภาคผนวก ง
รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี

1. จีรพงษ์ ทรงวัชรารักษ์
2. ไชยวัฒน์ เข้มนาค
3. ทองดี บุตรรักษ์
4. นิยม ประสงค์ชัยกุล
5. ปรีชา ฉอสุวรรณชาติ
6. ไพโรจน์ สุขจั่น
7. มาโนช จันทวงศ์
8. วิเชียร สกฤตเวชานันท์
9. วิรัตน์ เกียรติสันติกุล
10. สมจิตร ทรงวัชรารักษ์
11. สุมล บัวพิบาล
12. สุเทพ ธรรมเชาวรัตน์
13. อรุณ พรหมเอี่ยม

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

1. ชูตินันท์ วัชรกุล
2. ฉนิชดา มงคลเจริญ
3. ฉวีรานุช วัฒนาทร
4. พิสุทธ์ อังจันทร์เพ็ญ
5. วุฒิชัย คชาทอง
6. สมรรัตน์ อรรถนิตย์

ภาคผนวก จ

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2541 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2542 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2543

หมวด 2 การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา

มาตรา 86 เมื่อมีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาแล้ว ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดวันรับสมัครเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาในราชกิจจานุเบกษา ซึ่งต้องกำหนดให้มีการเริ่มรับสมัครไม่เกินห้าวัน นับจากวันที่พระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาใช้บังคับ และต้องกำหนดวันรับสมัคร ไม่น้อยกว่าห้าวัน

มาตรา 87 บุคคลซึ่งมีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ

มาตรา 88 การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาให้ใช้เขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง

เมื่อได้มีประกาศพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาแล้ว ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศจำนวนสมาชิกวุฒิสภาที่จะพึงมีแต่ละจังหวัดในราชกิจจานุเบกษา โดยใช้เกณฑ์การคำนวณตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ

ผู้มีสิทธิเลือกตั้งคนหนึ่งมีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้สมัครเป็นสมาชิกวุฒิสภาในจังหวัดที่ตนมีสิทธิลงคะแนนได้เพียงคนเดียว

มาตรา 89 การสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาให้นำความในมาตรา 31 มาตรา 32 และมาตรา 34 เว้นแต่บทบัญญัติที่เกี่ยวกับพรรคการเมือง มาใช้บังคับ โดยอนุโลม

ให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา ชำระค่าธรรมเนียมการสมัครคนละหนึ่งหมื่นบาท และเมื่อได้ออกใบรับแล้ว ห้ามมิให้ผู้สมัครถอนการสมัครรับเลือกตั้งและให้ค่าธรรมเนียมการสมัครรับเลือกตั้งตกเป็นของรัฐ

มาตรา 90ให้นำบทบัญญัติในส่วนที่ 2 เขตเลือกตั้ง หน่วยเลือกตั้ง และที่เลือกตั้ง ส่วนที่ 3 เจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง ส่วนที่ 4 ผู้มีสิทธิเลือกตั้งและบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ส่วนที่ 6 ค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งและวิธีการหาเสียงเลือกตั้งเฉพาะมาตรา 44 มาตรา 45 และมาตรา 47 ส่วนที่ 7 การลงคะแนนเลือกตั้ง ส่วนที่ 9 การลงคะแนนเลือกตั้งสำหรับผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ซึ่งอยู่นอกเขตเลือกตั้ง และส่วนที่ 10 การดำเนินการกรณีการเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ของหมวด 1 การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเฉพาะกรณีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง เว้นแต่บทบัญญัติที่เกี่ยวกับพรรคการเมือง มาใช้บังคับกับการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา ทั้งนี้ เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญหรือในหมวดนี้

การแต่งตั้งกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการเลือกตั้งแต่งตั้งผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นเป็นประธานกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง หนึ่งคน และกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งจำนวนหกคนแต่มีให้นำความในมาตรา 15 ในส่วนที่เกี่ยวกับสิทธิการเสนอชื่อผู้แทนของพรรคการเมืองมาใช้บังคับ และให้กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งเป็นกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งด้วย

การนับคะแนนให้กระทำการ ณ ที่เลือกตั้ง และให้นำบทบัญญัติในส่วนที่ 8 การนับคะแนนและการประกาศผลการเลือกตั้ง เฉพาะกรณีการนับคะแนนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง เว้นแต่บทบัญญัติเกี่ยวกับพรรคการเมืองมาใช้บังคับการนับคะแนนและการประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญหรือในหมวดนี้

เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามมาตรานี้ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา ให้เป็นไปตามบทบัญญัติมาตรานี้ โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

บรรดาบทบัญญัติใด ๆ ที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่นำมาใช้บังคับการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาด้วย

ถ้าบทบัญญัติดังกล่าวบัญญัติให้การกระทำใด ๆ เกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นความผิดและมีบทกำหนดโทษสำหรับความผิดนั้นให้นำมาใช้บังคับกับการกระทำใด ๆ ที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาด้วย โดยให้ถืออัตราโทษ อย่างเดียวกัน

มาตรา 91 ภายใต้อำนาจมาตรา 92 ห้ามมิให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา หรือบุคคลใดดำเนินการหาเสียงเลือกตั้ง เว้นแต่การแนะนำตัวผู้สมัคร

การแนะนำตัวผู้สมัครให้กระทำได้เฉพาะการจัดพิมพ์เอกสารเพื่อแนะนำตัวผู้สมัคร ตามหลักเกณฑ์ วิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นสมควร เพื่อความเป็นธรรมแก่ผู้สมัครทุกคน อาจกำหนดจำนวนเงินค่าใช้จ่ายไว้ด้วยก็ได้

การแนะนำตัวผู้สมัครตามวรรคหนึ่งหมายความว่า การแสดงข้อมูลส่วนตัวเกี่ยวกับประวัติส่วนตัว ประวัติการศึกษาและประวัติการทำงาน หรือประสบการณ์ในการทำงาน

มาตรา 92 เพื่อประโยชน์ในการแนะนำตัวผู้สมัคร โดยเท่าเทียมกัน ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประสานงานกับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(1) จัดให้มีประกาศและติดแผ่นป้ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและผู้สมัครรับเลือกตั้ง ณ ศาลากลางจังหวัด ที่ว่าการอำเภอหรือที่ทำการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือในที่ชุมชนหนาแน่นที่เห็นสมควร

(2) พิมพ์และจัดส่งเอกสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งและผู้สมัครรับเลือกตั้ง ไปให้ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง

(3) จัดหาสถานที่เพื่อแนะนำตัวผู้สมัครรับเลือกตั้ง

(4) จัดสรรเวลาการออกอากาศทางวิทยุกระจายเสียงและวิทยุ โทรทัศน์ เพื่อแนะนำตัวผู้สมัครรับเลือกตั้ง

(5) กิจกรรมอื่นที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด

มาตรา 93 จังหวัดใดมีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาได้หนึ่งคน ให้ผู้สมัครที่ได้รับคะแนนมากที่สุด เป็นผู้ได้รับเลือกตั้ง

จังหวัดใดมีจำนวนสมาชิกวุฒิสภาได้มากกว่าหนึ่งคน ให้ผู้สมัครซึ่งได้คะแนนมากที่สุด ตามลำดับลงมาตามจำนวนสมาชิกวุฒิสภาที่จังหวัดนั้นจะพึงมีเป็นผู้ได้รับเลือกตั้ง

ในกรณีที่ผู้สมัครมีคะแนนเท่ากันอันเป็นเหตุให้มีสมาชิกวุฒิสภาเกินจำนวนที่จังหวัดนั้น พึงมี ให้ผู้สมัครที่มีคะแนนเท่ากันจับสลาก เพื่อให้ได้ผู้สมัครตามจำนวนที่จะพึงมีในจังหวัดนั้น การจับสลากให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

ในกรณีที่จังหวัดใดมีผู้สมัครเท่ากับหรือน้อยกว่าจำนวนสมาชิกวุฒิสภาที่จะพึงมีในจังหวัดนั้น ผู้สมัครที่จะได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาต้องได้รับคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าร้อยละห้าของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และในกรณีเช่นนี้ถ้าไม่มีผู้ได้รับเลือกตั้งหรือมีผู้ได้รับเลือกตั้งน้อยกว่าจำนวนสมาชิกวุฒิสภาที่จะพึงมีในจังหวัดนั้น ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ในจังหวัดนั้น เพื่อให้ได้สมาชิกวุฒิสภาตามจำนวนที่จะพึงมี

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นายวิษณุ อุทานวรพจน์
วัน เดือน ปีเกิด	18 ธันวาคม 2498
สถานที่เกิด	เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช พ.ศ. 2543
สถานที่ทำงาน	บริษัท ฮีโน่มอเตอร์เซลส์ (ประเทศไทย) จำกัด กรุงเทพมหานคร
ตำแหน่ง	เจ้าหน้าที่ฝ่ายปฏิบัติการซ่อมบำรุง